

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne dni in praznike. — Inzerati do 80 peti A 2.— Din, do 100 vrti 2.50 Din, večji inzerati peti vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. Slovenski Narod: večja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Upravništvo: Kraljeva ulica št. 5, prtljičje. — Telefon 2304.

Uredništvo: Kraljeva ulica št. 5, L. nadstropje. — Telefon 2034.

Politično Vstajenje

Devetih obhajamo v svoji lastni državi veliko noč, praznik vstajanja in prebujenja, obnove življenja v prirodi, probudo k novemu naponu življenjskih sil vsega živga. Listi, organi javnega mnenja, mislijo te dni tudi na obnovo političnega življenja, na prerod vseh onih sil, ki prinašajo razvoj in napredek.

In pri nas smo si v desetem, jubilejnim letu obstoja svobodne domovine vsi na jasnem, da je preporod nujen potreben. Nikdar še niso bili na našem političnem obzorju nakopičeni tako temni oblaki, nikdar še nismo s tolikim strahom zrlji v negotovo bodočnost, kakor letos. Spričo režima in razmer, ki vladajo pri nas sedaj, vsakdo, ki mu je res pri srcu usoda našega naroda, usoda naše skupne jugoslovenske domovine, s strahom jemlje, kam plovemo in se sprašuje, kdaj pride tudi za nas na političnem polju vstajenje, vstajenje k novi politiki, ki ne bo poznala zgolj osebnih in strankarskih interesov, k politiki, ki ji bodo interesi naroda in države res vzvišeni cilj vsega delovanja in udeleževanja.

Vsakdo, ki količkaj pozna naše ljudstvo, soglašava v tem, da smo mlada sila, ki ima v sebi velike sposobnosti. Naša preteklost to sama najjasneje dokazuje. Kajti narod, ki je mogel v tako kratkem času pokazati tako lepe uspehe, ki kaže kljub tako obupnim razmeram še vedno lep napredek, narod, ki se je takorekoč iz nič, iz brezpravne mase podjarmljenega kmetjskega prebivalstva, kulturno, socialno in politično potisnjena na najnižjo stopnjo, povzpela do lastne eksistence, do kulturne, nacionalne in politične samostojnosti, tak narod je sposoben še veliko večjih dejanj.

Toda ta junaški, trpinčeni, preizkušeni in odporni narod tlači danes k tlom nesposobnosti onih, ki so poklicani, da mu vladajo in tako rekoč režejo kruh. Neenakost, partizanstvo, korupcija, nasilje, nezakonitost, nadvlada enega dela naroda nad drugim, to je plevel, ki ne pusti do zraka, do življenja in solncega onega, kar je zdravo in sposobno. Gospodujoča oblast v naši politiki, določujoča smer in kvaliteto našega javnega življenja, je ona nesreča, ki nas ugonablja.

Zato ves naš narod težko pričakuje političnega vstajanja, ki bo zlomilo

okove in nas rešilo spon, da bomo zopet svobodno zadihali, da bo naš narod res na svoji zemlji svoj gospod!

A ni nam treba obupavati! Temni oblaki na našem političnem obzorju se trgajo in mnogo znakov govori za to, da vstajenje ni več daleč! Duša naroda živi svoje lastno življenje in čisto se zdi, da spi, da jo je umorilo trpljenje, da je neobčutljiva za vse, kar se dogaja v javnosti. Toda v usodnih trenutkih se prebudi in takrat izvija vse, kar je v narodu dobrega in zdravega, kar stremi za rešitvijo in napredkom.

Tako je tudi naš narod sam določil smernice in pota pravi narodni politiki in to še mnogo prej, predno so njegovi politični predstavniki dali temu javnega izraza. Kmetjsko demokratska koalicija je samo naknadno in določeno izražena politična misel, ki se je vživela v najširših plasteh naroda in ki mu ni bila sužerana, marveč je iz naroda izšla. Ta misel, ta ideja ima svoj točno določen cilj, ki je izraz iskrene želje po složenem sodelovanju vseh treh plemen, vseh slojev naroda v dobroti skupnosti in državne celine. KDK predstavlja prve početke našega političnega vstajanja, našo veliko noč.

Dolga in trnjeva je pot, ki vodi k temu cilju in težka borba je še pred nami. Zavedati se moramo, da se proti nam združeni nasprotniki enakopravnosti vseh pokrajin in vseh državljanov. Toda fronta, ki jo predstavlja KDK, ta fronta vseh, ki so za enakost, pravico in pravo bratstvo, je tako močna in trdna, da zmaga ne more izostati. Kajti tam, kjer je pravica, kjer je združen narod proti tlačiteljem, je bila zmaga še vselej na njegovi strani. Morda bo še nekaj časa vedril in oblačil nad nami nesrečni Vukičević-Korošev režim, toda narod sam bo z njim obračunal. In takrat napoči pravo vstajenje!

Trdna vera v ta naš preporod, v to naše narodno in politično prebujenje nam odpira lepše perspektive v boljšo bodočnost in nas dviga k bodrejšemu premotranju sedanosti ter nas utrjuje v prepričanju, da bomo s čistim veseljem, s samozaupanjem, zadovoljni na znotraj in krepki na zunan praznovali svojo veliko noč srečni in zadovoljni!

Aleluja!

Rumunija in Italija na razpotju

Mussolinije izjave lordu Rothermeru glede revizije trianonske pogodbe so izzvale popoln preokret v Rumuniji. — Značilni komentarji rumunskega tiska.

— Bukarešta, 7. aprila. Dočim je še nedavno izgledalo, da bo Rumunija zaplavala v italijanske politične vode in je zlasti po posetu rumunskega zunanega ministra g. Titulescuja v Rimu obstajala bojazen, da se bo Rumunija odtujila Mali antanti, je nastopil v zadnjih dneh v vsej rumunski javnosti značilen preokret. Danes je vsa rumunska javnost odločno proti Italiji in njeni politiki in Rumunija je še mnogo bolj povezana na Malo antanto kot doslej. Povod za ta nenadni preokret v rumunski politiki so dale izjave ki jih je podal Mussolini lordu Rothermeru in v katerih je odobravala njegovo akcijo za revizijo trianonske mirovne pogodbe. Ves rumunski tisk vidi v tej Mussolinijevi izjavi dokaz, da zagovarja Mussolini madžarsko tezo in da podpira njeno revanžno politiko, a to ne samo proti Českoslovaški in Jugoslaviji, nego tudi proti Rumuniji.

Nacionalistični »Cuventul« piše, da vodi Mussolinijeva Italija ekspanzivistično politiko in da hoče tudi na Balkanu ustnoviti svoje kolonije, s čemur izvaja neprestano

spore s svojimi sosedi. »Mussolini je proti Mali antanti,« piše list, »in hoče v tej borbi ojačiti Madžarsko Italija hoče imeti močno Madžarsko na račun Male antante, kar je g. Mussolini v svojih izjavah odkrito priznal. Mussolinijeve izjave pa bodo imele popolnoma drugačen efekt, kakor pa si je zamislil g. Mussolini. Njegove izjave ne značijo samo provokacije Male antante, nego tudi provokacije Francije in Nemčije.«

Informativni demokratski »Adeverul« piše: »Mussolinijeve izjave nas niso iznenadile, ker smo že davno pričakovali, da se bo g. Mussolinij odkrito izjavil za revizijo mirovniških pogodb. Govoril je tokrat neobičajno odkrito in nagašal, da »hrabri« madžarski narod zasluži »etnografske meje« Mussolini je kot »veliki prijatelj« Rumunije rešil vprašanje prijateljstva na zelo čuden način: rumunska vprašanja je rešil v prilog madžarskim interesom.«

V enakem smislu pišejo tudi vsi ostali rumunski listi, in podčrtavajo nagli preokret rumunskega javnega mnenja proti Mussoliniju in Italiji.

Preprečena železniška nesreča

— Madrid, 7. aprila. Pri postaji Avilli bi se včeraj zgodila strašna katastrofa, če ne bi bil strojevodja pravčasno opazil nevarnosti in ustavil vlak. V vlak se je vozil ministrski predsednik Primo de Rivera. Imed potnikov ni bil nihče ranjen. Rivera je prispel z nekaj ur zamude v Madrid.

Dolarsko posojilo Rumuniji

— Bukarešta, 7. aprila. Ravnatelj rumunske narodne banke je zaključil v New Yorku 7 in pol odst. 80milijonsko dolgarsko posojilo.

Borbenost radikalskih nezadovoljnežev

Paščevci in centrumaši se ne boje Vukičevićevih groženj. — G. Vukičević si ne upa pred poslanski klub, ker ve, da nima večine.

Beograd, 7. aprila. V sporu med vladnimi in nezadovoljnimi radikali je nastala nekaka perioda čakanja. Nezadovoljneži, ki so prvi pričeli ostrejšo borbo proti vladinovec, čakajo sedaj, kako bodo nato odgovorili g. Vukičević in njegovi prijatelji. Vladinovi s svoje strani pa, če tudi kažejo sicer veliko borbenost, se še vendar ne morejo odločiti za konkretno akcijo. Pač pa so poskušali vladinovi z raznimi grožnjami preplašiti paščevce in centrumaše, vendar pa so ostali ti poizkusi brez vidnega uspeha. Tozadevno je eden izmed vodilnih oseb nezadovoljnežev izjavil novinarjem med drugimi sledeče:

»Vladinovi nam groze z nekakim zakonom proti korupciji. To je sicer lepo, toda g. Vukičević bi se moral spomniti, da mi nismo nikdar bežali pred odgovornostjo. Pač pa je baš nasprotno g. Vukičević razpustil celo Narodno skupščino, da se je na ta način izognil odgovoru na številne obtožbe o zlorabi zakonov, ki so bile podane proti njemu z raznimi interpelacijami. Mi smo bili vedno pripravljene, dati odgovor na vse in za vse to, kar smo delali in smo vselej, pa tudi sedaj, pripravljene stopiti pred sodišče. Zato je povsem jasno, da se nas vprašanje protikorupcijskega zakona absolutno nič ne tiče, niti nas kaj posebno ne zanima.«

Treba pa je pri tem poudariti še nekaj drugega. Zakoni se ne izdajajo za pojedince, marveč za vse. Zato je smešno, če govore, da se pripravljata ta zakon proti radikalskim nezadovoljnežem.

Pri celi stvari, ki so jo pokrenili nezadovoljneži, pa v ostalem ni važno, kdo je stvar pokrenil, marveč je važno, kaj je pokrenil. Ni važno, kdo govori, nego kaj govori. Mi govorimo o stanju v Vojvodini, oni pa nam odgovarjajo z zakonom proti korupciji. Naj g. Vukičević najprej odgovori na naše obtožbe.

potem pa šele naj misli na protikorupcijski zakon. Sedaj je čas za odgovor na naše stvarne obtožbe, ne pa, da se dela gluhega in odgovarja na stvari, za katere ga ni nihče vprašal. Kadar pa pride na vrsto korupcijski zakon, naj bo g. Vukičević prepričan, da bomo tudi mi glasovali za to, da se ta zakon čimprej sprejme. Prepričani pa smo že vnaprej, da se g. Vukičević s tem ne bo ravno hitel.

Dolže nas, da se mi upiramo g. Vukičeviću zgolj iz osebnih razlogov, češ da smo nezadovoljni zategadele, ker sami nismo ministri. Netočnost teh trditvev dokazuje že samo stališče gg. dr. Ninčiča, dr. Stojadinovića in Bože Maksimovića, ki niso niti hoteli sodelovati v vladi g. Vukičevića. Naša akcija je izključno načelnega značaja, ker se zavedamo, da Vukičevićev režim ogroža državne in narodne interese.

Grožnje vladinovec, da bodo nas nezadovoljneže izključil iz radikalskega kluba, pa so tako smešne, da se o njih niti ne splača izgubljati besed. Danes ve že vsako politično dete, da si g. Vukičević ne upa stopiti pred poslanski klub, ker ve, da v njem nima one zaslombe, ki je predsedniku vlade neobhodno potrebna. Mi smo že ponovno sami zahtevali sklicanje kluba, toda g. Vukičević se je temu z raznimi izgovori stalno izogibal. Mi komaj čakamo, da se končno sestane radikalski poslanski klub in da se pokrene debata o splošnem položaju v državi. Radi bi poznali onega radikala, ki si bo upal v klubu izjaviti, da prevzema radikalna stranka odgovornost z politiko sedanje vlade.

Globoko smo prepričani, da se je g. Vukičević s svojim postopanjem omejeval za vsako bodočo vladno kombinacijo. Sedanja kombinacija z g. Vukičevićem na čelu je tako anemična, da je moral že sam g. Vukičević uvideti, da so dnevi njegovega režima šteti.

Zagrebski shod in naše inozemsko posojilo

Angleži ne dajo denarja brez prečanov. — Kdo bo posojilo porabil in kdo vrnil. — Milijarde so že vnaprej razdeljene.

Dr. Bogdan Marković, naš finančni minister, hoče dobiti sankcijo od Hrvatov in Slovencev za svoje veliko posojilo na Angleškem. V Narodni skupščini razpolaga z dvema tretjinama poslancev, kljub temu pa čuti, da je prešibak za to akcijo. Angleži, ki bi posojilo to ogromno vsoto, so jako previdni ter hočejo imeti nepobitna zagotovila, da jim bo posojilo z obrestmi in s provizijami vred točno plačano. Angleški kapitalisti pa vedo, da bo mogla naša država edino le z aktivnim sodelovanjem prečanskih krajev vrniti to ogromno vsoto. Prepričani so, da bodo Srbi, janci sicer znali posojilo do zadnje pare porabiti, ko pa bo prišla na vrsto povrnitve, bo slonelo vse breme na prečanskih ramah.

V Narodni skupščini je ostala snubitev prečanskih poslancev za inozemsko posojilo popolnoma brez vsakega uspeha. Finančni minister Dr. Marković pa si hoče ustvariti surogat. Zagrebski gospodarski krogi, povečini židje, in nekateri slovenski finančniki naj bi nadomestili parlamentarno delegacijo KDK, ki vztrajno in dosledno brani interese prečanskih krajev.

Pa tudi tega političnega konventikla se ne bojimo, ako bo finančni minister povedal, kaj se bo zgodilo z denarijem, ki bi ga dobili iz angleškega posojila. Čudno je, da do danes, ko stojimo po njegovih izjavah tik pred realiziranjem posojila, nismo slišali oficijelno nič konkretnega in natančnega o pogojih in modalitetah tega posojila. Prvotno je izjavil minister Dr. Marković, da bo prvi del posojila realiziran že 1. aprila, a danes smo že 7. aprila, a — hvala bogu! — denarja še ni.

Razumljivo je, da si finančni minister ne upa za barvo na dan. Saj bi resnica delovala porazno na vso prečansko javnost, posebno pa na prečanske gospodarske kroge, ki so sedaj vabljeni v Zagreb. Radi tega hoče minister poje za posojilo kakor tudi vporabo

denarja zaviti v nekaka meglo, iz katere naj blesti samo ogromna številka: 50 milijonov angleških funtov ali nad 13 milijard naših dinarjev!

Ta številka naj bi omamila občinstvo, da bi začelo plesati okoli nje, kakor okoli zlatega teleta. Poglejmo si pa nekoliko bolj od blizu to ogromno transakcijo. Angleška bančna skupina nam bi poslala nominalno 50 milijonov angleških funtov, t. j. 13 milijard 850 milijonov dinarjev. Faktično pa bi dobili mnogo manj, ker bi šlo 15 do 17 odstotkov za izgube na kurzu, za stroške in provizije, tako da bi ostalo za nas komaj 11.5 milijarde dinarjev. Od te vsote bo porabil finančni minister za stabilizacijo dinarja 2.5 milijarde. Za druge potrebe bi torej ostalo komaj 9 milijard. Nadalje je treba rezervirati skoro 5 milijard za jadransko železnico, tako, da bo država razpolagala le še z ostalimi štirimi milijardi. A tudi ta vsota je deloma že angažirana in sicer bo treba iz nje plačati 7 odstotkov obresti za posojeni kapital, kar bo znašalo v prihodnjih štirih letih — v tej dobi se misli namreč posojilo v štirih enakih obrokih konsolidirati — nič manj kakor dve milijardi 800 milijonov dinarjev, tako, da bomo razpolagali samo še z vsoto 1.200 milijonov dinarjev. Končno pa je tudi ta znesek že več ali manj vezan in skoro docela konzumiran. Ako bo šlo po sreči, se bo namreč z njim zgradil drugi tir na progi Beograd—Zagreb.

Moralni in materijalni maček pa se nas bo lotil šele po štirih letih. Ko bo posojilo popolnoma izčrpano in ko bo treba predpisati posebne davke, da bomo mogli plačevati obresti in anuitete, kar bo znašalo preko 1 milijardo dinarjev na leto.

Vsi, ki pojejo v Zagreb dne 9. t. m. z namenom, da bodo deležni velikega posojila, bodo jako razočarani. Posojilo je že razdeljeno, če sploh pride. Tudi če ne bi bilo še razdeljeno, ali smejo

Genjenim naročnikom „Jutra“

Radi nenadnih tehničnih ovir v tiskarni, ki leže izven naše moči, nam žal ni bilo mogoče današnje številke »Jutra« ekspedirati za vse izvenljubljanske naročnike s prvimi vlaki in so jo radi tega mnogi naročniki dobili kasneje. Tudi velikemu delu ljubljanskih naročnikov smo morali list dostaviti s precejšnjo zakasnitvijo.

Vse cenjene naročnike, ki lista niso pravčasno prejeli, prosimo, da nam to blagohotno oprostite. Uverjeni naj bodo, da je ta nezgoda, ki se nam je pripetila baš v vročinskih dneh, nam samim najbolj neljuba in mučna.

«Uprava Jutra».

pričakovati prečanski kraji kaj dobrega iz Beograda, kakršen je danes? Se to, kar smo imeli, so nam pobasali: Poštna hranilnica, Državna hipotekarna banka, Narodna banka in druge centralne institucije so odnesle skoro ves denar iz prečanskih krajev v Beograd.

Teško je, da se še dobijo naivneži, ki mislijo, da morajo iti poslušati v Zagreb g. finančnega ministra zato, da bodo deležni dobrot iz angleškega posojila. Prekasno! Če pride to posojilo, je že rezervirano za srbijanske kraje, prečani pa bomo smeli plačevati... Spor med radikali

Angležinja preplava gibraltarsko ožino

— London, 7. aprila. Iz Gibraltara poročajo, da je angleška plavalnica Gleizze včeraj preplavala gibraltarsko ožino. Startala je zjutraj ob 8.50 z otoka Polomasa pri Tariffi na španski obali in dosegla ob 9.40 pri Punta Leoni v bližini Zeate sirijske obale. Malo po prihodu se je s parnikom, ki jo je spremljal, vrnila v Tariffi.

Kooperacija novčaničnih bank

— Dunaj, 7. aprila. V prihodnjih dnevih se bodo v Parizu sestali zastopniki najvažnejših novčaničnih bank vsega sveta. Sodelovanje teh bank v vprašanju stabilizacije posameznih valut je že dolgo na dnevnem redu. Na pariškem sestanku bo ustanovljena posebna mednarodna poročevalska služba po vzoru ameriških Federal Reserve bank. Pri tej priliki se bo razpravljalo tudi o vprašanju kako urediti mednarodno gibanje zlata in o vprašanju stabilizacije franka.

Začasna likvidacija angleško-egiptskega spora

— London, 7. aprila. Egipčanski ministrski predsednik Nahaš paša je izjavil v zbornici, da se egipčska vlada ne namerava oduliti Angliji. Nota, ki jo je vlada soglasno odobrila 30. marca, je bila potrebna, da pomembno ugovori stališče vlade glede neodvisnosti Egipta. Angleška vlada je na to noto odgovorila z drugo, v kateri je ravno tako obrazložila mednarodnopravno naziranje.

Madžarska propaganda na Slovaškem

— Košice, 7. aprila. V zadnjem času je policija razkrila nove volunske afere. Državno pravdnništvo v Bratislavi je dalo aretirati madžarskega državljana Janoša Ponsanskega, ki je pred nekaj meseci s ponarejenim potnim listom prišel v Bratislavo, kjer je vršil volunsko službo za Madžarsko. V Nyri so oblasti izvrgle ciganski orkester, ker je opetovano sviral madžarske irendistične pesmi. O drugih volunh čuvajo politične oblasti strogo tajnost.

Smrt češkega ilustratorja

— Praha, 7. aprila. Slikar in popularni ilustrator Viktor Oliva je včeraj umrl. Star je bil 67 let.

Novi čsl. konzul v Gradcu

— Dunaj, 7. aprila. Zvezni predsednik je podelil eksekvatur novimenoovanemu češkoslovaškemu konzulu v Gradcu dr. Jaroslavu Machacu. Ravno tako je podelil eksekvatur novemu švedskemu podkonzulu Oskarju Calligarisu.

Incident na vojaški paradi

— Bruselj, 7. aprila. Na vojaški paradi na čast kraljevega rojstnega dne je prišlo v Gentu do incidenta. Nekaj vojak 3. pehotnega polka je stopil iz vrste in vrzel puško pred generala Callataya, ki je prisostvoval paradi. Vojak, ki je najbrž komunist, je bil takoj aretiran.

Aretacija španskih anarhistov

— Lyon, 7. aprila. Policija je danes aretirala zaradi prepovedanega povratka oba španska anarhista Askasa in Durutija, ki sta leta 1926 skušala izvršiti atentat na španskega kralja Alfonza XIII. ko se je peljal v Francijo. Oba sta bila takrat izgnana iz Francije.

Današnja številka »Slovenskega Naroda« obsega 16 strani in stane samo 1 Din. Prihodnja številka v torek popoldne.

Stara Ljubljanka o Prešernu in njegovi ljubici

Poset našega urednika pri 93letni Uršuli Vendling. — Kaj povemduje simpatična starka o Ani Jelovškovi. — Zanimive podrobnosti iz Prešernovega življenja.

Na ljubljanski magistrat, v oddelek za socialno skrbstvo, hodi zadnje čase starka in prosil podpore. To je 93letna Uršula Vendling, ki, prosič podpora, kaj rada omenja, da je poznala in se še spominja pesnika Franca Prešerna in posebno še njegove ljubice Ane Jelovškove. Ta starka je menda še edina živeča ženska, ki je živila v času našega velikega pesnika.

Naš urednik jo je posetil v nadi, da mu bo povedala kaj zanimivega iz življenja Prešernove ljubice Jelovškove. O tem je bil tem bolj prepričan, ko je našel starko popolnoma v drvarnici, kje je cepila drva, in so mu njen obraz in njene živane oči povedale, da je starka navzlic težkemu bremenu devetih križev še vedno duševno sveža in zelo izobražena. Ko ji je naš urednik povedal, kdo je in kaj bi rad, mu je čestitljivo starka prijazno dejala, naj se potruži k nji naslednji dan, ker mora podstrešno sobico pripraviti za obisk in sicer tudi ne utegne. Vtis za njeno leta zelo dobro ohranjeno in duševno izredno čile starkinge je bil najboljši. Za naslednji dan sta se domenila za 4. uro popoldne. Starka stanoje v podstrešnem stanovanju v Prečni ulici št. 3. Majčkena nizka sobica in kuhinja sta starkino domovanje. Na mizici leži kup debelih knjig Radovedne je naš urednik odprl najdobejšo in se začudil. Bila je stara nemška iztaja zbranih Shakespearejevih spisov. Druge knjige so bile leksikoni in kuharske bukve.

Veliko sem brala, je dejala starka, po dnevi sem delala, ponoči sem pa prebrala raznovrstne knjige. Posebno rada sem čitala Prešernove pesmi, čeprav tedaj še nisem vedela, kako velik pesnik je. Sicer pa Prešerna nisem tako dobro poznala, kakor njegovo ljubo Jelovškovo. Stanovala sem pri svoji teti v Kasteljevi hiši za vodo. Jelovškova je pa stanovala pri starših v sosedni hiši, kjer je sedaj kemična barvarna Reich. Prešerna sem videla pri Kastelcu, ki je bil licealni bibliotekar in Prešernov prijatelj. Prešeren je potem bil vedno redkejši v Ljubljani in je prebival v Kranju. Bila sem stara komaj 15 let. Pri Ani Jelovškovi sem pa bila vsak dan. Nosila sem ji juho za njo in njeno otroke. Moja teta, čeprav ni bila posebno bogata, je ubogi Jelovškovi pošiljala juho zastoj.

Jelovškova je bila delavčeva hči in se je preživljala s šivanjem rokavic. Zaslužila je pa premalo, da bi preživljala sebe in Prešernove otroke. Zaslužila je kakih 10 krajcarjev na dan, več le redko. Prešeren ji je pa dajal sploščka 5 goldinarjev mesečno, pozneje pa sploh ni pošiljal denarja. Saj je vse sam zapravil.

— Ali ste se z Jelovškovo kdaj pogovarjali o Prešernu?

— Bila sem prav za prav še otrok in Jelovškova mi ni zaupala veliko o Prešernu. Vedno je pa tožila, da je ne mara in jo je zapustil. Moji teti je zaupala več. Vedno sta se pogovarjali o Prešernu. Ja, če bi teta še živela, ta bi vedela povedati marsikaj. Jelovškova je pa bila sploh zelo tiha in mirna ženska in ni občevala mnogo z ljudmi. Po postavi drobna in ne posebno lepa, pa tudi ne grda. Prešeren jo je imel rad v začetku, ki jo je spoznal pri dr. Hrovotu, kjer je bila sestujna. To je bila »svorenje« ženska, pošena in ne vrtoglava, kakor druge. Zelo ssoled, »einfach« se je nosila in ni bila koket.

— Kakšno mnenje so pa tedaj imeli ljudje o Prešernu?

— Vsi so bili prepričani, da ni pri zdravi pameti. Imeli so ga za pismuknjena. Saj veste, navadni ljudje imajo človeka, ki je bolj učen, vedno za pramojona. Jaz sem takrat rada čitala njegove pesmi v »Čebelici«. Razumela pa sem, kaj pomenijo, šele pozneje.

Spominjam se prav dobro, kako je Prešeren nekoč pripovedoval, kakšen mora biti napis na njegovem nagrobnem spomeniku. Dejal je, da mora biti napisano: Tu počiva nemiren, nevaren Prešeren. Čuden človek je bil. Kastelic mu je vedno pisaril, naj kaj pošlje siromašni Ani. Pa vse zaman. Menda je iskal kako bogato nevesto, pa je ni dobil. Katera bi ga pa vzela? Jelovškova sem pozneje nekoč srečala v Trstu, kjer sem služila. Tudi ona je bila služkinja in zelo skromno, skoraj siromašno oblečena. Gotovo se ji ni godilo dobro.

— Kako to, da ste tako mnogo čitali?

— Bibliotekarju Kastelcu sem dnevno nosila kosilo in večerjo v licej, ki se ga vi gotovo več ne spominjate. Kastelic me je imel rad in mi je dal vse knjige svoje velike biblioteke na razpolago. Tako se mi je nudila prilika, da sem mnogo čitala. O, veliko knjig sem prebrala! Med drugimi tudi prvo slovensko biblijo Jurija Dalmatina. Imam še Dušno pašo škola Barage, ki je lepa knjiga in jo še tu pa tam vzamem v roke. Pa tudi fascisje vedno še berem. Neke ženske me obsojajo, ker berem »Slov. Narod«, meni se pa zdi, da ni pohujšljiv. Vsek dan ga moram čitati.

Tako je starka pripovedovala našemu uredniku o Prešernu in Jelovškovi. Čeprav 93letna, ima še vedno dober spomin. Saj je trdnja Gorenika iz Rateč. Kot deklo se je pisala Juvan. Ker je starka popolnoma sama in živi v pomanjkanju, sprejema uredništvo »Slov. Narod« za njo prostovoljne darove plemenitih src.

in vpraša: Belo? Vode! Čaj, kaj ne? Vode! Crno? — Janez končno odstopi. To je obtem Rynceve najhvaležnejši rejon. Gostje drugih rejonov ga ne poslušajo tako goreče. Eni zato ne, ker niso muzikalični, drugi pa zato ne, ker so preoddaljeni in zvoki njegove violeline le težko proderejo skozi ozračje, ki je podobno tistemu pri Figgovcu v zadnji sobi.

PRIBEZALISCE UMETNIKOV IN BREZPOSELNIH INTELEKTUALCEV.

To je oni del kavarne »Zvezda«, kjer so lože in ki je najzanimivejša. Publika se tukaj menja s filmsko naglico, izvzemši stalnega umetniškega omizja, stalnega omizja narodnih dam ob torkih in petkih in stalnega omizja brezposelnih intelektualcev, ki je takoj poleg umetniškega omizja. V ložah se stiskajo in zaljubljeni gledajo zaljubljeni pari. Oskrbuje jih, kakor tudi vse ostale natakari, ki se odlikuje s svojo diskretno indiskretnostjo in čudovito prepričevalno simulira gluhošemost, kadar

ga kdo kliče. Sicer je pa zmožen natakari s prihodnostjo. Pri umetniškem omizju dominira Jakobčič. Okoli njega se zbira umetniško mnogo obetajoči naraščaj. Med temi je najzanimivejši literat po imenu Obločnica ali Ivan Grozni. Z zaokroženimi gestami ponazori svoje stolpe velikega hrepenjenja, groznih slutenj in končnega spoznanja ter rumen-ega razočaranja. Njemu ob strani verno sekundira njegova Boginja, Malarski naraščaj se pridno vadi kar na beli marmorni mizi. Zastopane so vse struje, bombicizem, polovcizem, malešizem, cudermanizem itd.

Zelo pestro je tudi sosedno omizje brezposelnih intelektualcev. Tam je Tone nekoč svetoval, naj grede v Meksiko d... test. So rekli, da bodo še premislili. To je omizje, ki brezplačno konzumira največ »vodovjave« in dela plačilnemu največ prezglavic.

Nad vsemi pa bedi pozorno oko Ivana, ki je v »Zvezdi« plačilni natakari in kaže veliko razumevanja za vse rejene.

Pereče šolsko vprašanje v Ljubljani

Za 15 šol imamo samo 6 šolskih poslopij. — Mestna občina bo morala poskrbeti, da dobimo vsaj nekaj novih šolskih poslopij.

Čela vrsta perečih vprašanj čaka nujne rešitve po ljubljanskem občinskem svetu. Med najbolj nujnimi pa je vprašanje ljubljanskih novih šol.

V Ljubljani imamo enaest mestnih osnovnih šol in štiri javne mestne meščanske šole, skupaj 15 javnih šol, a le 6 šolskih poslopij. Zato je po vseh poslopjih nastanjenih po več različnih šol, ki so že več let na potu druga družga. Pogubni, v vsakem pogledu škodljivi kasarnski sistem je vsiljen šolam, kjer bi s higijenskega, pedagoškega in disciplinskega stališča baš moral vladati vzoren red.

Na Ledini so letos 1. mestna deška osnovna šola z 11 oddelki in 296 učenci; obrtna nadaljevalna šola za mehanske in tehnične obrte s 13 oddelki in 369 vajenci; Gremiljana trgovska šola z 10 oddelki in 302 učencema; 1. mestni otroški vrtec z 1 razredom in 62 otroki ter končno še Vidovičeva šola z 1 razredom in 32 učenci. V poslopju pa je le 11 učilnic in 3 kabineti, 1 pisarna, telovadnica in hišnikovo stanovanje (soba s kuhinjo).

Na Grabnu (Zoisovi cesti) so: II. mestna deška osnovna šola z 10 oddelki in 264 učenci; Pomožna šola s 6 oddelki in 72 učenci in učenkami; Mantišinska šola z 2 razredoma in 42 učenci za stavbne obrte z 12 razredi in 361 vajencem ter obrtna nadaljevalna šola za grafične obrte v 2 oddelkih z 20 vajenci. V poslopju pa je le 13 učilnic, 4 kabineti, pisarna, telovadnica in malo stanovanje za hišnika.

Na Vrtači (Erijačevi cesti) so: III. mestna deška osnovna šola z 10 oddelki in 228 učenci, III. državna realna gimnazija z 11 oddelki in 132 dijakov ter Splošna obrtna nadaljevalna šola s 6 oddelki in 177 vajenci. V poslopju pa je le 9 učilnic, 2 kabineti, 1 pisarna, nobene telovadnice ter malo stanovanje v podzemlju za hišnika.

Na Prulah so: IV. mestna deška osnovna šola s 5 razredi in 161 učenci; 1. mestna deška meščanska šola z 9 oddelki s 395 učenci; obrtna nadaljevalna šola za umetne in oblačilne obrte z 12 oddelki in 343 vajenci ter Dnevno zavetišče z 1 razredom in 21 otroki. Poslopje ima 12 učilnic, 5 kabineto, 2 pisarni, telovadnico in stanovanje za hišnika.

Pri Sv. Jakobu so: I. mestna dekliska osnovna šola s 14 oddelki in 387 učenkami; I. mestna dekliska meščanska šola z 9 oddelki in 369 učenkami ter obrtna nadaljevalna šola za umetne in oblačilne obrte (ženski oddelki) z 12 oddelki in 323 vajenkami. V poslopju je 17 učilnic, 3 kabineti, 2 pisarni, telovadnica in stanovanje za hišnika.

V Spodnji Šiški so: VI. mestna deška osnovna šola z 11 oddelki in 348 učenci; IV. mestna dekliska osnovna šola z 10 oddelki in 313 učenkami; II. mestna deška meščanska šola s 7 oddelki in 259 učenci ter II. mestna dekliska meščanska šola s 6 oddelki in 239 učenkami. V poslopju je 21 učilnic, 3 kabineti, 4 pisarne, telovadnica in stanovanje za hišnika. Zbornico, telovadnico in sobo za učila imajo vse štiri šole skupno.

Licej: Dekliska osnovna šola z 11 razredi in 300 učenkami je le začasno v poslopju Mladke. Ima 11 učilnic, pisarno in telovadnico.

Barje: Osnovna šola za dečke in deklice s 5 oddelki in 130 otroki ima 3 učilnice, kabinete, delavnico, pisarno in stanovanje za upravitelja.

Oh štirih meščanskih šol v Ljubljani nima torej nobena lastnega poslopja, dasi imajo skupno 1253 učencev in učenk.

Za leto 1922 je sklenil ljubljanski občinski svet, da se zgradi v Karel Kotnikovi ulici skupno poslopje za deklisko osnovno in meščansko šolo ter se najame 15 milijonov kron. Toda pokrajinska uprava je prošnjo zavrnila; mestna občina je nato ponovno prošila za poslopje, a bila je zopet zavrnjena. Novo prošnjo leta 1924 za vodovje posojilo 10 milijonov dinarjev je veliki župan zopet odklonil češ, da »zgradba šol ni nujna in da investicija v to svrho ni produktivna«. Ljubljanski občinski svet pa spričo razmer po šolah ni odnehal in je aprila 1924 iznova sklenil naprositi za posojilo 10 milijonov Din, s katerim bi se zgradilo poleg kombinirane dekliske šole v Kotnikovi ulici tudi kombinirana deška osnovna in meščanska šola na voglu Tomana in Gaieve ulice. Tudi veliki župan je zavrnil to prošnjo; pritožbo pa je zavrnjilo tudi ministrstvo za notranje zadeve. Leta 1925 pa je veliki župan sam pozval mestno občino, naj gradi šole, ker so postale med tem razmere po poslopjih nevdružne in neznošne, češ da »slo. mestna deška poslopja v zdravstvenem in prostornem oziru do skrajnosti nedostatna«.

Rinso napravi vodo in perilnem škaflu polno pene in mila.

Ta nova vrsta mila prihrani predvsem trudopolno namiljenje perila. Ako namakate tega v raztopini Rinsa se omehča vsa nesnaga tako, da ga lahko naslednje jutro igrate izperete.

Stem si prihranite mnogo truda in goriva ker je vsako ribanje ali dolgo kuhanje nepotrebno.

Rinso je za Vaše veliko pranje iste koristi/kod Lux za volno, svilo in drugih finih tkanin. Rinso je ravnokar izvezeno sredstvo za kuhanje perila.

Ostrea, Risto Savina ter Poročila iz domačih glasbenih listov, posebne vesti, pregled koncertov in oper ter druge razne glasbene zanimivosti. — Vse, katerim je bila dostavljena I. številka Nove Muzike prošino, da poravnajo čim preje naročnino za celo leto ali vsaj za pol leta. Naročnina znaša letno 100 Din, za 6 številki.

Poljski pevci, ki koncentrirajo v Ljubljani v sredo, dne 11. t. m., nas bodo na svojem koncertu seznanili izključno le s poljske umetno in narodno pesništvo. Prvi del koncertnega programa prinaša poleg Društvenega gesla, ki ga je zložil njegov pevnovodja prof. Kwasiak, razne tipične poljske umetne moške zbornice, ki jih bomo prikrajali v Ljubljani. Med njimi je tudi Walewskičev Psalm, izrazito cerkvena značilna, ki izredno močno deluje na poslušalca. Avtor njegov je dobil prvo poljsko državno nagrado ter je bil odlikovan tudi na internacionalnem festivalu v Amsterdamu. Velike glasbene vrednosti sta tudi zbora Zastave in Dve usdi, ki nam ilustrira slavo in trum kralja, ki gre na vojsko in njegov povratek iz nje, zaco na trpljenje navadnih vojakov. V drugem delu pa nam prinaša zbor karakteristične poljske narodne, med katerimi se odlikujejo nad vse značilni poljski pesmi. Te narodne pesmice so najboljše slika sentimentalnosti slovensko-poljske duše. Izvedba zborov je umetniška. Koncert se vrši v Filharmonični dvorani, predhodnja vstopnica v Matični knjižarni.

G. Mirko Horsky, bivši član opere in opere, zdel član bratislavske opere, slavi 14. t. m. v Dvořakovi operi »Jakobin« svojo 30letnico umetniškega delovanja in 50letnico rojstva. Kakor gospa Gabriela Horvatova, bivši član naše opere in odlični mezzosopranistka, ki je kot »Carmen« se marsikomu v Ljubljani nepozabna, je bil tudi G. Horsky izvrstnen buffo-tenor in se ga radi spominjamo.

Na smrt obsojeni zopet pred sodiščem

Čitateljem je še dobro v spominu, da so pred dvema mesecema dobešli iz zapor v Bihacu trije na smrt obsojeni razbojnik. Z bilico so razpraskali zidove, se splazili na hodnik, ubili iecaria Jankovića in se v okoliš splazili na prosto. Nekje v okolici Bihaca so si razbili okove, odvezali bližnji čoln in prepelitali onstran reke.

Čim so bili tako zopet na svobodi, so pričeli zopet z rokovanstvom. Onpali so v stanovanju učitelja Jovana Gruborja v Majki — Japri, dobavili si pri kmethih orožje, se skrivali v neki »polatni« in v obrambi pred zasledujočimi patrulami ustrelili orožnika Dionka in Kulanzovića. V tej borbi je bil ustreljen tudi pobegli razbojnik Karanović.

Ostala dva bezguma, Mile Tomljenović in Mehmed Bulibašić sta pr dmi nato padla v roke orožnikom, ki so v odzvalni nazi v zapor okrožnega sodišča v Bihacu.

V soboto 31. tm. se je pričela razprava proti temu dvema razbojnikoma, ki sta itak že obsojena na smrt. Navzile temu, da krvnik Mausner komaj čaka, da spravi na onaj svet ta dva zloglasna zločince, je državni pravdnik vložil tožbo proti njima zaradi umora iecaria Jankovića, razbojstva v stanovanju učitelja Gruborja in zaradi uboja orožnikov Dionka in Kulanzovića.

Razbojnik Tomljenović vali vsa krivdala na ubitega Kazanovića, ki da je bil invidator bega, ter povzročitelj razbojstva in uboja obeh orožnikov. Učitelj Jovo Grubor je kot prič izpovedal, da so razbojnikih nabrz pričakovani da bodo pri nlem našli denarjevih 30000 Din. Selske zadruge in da je razbojnik Karanović bil posebno groh napram njemu in njegovim svooicem, ker je v Bihacu našel samo 40 dinarjev, dočim je Tomljenović bil nekoliko dostojnejši, ker je sklenil požariti Karanovića.

Prvi dan razprave je poleg v slošni razburjenosti, ki se je sinntevala tako, da je senat odredil nadaljevanje razprave na 6. t. m. Pravnike posebno zanima izid te razprave, ker se vrši proti trem razbojnikom, ki jih itak čakajo vešala.

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

- Drama.**
 7. aprila, sobota: Zaprt.
 8. aprila, nedeljo: ob 15. I. N. R. I. Znizane cene. Izv. — Ob 20. I. N. R. I. Znizane cene. Izv.
 9. aprila, ponedeljek: ob 15. I. N. R. I. Znizane cene. — Ob 20. Nedeljski oddih. Ljudska predstava. Znizane cene.

- Opera.**
 7. aprila, sobota: Zaprt.
 8. aprila, nedeljo: ob pol 20. Carmen. Gostuje g. Matij Sinenc. Izv.
 9. aprila, ponedeljek: ob 15. Fidelio. Ljudska predstava. Znizane cene. Izv. — Ob pol 20. Lady X. Ljudska predstava. Znizane cene.

Mali dunajski pevci

V četrtek, dne 12. t. m. bodo koncertirali v Ljubljani takozvani »Die Wiener Sangerknaben«. To je zbor 16 mladih pevcev, ki v prvi vrsti skrbijo za cerkevno glasbo, vzhajajo pa se tudi v umetnem zborovem petju ter prirejuje javne koncerte. Institucija »Wiener Sangerknaben« je zelo stara. Ustanovljena je bila pred več kot 450 leti, za časa vladarja Maksimilijana I. Interesantno je, da je bil prvi upravitelj in dirigent tega zbora Slovenec, duhovnik Jurij Sladkonia, ki je bil v tisti dobi dvornik kapelnik cesarja Maksimilijana I. in pozneje dunajski škof, ki je pokopan v dunajski katedrali. Jurij Sladkonia je bil v taktirni dobi poznan kot eden najboljših glasbenikov svoje dobe ter je užival svetovni sloves. Zbor je redno obstojal do leta 1918, prekrat je ustavil njegovo delovanje, a leta 1923 so ga zopet na novo ustanovili. V današnji obliki se nam pokazuje na koncertu v unionski dvorani v četrtek ob 20.

II. številka Nove Muzike je ravnokar izšla. Glasbena priloga prinaša priljubljeno »Bezgunko pri zibelci« od Antona Lajovića, zelo interesantno samospev »Kak so zajec i lesica putavali« Zlatko Grzovečiča, ter 4 klavirske skladbe Srećko Kaporca pod naslovom »Iz dnevnika žalostnega tovariša«. Mala Nova Muzika pa objavlja otroški zbor s klavirjem »Snežec« Karla Pahorja, »Intermezjo« za violino in klavir Ivana Ovirka, »Rokoko« Saša Santla ter »Dječija spavanka« Marko Tavčevića. — Literarna priloga ima izpod peresa Josipa Mantuanija nekrolg Frana Serafina Vilharja, članke Koželja,

Tipi iz kavarne „Zvezda“

Kavarna je razdeljena na več rajonov, katerih vsak ima svoje stalne tipične goste. — Krži in težave plačilnega. — Tone je važna »peršona«.

Izmed ljubljanskih kavarn nudi »Zvezda« nedvomno najprestižnejšo sliko. Vse druge so več ali manj dolgočasne. Tudi »Emona« in »Union«. V prvi se zbirajo taki, ki imajo razen ovratnikov poškrobane tudi manire, v drugi so pa gostje presrčni. Kdo bi bil vedno resen? V živahnejšem tempu se življenje odigrava v »Zvezdi«, kjer se zbirajo gostje in se porazdele vsak v svoj najprijetnejši del kavarne.

PURGARSKI KOT.

Tako se imenuje del »Zvezde« za blagajno in tako ga imenujejo oni, ki ne hodijo v ta del in tudi ne smejo, kaiti tukaj so vse mize oddane in rezervirane za visoke gospode, ki nikakor niso purgari in jih tako nazivajo samo zavistnejši, ki jim ni usojeno, da bi bili visoki gospodje in sedeli v purgarskem kotu. Življenje poteka v tem kotu dokaj mirno. Pokroviteljsko mesto v desnem kotu purgarskega kota zasede običajno sam gospod Živelci tu pa tam ga nadomesti tudi gospa Živelci. Natakari France sploščljivo ustreza željam gospoda ravnarja, gospoda višjega svetnika, gospoda direktorja, gospoda predsednika itd. Sede pri mizah in čitajo komentarje. Včasih se zgražajo, včasih prikritice in popravljuje, vedno, so pa ogorčeni, da ima »Slovenski Narod« na prvi strani pestro ljubljansko kroniko, češ, da škoduje resnosti lista in jo zatezadeli najprvo prečitajo, da se je znebe. Kvartanje v tem kotu se odigrava mirno in dostojno, igralcem primerno, tu pa tam prekinjeno z »divovitim« domišlečkom gospoda profesorja. Če se v ta kot pomotoma izgubi zaljubljen parček je to za njegove stalne goste dogodek. Neprijetni pogledi od vseh strani so znamenje, da purgarski kot ni za vsakega.

TONETOV FIRKELC.

Tone je najmočnejša osebnost med natakari in se zato del »Zvezde« pred blagajno tudi po njen imenuje. Del se v bistvu v omizja več ali manj vnesenih elementov in v omizja lahkonozih in brkih baletk in temperamentnih akademikov iz vročih solnčnih krajev naše mile domovine. Kdor je v milosti pri Tonetu, temu se v njegovem kotu dobro godi. Kdor se mu pa zameri, je izgubljen. Tone se vede napram njemu skrajno uradno in rezervirano. Nairaje mu ne pride v bližino. Uradno postopanje mu je najbrž ostalo iz njegove najlepše dobe, ko je bil žandar v Srbiji, kar rad pove, kadar je dobre volje.

Tone pa ne obravlja sama svoiega firkelca. Dodeljen mu je bil tudi kavarniški Monte Carlo — igralnica, ki je v posebni

sobi in v katero se pride iz njegovega reiona. Kdo bi si tudi sicer upal prevzeti poslugov v Monte Carlu, kjer vlada neprestana razburjenost in kjer so gostje, ki jih le obseada kvartopirska strast ali morda celo kvartopirski hudci. Tu je treba še imeti voim, kako je ohraniti javno varnost in Tone je tej nalogi kos.

MONTE CARLO.

Monte Carlo v »Zvezdi« je mihlen in zato se v njem kadil od cigaret, cigar in pipe kakor pri Figgovcu v zadnji sobi. To pa igralcev ne moti. Razpoložene v Monte Carlu je prav posebno. Skozi zakajeno ozračje slišiš besede, ki jih laik ne razume. To je kvartopirski žongor. Unterfuzla! da povele igralec in obraz se mu skremžni. »Cinc« zadoni iz drugega kota. »Flek« ga prekine igralec. Nemoj da me zezla!« se zadere drugi. »Cvikla« veselo zakliche tretji. Slišiš še »gabotas«, »hop«, »kice«, »sruia«, »fircige«, »laufe«, »plotkat«, »bezecti«, »striplaf« itd. Zakajeno ozračje režejo te čarobne besede in vmes kričanje in žuganje kibicem, potem pa zopet popoln mir, ki ga prekine samo plahiši »sehs« ali »sah mat«.

Če je razburjenje zelo veliko, ker ta ali oni predložijo »susitra« in le drugi mnenja, da je »Miklavž« prišel ob enaistih ali tretji pretemperamentno vrže svojo vizitko kibicu (to je najnovejša metoda, da se jih igralec odkriža) z napisom: aidi v r... stopi v Monte Carlo Tone in pomiri razburjene duhove. Tone daje tudi »potrdila« o frekvenciji bremcem, ki igrajo v Monte Carlu namesto da bi doma študirali. Zastonikariem, ki so tudi v Monte Carlu, prinese Tone »eno vodovje«, kakor pravi sam. Ponnja pa tudi »cigaretarije«, ki ga včasih vtihotapi v Janezov rejon, ki meji na njegovo in se imenuje tudi rejon muzikaličnih devic.

REJON KLASICNIH DEVIC.

Razen debelega natakarija Janeza, ki ima zastojkarje posebno na piki, kraluije v tem rejonu g Rynec, kapelnik, ki ljubi predvsem klasično glasbo. Slagerji mu ne grede tako izpod loka, čemur pa ni sam kriv, ampak oni, ki ima »slagverke«. Muzikalni mlade in stare device strme v Rynca. Pa ne neprestano. Zagledajo se tudi kam drugim in ob posebno ganljivi akordi prihajeno vzdignejo. Kdo ve, zakaj in čem? Ta rejon bi se lahko tudi imenoval rejon upanja in nad ali pa trdi rejon spomladanskega hrepenja. Debeli Janez ima zastojkarje na piki, smo že dejali. Nika« Kor mu ne gre v glavo, da ta ali oni narajoči samo vodene kifcele, Janez slabo sliši

Ivan Albrecht:
Velikonočni govor

(Anno Domini MCMXXVIII.)
Ne vem, kaj bi dejal za ta slovesni čas. Teško, težko je menda vsem med nami in bolj prijetno je bilo nam v črni jami ko da vstajenje zdaj praznujemo pri nas.

«Te deum» eni, «Miserere» drugi nam pojo. Komu verjame človek naj v tej občini zmede? Jesu! resnica zlata vedno v mirni sredi? Zaman razbrati pravo trudi se oko.

Imam prijateljca in Stud mu je ime, srd vsemu, kar z lažjo nas plehko veže, strupeno nas v meso in mozeg reže — Prijatelj, pošteno, roko na srce:

Zaman je trpel Krist, zaman je vstal! ... Da stopil danes bi med nas, bi ga pobili in mu potem pogreb slovesen privedli in kamen še na grob, da bi bolj trdno spal.

Pustimo to! — Zavesal — Saj ni res. Vse je lepo in blago, prav med nami in v sednjem srcu se zgolj Aleluja drami in delož naš je Jagne iz nebes. In eno smo v ljubezni zvesti vsi: na petek veliki bi radi našli Pusta in strupa polna srca so, molitve usta, vse v božjo aš in blagor naših dni.

Marija Grošljeva:

Kalvarija

Kaj viješ v nedogled se strma smrtina cesta, predzadnja muka božjega edinca, glej, z biči ga podžigajo biriči z mesta, ko klone noga mu, vsa težja kot iz svinca. In les vrh golih ram leži kot kamen, zajeda se v razbičano telo, a sinje usne dregetajo: «Amen. Gospod, če hočeš, pa tako naj bo!»

J. Zupančič:

„Vstajenje“

sredi dveh križev vkopan, a kralj na njem opljuvan, Na cvetno nedeljo kralj med Caheji, prvi kovač, ki dvignil je kladivo, da bi drugim srečo koval. Na veliki petek ob treh je imel žeblje v kosteh in trnjevo krono na glavi. Križ se je vzpenjal k nebu, z nedolžno krvjo opran, sredi dveh križev vkopan, a kralj na njem opljuvan, ponižan, z biči razsekan in poln ran bil več kralj v Judeji — žig razbojnika so mu pritisnili farizeji.

In šli so po svetu črni grobarji, v škrlat in svilo so se zavili, svojim hlapcem so dali kute, ves sok so jim izesali in kri izpili, kot žive sence so jih po svetu pognali oznanjat čudo vstajenja.

A sami na grobu sede in se kutam reže, kamen k tlom tišče in nikogar na grob ne puste, da bi ne videl največjega čuda metamorfoze:

kako čepel je na veji Cahej, a zdaj sedi na nji farizej, kako trohni v zapečatenem grobu kralj

z razboljniškim žigom na čelu in kako so črni grobarji privlekli iz groba — boga,

Vsako leto imajo grobarji vstajenje, na svetu je vsako leto več kut, na vseh vejah sede farizeji in trhlo deblo se kar šibi. A kralj-bog se vedno na križu visi, vse krvav, opljuvan in poln ran čaka vstajenja zaman.

Velikonočni običaji pri Slovencih

Velikonoč, praznik prebujenja in vstajenja narave, obhajajo na deželi mnogo slovesnejše in z mnogo večjo svečanostjo, kakor pa v mestu. Meššanu je praznik le dan počitka in razvedrila, kmet pa praznike v resnici doživlja. Vse njegovo dejanje in nehanje je z nekaki notranji zvezi s pomenom praznika. Zato so se na deželi vse do današnjega dne ohranili stari običaji, katere je tako zvana moderna doba drugod že davno izpodrinila tako, da jih mlajši svet, zlasti pa mestna mladina, niti ne pozna.

Kakor se poedinii kraji razlikujejo po narečju, tako so tudi običaji ob raznih praznikih in svečanih prilikah različni. Zlasti velikonočni običaji so pri nas zelo slikoviti in pestri ter precej strogo diferencirani po raznih pokrajinah.

V Ljubljani

Velika noč je za Ljubljano poglavje zase. Z naravo vred se prebudi iz mrtvila tudi Ljubljana in njeni prebivalstvo. Zanimivo ho ogledati si Ljubljano, njene sege in tradicije o veliki noči in jih primerjati z onimi na kmetih.

Najprej običaji. Da Ljubljani kljub temu, da so framazonsko navdahnjeni, kar smo že nedavno omenili, radi molijo in radi zahajajo v cerkev, drži. Zlasti o postnem času in vse dni velikega tedna. Takrat pohajajo in romajo od cerkve do cerkve, ogledujejo božje grobove in jih primerjajo, češ, da je nunski lepši od frančiškanskega dočim se drugi zopet navdušujejo za križan-

skega ali celo za viškega. Silno tudi spoštujemo vse tradicije in zapovedi. Veliki teden ni naš najboljša komturura za mesarje, če izvzamemo oba praznika. Za ta dva dneva se namreč Ljubljani bogato založe z jestvinami, celo preko potrebe kakor bi se hoteli oskudovati za post.

K tradicijam spada v prvi vrsti problem gastronomije odnosno gurmanstva. Ljubljani hoče imeti za praznike bogato obložen mizo, četudi je poprej stradal in pazil na vsak dinarček. Šibiti se mora miza pod težo potic, gnjat s hrenom, pirhov in pomaranč. Uboge gospodine vse teden begajo po trgu, iščejo in love mleko, tarinjo, da ni masla in tudi med im ni po volji itd. Toda s tem za gospodinjice se ni konec trpljenja. So še druge skrbi, kako bo pek spekel potice? In da jih ne bo zažgal ali prismodil ali celo zamenjal? Je križ s peki ...

In pomirilo se šele gospodinjice, ko to v soboto popoldne mahnejo v cerkev S polnimi jerbasi in košarami gredo po žegen. Če potica nima žegna, Ljubljani ne tekne.

Za praznike se Ljubljani založe in goste, da bi jim človek očitil, da so gurmani. To pa ni res, kajti poleg vseh dobrot, ki jih uživajo, si grene praznike s posebno jedjo, ki prav gotovo ni gurmanska posebnost. To je «aleluja». Kisani repni olupki, ki baš ne gredo posebno v slast, spadajo pa k tradiciji. So baje spominj na slabe Čase, nekateri celo zatriujo, da na turške

Med tradicije spada tudi zavezanje znovan na veliki četrtak, umivanje nog v stolnici 12 starčkom in vsi ostali cerkveni obredi in ceremonije. To so dejstva, s katerimi Ljubljani računata Omeniti pa je, da za poleg tega tudi zanima, kako neki gospod škof pogosti tistih dvanajst starčkov in kaj jim servira za obed.

V Ljubljani je tudi ukoreninjen običaj, da se potem, kadar so zvonovi zavezani, oglasi v cerkvi raglja. To mora biti. In da je razgljanje čim efektnejše, kupujejo roditelji tudi svoji deci raglje. Ta koni potem tisto vreteno do onemoglosti tako, da človeka ušesa bole. Deca ima s tem seveda veliko veselje, za fanticje je pa tudi posebna radost, ko v soboto zjutraj svenik pred cerkviho blagoslovi ozenj. Žegnani ogenj nosijo nato po hišah in pokade stanovanje. Seveda ne brezplačno, toda cene za tako uslugo niso fiksirane in je to prepričeno dazeljivost in gnotnim razmeram stranke, čije stanovanje je bilo deležno blagoslovneza ognja.

Velika noč pa je tudi za Ljubljano zlasti pa za Ljubljanko, še posebejna pomena. Že štirinajst dni poprej so avizirani in mobilizirani vsi krojači. Šivile ne vedo, kateri bi najprej ustregle in modiške in malo dela čez glavo. Za veliko noč hoče biti Ljubljani nov, pri velikonočni procesiji hoče paradirati.

In če je velikonočna sobota lepa in solčna — sam bog varuj, da bi deževalo — se natispa, mšarilo in «naštima» Ljubljankice, da je veselo. Vse je novo, vse dehti. Življenje kipi iz njih in res je, da je velikonočna sobota nekaka pomladna in poetna revija novih toalet, pomladnih klebučkov, čevlčkov in vsega drugega, potrebnega in nepotrebnega. Seveda v tem pogledu tudi noče zaostajati močni spol in tudi moški paradirajo v novih oblekah in svrnjkih.

Procesije so za Ljubljano zelo privlačne in v soboto popoldne je vse mesto na nogah. Ljubljani pa niso zadovoljni z eno procesijo, marveč lite od nunske k frančiškanski, od tu v Trnovo in zvečer v bano, razsvetleje križanke, mnogo jih celo maha ob 4. zjutraj k cerkvi srca Jezusovega.

Omeniti je končno še običaj, da si v sečoto vsak Ljubljani, ki spoštuje tradicije, umije obraz v hipu, ko zopet razvežejo zvonove. Ljubljani namreč verujejo, da ostane potem obraz vse leto lep ... Za praznike se pa Ljubljana skoraj izprazni. Če je lepo vreme, jo našim dve tretjini Ljubljancanov mahne iz mesta, na Šmarno zero, na Katarino in druge izletne točke, edino sport ljubca publika ostane doma.

Na Gorenjskem

otične velikonočno razpoloženje in s prazniki združeni običaji že na cvetno nedeljo. Mladina že v postu prepeva samo velikonočne pesmi, in vsakogar, ki bi poskušal kako druge vižo, opominjajo, če že ne z besedami, pa z jeznim, zaničevalnim pogledom. Bog ne daj da bi kdo zapel kako poskočno in razposajeno pesem v pondeljek velikega tedna pa iz viječje iz postrešja svoje raglje in to od male tablice pa do velikega ropota. Se preden zavežejo zvonove, ki zgrede v Rimu, kakor pravijo ropota in raglja mladina na vseh koncih in krajih od ranega jutra do pozne noči. Ko zaropote raglja v cerkvenem stolpu, je že ves vaški drobiž zbran pred cerkvi. Nekaj časa ragljajo okrog cerkve, nato pa jo uberejo po vasi, neprestano ponavljajo veliko tedenski ropot. V nekaterih krajih razbijajo tudi zaboje in pravijo, da boga strašijo. To traja vse od velike srede do velike sobote.

Prvi glavni dan je velika sobota. Na vse zgodaj zakurijo pred cerkviho, in to pred glavnim vhodom, sveti ogenj. Vsaka hiša se

mora preskrbeti z njim. Eni nesejo domov ostauke žerjavice, drugi pa prižigajo razne predmete, da jih nato položijo na domačo ognjišče. Najbolj običajno je prenašanje svetega ognja s kresilno gobo. Večji ali manjši komad, za kar je merodajna oddaljenost od cerkve, navežejo na žico, prižgo gobo pri svetem ognju in jo nato neprestano vrteč, da ne ugasne, nesejo domov, kjer naprej pokade vse prostore od kašte do kleti od svinjaka do hleva, nato pa vržejo na ognjišče in postavijo velikonočno gnjal ter obročijo piruhe.

Kakor je odhod zvonov v Rim težko pričakovan trenutek, prav tako zopet težko čakajo, da se zvonovi vrnejo. Ko se na veliko soboto zopet oglašajo iz cerkvenih lin, takrat pravijo, da teče zlata voda, ki očisti kožo in ozdravi najrazličnejše bolezni. Vse, kar more biti k potoku in se tamkaj unije, drugim pa prinašajo vodo domov.

Najbolj svečano je vstajenje, ki se obhaša na deželi običajno že v soboto zvečer s procesijo. Vstajenje se udeležijo vse, kar se je giblje k procesiji grede tudi tisti ki steer božji bram razli gledajo od zunaj. Doma ostanejo le bolniki in varuhi. Pri vstajenju prvi zagre me topiči ali možnarji in vsaka fara si šteje in svojo sveto dolžnost, da je v procesiji tudi godba.

Po končani procesiji se zbore stare in mlado pod vaško lipo, kjer čaka na vaška dočkela, ki nesejo k žegnani O oni, ki se prva vrne pravilo, da se bo še v tistem letu gotovo poročila. Njej na čast zagre vse topiči.

Zelo važno opravilo je na veliko soboto tudi obročanje pirhrov. Zbirajo jih že skozi ves post. Zrednost imajo jecja od starih kocki. To pa zato, ker so močnejša in odpernejša za stručenje. Pravi gorenjski piruhi morajo biti rdeči. Pisane piruhe so navzeli šele po drugih krajih, zlasti pa po Belokrajinii.

Na velikonočno nedeljo je vsa vas že na vse zgodaj pokonci. Ob prvem svitu zadone zvonovi in grme topiči, da se razlega od vasi do vasi. Fantje med seboj tekmujejo, kdo zna bolj nabiti, da počli kakor največji kanon.

Po končani jutranji maši se zbore vsa družina k velikonočni gostiji, pri kateri pa se ne sme uporabljati jedilnega orodja, marveč se mora vse lomiti in trzati z rokami kakor so to delali apostoli pri zadnji večerji. Po gostiji pridejo na vrsto piruhi. Iz sklate srepi mize jih zbirajo in preskušajo z lahnm hkanjem po zobeh. Prednost imajo oni, ki zvenje trše. Ko so jih zbrali, prične stručenje. Eden drži piruh, drugi pa tolče najprej končasti del na končasti, nato pa zopet topi na topi, dokler ni eden razbit. Razbiti piruh je zgruba. Ponekod piruhe (mesto njih ponekod tudi pomaranč) sekajo, ponekod pa stakaljuje. Na zeleni trati položijo nekoliko nagnjeno 2 palice in po njih spuščajo piruhe. Kdor zareda sosedov piruh, je dobil in na sprotnik mora plačati. Med stare velikonočne običaje pa spada tudi uživanje «aleluje». To je prav okusna pripravljena jed iz posušeni olupkov.

Na velikonočno nedeljo popolne običajno pa v pondeljek odhite vaščani stari in mladi, na okoliške senožeti, kjer prirejajo razne igre. Tega dne je že dovoljena godba in povsod done veselo in poskočne pesmi.

Fantje in dekleta pa zbirajo piruhe. Pri tem se navadno pokažejo simpatije in marsikaka ljubezna ima svoj izvor v piruhih.

Ne pozabijo na seveda tudi živine, ki dobi ostankne «gostijec», da se boljšee redi.

Knicke - Bocker

še vedno najmodernejše blace. V najmodernejših vzorcih jih dobite kakor tudi krasne moderne obleke za gospode po brezkonkurenčnih cenah pri tvrdki

FRAN LUKIČ, Sritarjeva ulica

Spisala Marija Grošljeva:
Iz življenja Zajčkov Rjavosrajčkov

Velikonočna basen.
Jutranji solnčni žarki so objeli sveži vrh stasitega bora, da so se bujne igle zalesketale v jasnem zlatu.

Majka obilega zaroda, gospa Zajka je po krempljavi pristopicala v zračno spalnico svojega zajčjega drobiža in odgrnila zelene zavese, da so solnčni pramenj neovirano smuknili na mlade zajčje gobčke in se pokrili v mehke kožuščke.

Majka široko odpre razkljani gobček in zakliče: »Otroci, vstanite, čas je že, kukavica na strehi se vam roga in kliče brez miru: Kuku, kuku, zajčkov ni tu.« Pa ni zalček!

Ker se potuhnjenci niso odzvali, prime majka svoje leno otročiče za dolga ušesa in pomoče drugega za drugim iz gorke postelje.

Branili so se, otepalii so s tačicami, kobacali in cvilili, jezno do mehkega mahlu preobračali kozolce, a slednjic vendar ubogljivo smuknili v svoje lepe, nove riave sraičke.

Nato jih je majka, gospa Zajka, ragovorila takole: »Drazji moji otročiči, Zajčji Rjavosrajčki, Velika noč je tu, oprtajte si koščke, v gozd idemo po jajčka.«

To je bilo veselega vzkljanja. Živahni otroški živžav na je zbudil Punkeljčka Štrbunkelččka, ki mu je majka privoščila pokoini sen.

Začel je ihteti in milo prositi: »Majka, jaz iti s teboj, ne ostati sam, psicki pliti, lajati hov, hov, puske dokati pif, paf.

In dobra gospa Zajka je vzela še Punkeljčka Štrbunkelččka, živo pokorco s seboj.

Prvi jo je brisal Hitrokrakec, za njim jo je pihal Mihec Ponihec, nato se je zibal Špelca Čedelca, za njo je skakljal Pavček Hrustavček, za njim je korakala majka Zajka, za majko Zajko je drobil Punkeljček Štrbunkelčček in vlekel majčico za revek.

Skakal so po travi in resju, po veterinich in velikonočnih, preko korenin, jarkov in krin, skozi grmovje in sipčevie ter si veselo prenevali:

«Hopsasa, čez tri gorice, idemo po jajčka, nikdar ne bole nožice Zajča Rjavosrajčka!»

Spotoma srečajo Veverico, ki jim je jezno pihaje prekrižala pot. »Kam pa, kam, tako slabe volje, vpraša gospa Zajka. »V Jelčini vrhi, na protestno zborovanje kola jugoslovenskih Veveric, čule smo, da nam hočejo zapleniti vse češarke. In ti:«

»Po velikonočna jajčeca.« In skačejo dalje, pa srečajo Ježa, ki je nekam urno korakal proti gozdni jasi.

»Kam pa, kam, doktor Ježek Bodica, ga vpraša Zajka. »K sivemu Kuščariu v Skalnatih grad.

Šihček cedeček Martinček je vrto glavil in švrkal po prisoinih večina! pa si je odščipnil repkovo konico. Izp rem in zašijem mu rano, nič hudega bo zraste mu spet. In ti, milostiva?«

»Po velikonočna jajčeca.« In razidejo se. Skoro so prispeli na cilj.

V votlem hrastovem deblu je bila bogata zaloga jajčec, sveta zajčja prastara tarna.

Pokleknil so, so odprtali koščke in košare in jih zvrhom napolnili. Tudi Punkeljček Štrbunkelčček je dobil drobno jajčece v svoji mali košek.

Vračajoč se, so zaeli:

«Hopsasa, čez tri gorice, polne so košare, varno dvigajmo nožice, da se kaj ne stare!»

V veliki vijuzi so se otnili lisičjega brloga, veselo vriskali in zbijali šale. Toda Punkeljček Štrbunkelčček se je prehladil, je staknil nahod in je začel kihati.

Majka mu je obrisala mokri nosok. In šli so dalje. Punkeljček Štrbunkelčček je začel vekati: »Majka, busek bub.«

Majka ga je odvedla za grmiček, pa mu je kmalu odleglo. In šli so dalje.

Toda, Punkeljček Štrbunkelčček se je spotaknil, prevrnil košunk in ubil jajčece.

Majka ga dvigne in mu podari novo jajčece. In hočejo dalje. Toda Punkeljček Štrbunkelčček je omagal in se ni ganil z mesta.

Na Notranjskem

Velikonočne stare sege in običaji na Notranjskem se bistveno mnogo ne razlikujejo od onih na Dolenjskem in Gorenjskem. Lepe tradicije sicer izginjajo in namesto njih prihaja tudi na Notranjskem nov način življenja, prilagojen modernemu napredu ter sedanjim gospodarskim in socialnim razmeram. Stari Notranjci so se krčevito držali svojih običajev. Še ni dolgo, ko so ljudje točno, vestno in po vseh cerkvenih predpisih držali 40-danski post. Ob skladem makovničnem ali ob trdem ovsemnem kruhu so pretolkli post in nato je na velikonočno nedeljo nastopilo v hiši pravo prerjenje. Na mizi se je ponavil bel kruh in poleg tega žledec, gnjat, porice, pirhi in hren, vse seveda blagoslovljeno. Ponekod pa je postavil glavar družine na sredjo mize na cvetno nedeljo blagoslovljene olike a pod ne toliko pirhov, kolikor je bilo članov družine. Simbol miru in sprave se je družil z veselo «Aleluja!» Moderni časi so naravno izpremenili tudi način življenja naših Notranjcev, ki slobodno še vedno visoko cenijo stare običaje.

Že na cvetno nedeljo se pričena med mladino sekanje pomaranč, ki traja ves večji teden ter se stopnjuje na veliko soboto oziroma oba praznika. Pred vojno so bili takratni avstrijski kraicarji prvi primerni za ta posel. Med vojno in prva leta po vojni, ko je avstrijski kovani denar izgubil ter ga nadomestil papirnati, je sekanje skoraj prenehalo. Polagoma pa je zadnja leta zopet oživelo. Dobri sekači so si shranili kraicarije, jih opitili in z njimi sekajo, da je veselje. Ta «domači sport» pozna samo dvoje pravil. Prvo pravilo določa, kako mora sekač globoko vsekati pomarančo, da velja, da je noviči popolnoma skrit. Drugo pravilo pa zahteva, da se noviči prime lupine. Sekajo ali za denar ali za pomarančo. Sekanje pirhov se prične na veliko soboto in je še živahnije nego sekanje pomaranč. Sekanje izvajajo na več načinov. Najenostavnejši način je, da položijo pirhi na tla ob kak lišni zid. Sekač mora potem dirh sekati iz določene razdalje. So nekateri tako izurjeni, da zadenejo pirh tudi na 10 in več korakov. Drugi način je ta, da lastnik drži pirh v rokah med palmcem. Seveda se daje pri tem poradni sekači, ki rajne merijo na palec ali v roko, samo da lastnik potem mlo zapoje: «Av, av!» Tretji način je zanimiv in ni povsod v navadi. Po nekaterih krajih laice nasade na drobno palico ter ga mora potem sekač v zraku sekati.

Največjo živahnost pa vzbuja med Notranjci trkanje pirhov. Tu se porrednezi preskrbe z umetnimi pirhi, največ s takozvanimi «smolikami», s katerimi skušajo nalivnega nasprotnika prevarati za laice. Seveda so zelo redki slučaj, kajti vsakdo poprej pirh temeljito preizkusi in ga ogleduje na vse strani, končno pa z njim potrkna na zob. Takoj spozna, ali je pirh pravi ali «smolika». Ko so pirhe tako preizkusili, se začuje kratko geslo: »Spička! Tresk!» Ali narobe. In že je končano ... Nekateri knečiki fantje so v tem poslu zelo izurjeni in prineso domov do 100 ali še več pirhov v enem dnevu.

Vse to se vrši ponavadi pred farno cerkviho ali pa na vasi. Preneso pa tudi sekanje pirhov in trkanje v razne gostilne ...

Velikonočno življenje v družini poteka Notranjcu v znamenju veselja, miru in družabnosti. Najsvečanější trenutek je v nedeljo po prvi maši, ko se prizriže »žegen«. Družina se zbere okoli mize. Gospodinja prinese na mizo narezan žledec, šunko, kose potice, velikonočno jajce in hren. Po kratki molitvi prično prigrizovati košček za koščkom. Vse drobitnice in odnadke pa z največjo skrbjo spravijo in zbore ter jih potem gospodinja sežge. Za največji greh

Majka je silila naprei Punkeljček pa nazaj in bilo se je bati, da ji izpuli mali repek.

Majka ga je zadela štiparano in srečno so dospeli domov.

Doma jih je že nestrno pričakoval strogi očka Glodaček Godrmaček.

Prinesel jim je skodelice z barvami in čopič. Stepli in pilili so se za nie in začeli pomakati čopiče globoko, skoro do dna! da se škropilo, curljalo in lilo vsenaokoli: po tleh, po jajčkih in po zajčkih.

Jakec Hitrokrakec je slikal rumene, s cvetočimi zvončki vse vdrek okrašene, od poldne do ene.

Mihec Ponihec žareče kot maik, okoli pasu pa vijoličen trak.

Špelca z banderci je slikala jančke, Pavček Hrustavček na same piščančke.

Punkelj naredil najlepšo je sliko, s šapo namazal je piko veliko.

In ker je kibicalil zdai tam zdaj tu, je bil koncev koncev ves pikast, lisast in marogast. Pogledal se je v zrcalu, pa se je od smeha priel za nisani trebušek: imel je vijoličen gobček, rdeče uhlje, zelen renek, trebušek pa ves kot mavrica sama.

velja, ako bi kdo iz malomarnosti metal drobtine na tla. Ni potem huše zamere! Kakor pripovedujejo stari notranjski očanci oziroma žene, so v starih časih praznovali »žegen« na velikonočno nedeljo še z večjo pobožnostjo. Okoli mize zbrana družina je najprej molila cele litanije, nato so žegen prigrizovali kar po celo dopoldne. Imovitejši naravno so si privoščili rumjo kapijico, ki je prišla navadno z dolenskega Krasa in Goriškega odnosno Vipavskega.

Na veliko nedeljo miruje drugače veseljačenje, harmonika se počiva v kotu. Na ponedeljek pa se po gostilnah ozglasi veselje in poskočni glas harmonike. Fantje se zberou, pripeljejo vask krasotice in začno se vrteti pozno v noč. Včasih so se na ta dan ponekod bojeviteli tudi pretepači, a pretepi so sedaj na Notranjskem popolnoma izginili. Le male praske so se na dnevnem redu. Notranjec je raje miren in vesel.

Letos bo pa nabrž po Notranjskem harmonika počivala, kajti gostilničarji si bodo dobro premislili, predno bodo pri županu vabili »licenco« z ozirom na tako visoko oblastno takso.

Na Dolenskem

Gorenjec in Notranjec sta povedala o velikonočnih svečah in običajih na kmotih in glavnem vse, kar se da povedati. Ljubljanske sračice tu pridejo v poštev, ker imajo teatro, kino, ples in hromovske leto in dan tako, da se dobro niti ne zavedajo, kolikšnega pomena je za želedec in dušo velika noč.

Da ne bomo ponavljali, stlačimo dolenske velikonočne običaje v jermas, ki je tako rekoč glavni simbol ateljeja. Ta jermas je velik, bisan, okrogel in ima dva ročaja, enega na desni, drugega na levi strani, ali pa enega spredaj, drugega zadaj, kakor ga pač obrnemo, ker je kot rečeno okrogel. Mlade ali stare gospodinje ga napolnijo navadno z v petek zvečer, najkasneje pa v soboto zjutraj s kručami, nepobarvanimi jajci, suhim kranjskim klobasom in hrenom, na vrh pa položijo velik koluč, ki pa ni strah, da bi bil v sredini votel. Okoli njega pa se še več navzgor in dolva dva kromolca po zaozkostnih dolžini. Ko je jermas poln in pokrit z lepim pričem domačega izdelka, počaka v karmici ali kašči, da je deležen »žegna«, kajti bi brez božjega blagoslova gnjat ne bila gnjat in kranjska klobasa ne gnjat. O ne gospodinje, ki imajo blizu župno ali podružnično cerkev, odnese jermase kar tja, druge pa oddaljenih vasih pa čakajo, da pridejo gospod »žegnati« v vas, kjer je treba zbrati vse jermase v eni hiši, da gre bosel hitreje od rok. Gospod dobe od vsakega jermasa po nekaj jajc in še dodatek v gotovini. Vsako delo je vredno plačila, delitev božjega »žegna« takisto.

»Žegnati« jermas počaka do velike nedelje zjutraj, ko se zbere družina po jutranji maši za mizo. Gospodinja za oderno, gospodar se prekriža, vzame največji nož, kar jih je pri hiši, nareže gnjati, nareže hrena, olupi jajca, razreže koluč in velikonočna pojedina se prične. Pravijo, da gnjati ni nikoli tako dobro, kakor na velikonočno nedeljo. Jajca, hren, kranjske klobase in sploh vse, kar je v jermasu, je takisto jako dobro, ker je »žegnano«. Ko je jermas izbržnjen, je prave velikonočne idile konec. Jaha in meso, ki pride na velikonočno nedeljo in ponedeljek na mizo, že ne diši tako dobro, kakor »žegen« iz jermasa. A da je velika noč v prvi vrsti praznik, ko mora biti želedec počteno nabasan, ne bo menda nihče upoval. Celo butar, ki mora med letom počteno nategovati jermen, da ne izgubi praznih črev, bi bil vse nestrane, če bi ne mogel o večli noči napolniti želečca tako, da kar skrpiše. V lundeh pač živi spomin na oboje čase, ko so se držali štiridesetdnevni post, bi se že davno samo še na papirju, in zato mislijo, da se je treba najestji za vseh 40 dni, čeprav se niso postili.

O ljubezni

— Nikoli ne čutimo tako velike potrebe po ljubezni nego takrat, kadar čutimo, da nismo več vredni ljubezni.

— V prijateljstvu je mnogo več ljubezni, nego v ljubezni.

— Nikoli ne ljubimo več ali manj. So samo trenutki, ko ljubimo ali pa sploh ne ljubimo.

— Edina popolna ljubavna pustolovščina je zakon.

— Žene vodijo može k njihovim lastnim ženam. Može pa vodijo svoje žene k tujim možem.

— Sramežljivost je čut, o katerem moški menijo, da ga ženske res imajo.

To je bil ponosen hraste hlačke in klobuček s krivčki so mu izborno pristojali.

Tiho, taino in nevidno so noskalkali skozi odprta okna.

Jakec Hitrokrakec je podtaknil piruh v mehke blazince Valetove Tince.

Mihec Ponihce se je ozlasil pri Ramovševih in jih položil pod boben in puško za Branka in Duško.

Spelca Cepelca jih je skrila v rdeče copatke Svetinove Zlatke.

Pavček Hrustavček jih je vtihotal v otroško omaro za Jurčka in Maro.

In Punkelček Štrbunkelček?

Hotel se je prav posebno ozdraviti in jo je poizkušal mahni h Pretmarjevim v spalnico. Hops! je skočil na stolček in s stolčka na zibko, na maiceno Bibko. Jojme, neroda mala! Bibka se je zbudila in bušnila v jok, ožema je zastalo srce od strahu in groze. Punkelček Štrbunkelček je zagnal v zmedji piruh kar na mali mehki roznati nosček in v hipu sta bila piruh in nosček enako rdeča.

Kaj se je zgodilo nato, nihče prav ne ve, Punkelček Štrbunkelček je prišel po treh k skrbni maiki.

Razlagal ji je v svoji nerazumljivi otroški govornici na dolozi in široko, kaj in kako in litelj in litelj, da so mu debele solze kapale od gobčka.

Danes ga je obiskal zdravnik, doktor Ježek Bodica.

Punkelček leži v postelji in mlo plače. Ostati bo moral vse praznike v postelji. Otroci, kadar boste jedli velikonočne piruhe, spomnite se za hip ubogeža sirotka.

Iz strumnih sokolskih vrst

Sokolska pomlad

Zima se nekako obnavlja poslavlja letos od nas. Počasi in skoraj neopazeno prepušča svojo vlado nastopajoči pomladi. Upajmo pa, da se bodo kaj kmalu razgrinile sive meglice, ki še zakrivajo mlado sonce, ki bo potem posijalo na nas s svojo blagodejno toploto. In tedaj, bratje in sestre, bo tudi za nas končana dolga doba tihega in vztrajnega dela v telovadnici, saj bodo oživila naša letna telovadišča. Preselili se bomo zopet na čist in sveži zrak, ki tako dobro vpliva na misel, srce in celo telo. Kaj bomo? — Kakšno bo naše delo spomladi?

Narava se bo obdala v vsem svojim sijajem. Sveže zelenje bo pregrnilo naše boste in travnike, loge in jaje. Piščiki bodo pričeli drobiti vsepovsod svojo drobno pesem, cvetice pogrni- oživila naša letna telovadišča. Preselili se bomo zopet na čist in sveži zrak, ki tako dobro vpliva na misel, srce in celo telo. Kaj bomo? — Kakšno bo naše delo spomladi?

Narava se bo obdala v vsem svojim sijajem. Sveže zelenje bo pregrnilo naše boste in travnike, loge in jaje. Piščiki bodo pričeli drobiti vsepovsod svojo drobno pesem, cvetice pogrni- oživila naša letna telovadišča. Preselili se bomo zopet na čist in sveži zrak, ki tako dobro vpliva na misel, srce in celo telo. Kaj bomo? — Kakšno bo naše delo spomladi?

Narava se bo obdala v vsem svojim sijajem. Sveže zelenje bo pregrnilo naše boste in travnike, loge in jaje. Piščiki bodo pričeli drobiti vsepovsod svojo drobno pesem, cvetice pogrni- oživila naša letna telovadišča. Preselili se bomo zopet na čist in sveži zrak, ki tako dobro vpliva na misel, srce in celo telo. Kaj bomo? — Kakšno bo naše delo spomladi?

Sokolska mladina

Sokolestvo je tvorba slovanskega duha Tyrš je videl trpljenje in muke svojega naroda in mu je dal Sokolestvo, ki je na slovanskem severu zgradilo nepremagljive barikade narodove žilavosti, odpornosti in aktivnosti. Ni naroda na svetu, ki bi se mogel ponahati s slšno organizacijo. Tugi mi Jugoslovenci znamo svoje Sokolestvo, ki je izšlo kot ono na severu: naše, slovansko! Vse drugo nam je tuje vsiljeno, nepotrežno.

A najlepše, kar imamo v Sokolestvu, to je naša sokolska mladina, naša deca in naš naša raščaja. V Jugoslovenskem Sokolskem Savezu je potrebna sistematična vzgajno-propagandna akcija, in sicer ne toliko zato, da se število dvigne naša sokolska mladina, temveč mnogo bolj zaradi tega, da se ta, kolikor je imamo, trajno priklene k Sokolestvu z vse mi vezmi moralnega in telesnega zdravja, da se dobro vzgoji in da tako vzgojena sama pomaga zajeti, zaustaviti in preprečiti moralno in fizično propadanje mladega sveta, ki danes žal, po opozkih stebah razvada mehkužnosti, čudnega uživanja in brezumnega bogovanja od zabave k zabavi drvi niže in niže v globine bolezni in propasti.

Brezmiselnost, a slepo ljubčnanje udarjen ali pa degenerirani starši vlijejo svoje dečo, ki se je tako rekoč še drži materino mleko, po plesnih dvoranah in hrupnih pijanih veselicah, kjer se brezstidno razgaja vsa nagota pohlepni strasti, spolnih ekscesov in zastrupljajočih uživanj, da se tamkaj mlada življenja izpostavlja okuženju, da vene lepota mladih duš, da usihajo vsi ideali, preden so jim še porasla krila, ki naj bi jih dvigala k ponosnemu vzletu v solnce in višave cvetelce in radosti polne mladosti! Take mladine ne veseli nobeno resno delo ne doma ne v šoli. Vrtlogava, izmožena, izžeta se je blazirana in pokvarjena leca še izživel, ko že živeti ni začela. Strašna je nje

srčna izžrnost, a še strašnejša je praznota srca in dušo — trnel, od praznine in brezdušnosti zevaajo kalup, ki se zdaj-zdaj senuje! Taki mladeniči in take mladenke — to so že starci in starke brez bleksa v obeh, brez zdrave krvi v žilah, brez idealov v duši — sramota in rana našega časa in našega naroda! Usta in lica cveto v umetnih barvah, to je še najlepše na njih! Ali se naj tudimo, da je tak neobjelenc že vsega sit, da stoji na pragu v življenje brez idej, brez smrtov, ohromela in topa kreatura, ki išče in najde svoj bedni konec — v samomor!

Naka deca in naša narščaja — to je drugo, veselo poglavje! V tem tesnem številu sokolske mladine je združena mlada energija kipečega zdravja in zadovoljnosti, dela in volje. Svoj narod premlajamo v sokolski mladini, v njej ga napravljamo sposobnega za vsako pošteno, resno, smiselno in smoterno delo, z njo ga usposabljamo za vsak trženi in duševni napor, njej lahko zaupamo in v njene roke lahko izročamo njega usodo! Če smo ponosni na svojo sokolsko mladino, smo ponosni na to, kar imamo najboljega v Sokolestvu: poroštvo v sokolski mladini utelešene pozitivne tvornosti, ki je zdrava in čajna osnova bodočnosti domovine! Povej, kaj moreš, kaj stoji v življenju naroda naš dem!

Te čiste duše, ta radostna srca, te jeklene mišice, ta zdrava rasta, ta živahna pesem, to rodoljubno mišljenje, ta ponosna zavest pripadnosti k slovanskemu Sokolestvu — vse to je naše neprecenljivo bogastvo, je čast in veselje našega časa in našega naroda! Naše je, naše!

Lepa in bogata je naša zemlja, a lepša in bogatejša je, kadar jo gledamo posejano z belimi in rdečimi cvetovi, ki se razsujajo po njej iz naših telovadišč. Zdravo, mlado, čilo življenje se razvija po naši zemlji iz sokolske mladine. To mladino neprestano navduševati, vezhati in jo vnemati za ideale lepote, dobrote in resnice — to je naša poglavitna naloga!

Dajte, zaupajte nam svojo dečo, da bodo sokolske mladine naprej živele v narodu kreposti in čednosti vaših duš!

E. Gangl.

Jubilejne tekme Sokola II. v Ljubljani

Kot uvod v jubilej 20letnice svojega obstoja je priredil Sokol II. v času od 25. marca do 1. aprila t. l. v telovadnici na realki društvene tekme vseh oddelkov, ki so prav zadovoljivo uspeli. Tekmovali so deca, narščaja in članstvo v vseh onih panogah, ki jih gojijo sokolska društva v zamski dobi v svojih telovadnicah, to je na orodju, v prostih vajah, plezanju in skokih. Novost pri tekmi je bila prosvetna tekma, ki je obsegala vprašanja iz sokolske organizacije, o sokolski ideji in iz sokolskega življenja. Poudariti moramo, da so bili uspehi prosvetne tekme skoro pri vseh oddelkih odlični. Tekme so se vršile za moško in žensko dečo ter moški narščaja dne 25. marca, ženski narščaj 27. marca, članice 29. marca in člani 1. aprila. Tekmo je vodil agilni društveni načelnik br. Stane Trček, s pomočjo vadiateljskega zbora, kot sodniki na so funkcirali starejši bratje in sestre. Tekmovalne vaje za dečo, narščaja in članice so sestavile večini vodniki oddelkov, člani pa so tekmovali v vajah za višji, srednji in nižji oddelki iz I. Jugoslov. vsehokolskega zleta I. 1922. Disciplinla, izvzemši pri ženskem narščaju, je bila v obče prav dobra; tudi število tekmujočih je bilo zadovoljivo, lahko pa bi bilo še večje, osebito pri moškem in ženskem narščaju. Rezultati tekem so sledeči:

Ženske deče je tekmovalo 20 deklet ter so od 50 dosegljivih točk dosegle I. Ručar Tinka 49.5 ali 99 odstotkov, II. Šarlah Heda 49.50 ali 99 odst., III. Golja Adela 48.5 ali 97 odstotkov.

Moška deca je tekmovala v višjem in nižjem oddelku. Dosegljivih točk 70. V višjem oddelku je tekmovalo 7 deklet ter so dosegli I. Soklič Lojze 67.2 ali 96 odstotkov, II. Vitek Gvide 66.65 ali 94.3 odst., III. Pro-

časka Jože 65.25 ali 92.2 odst., v nižjem oddelku 10 deklet ter so dosegli I. Anžič Danijel 68.75 ali 98.2 odst., II. Lokar Saša 67.75 ali 96.8 odst., III. Menart Franc 67.25 ali 96.1 odst.

Moški narščaj je tekmoval v višjem in nižjem oddelku. Od 80 dosegljivih točk sta v višjem oddelku dosegla I. Stepičnik Milan 78.50 ali 98.1 odst. in Peče Kamilo 77.74 ali 97.2 odst., v nižjem oddelku 7 tekmovalcev I. Longyka Bogo 78.12 ali 97.6 odst., II. Gržinič Albin 73.75 ali 92.2 odst., III. Bučar Adolf 72.24 ali 90.3 odst.

Pri ženskem narščaju je bilo 8 tekmovalk. Od 60 dosegljivih točk so dosegle I. Rus Marija 55 ali 91.6 odst., II. Goli Mila 54 ali 90 odst., III. Mevija Marija 53.75 ali 89.6 odst. Disciplinla skrajno slaba.

Članice je tekmovalo v višjem oddelku 3 in v nižjem 6. Od 60 dosegljivih točk so dosegle v višjem oddelku I. Londyka Ana 42.50 ali 70.8 odst., II. Bučar Slava 33.50 ali 56 odst., III. Pepelnak Erna 28.50 ali 47.5 odstotka; v nižjem oddelku I. Leinfellner Anica 58.75 ali 89.6 odst., II. Kete Franja 52.50 ali 87.5 odst., III. Leinfellner Francika 42.25 ali 70.6 odst.

Člani so tekmovali v višjem, srednjem in nižjem oddelku. Od 80 dosegljivih točk je dosegel v višjem oddelku (3 tekmovalci) I. br. Medved Jurij 75.75 ali 94.6 odst., v srednjem oddelku 6 tekmovalcev I. Parzer Karol 77.50 ali 98.8 odst., II. Ivanjšek Franc 72.75 ali 90.9 odst., III. Puki Franc 60.50 ali 75.8 odst.; v nižjem oddelku 6 tekmovalcev Stančič Mirko 71.75 ali 89.6 odst., II. Kolnik Lovro 63 ali 77.7 odst., III. Blaž Milan 62 ali 77.5 odst. Skupno je tekmovalo 78 telovadečih, od katerih si je priborilo društveno jubilejno diplomu 53.

Z uspehom tekme moramo biti izredno zadovoljni, tola z eno željo, da bi agilni Sokol II. ob svojem 20letnem jubileju združil pod svoj novi prapor še vse one mladenče in omladince, ki se samo z zabavljanjem in brezplodno kritiko odtegujejo trdem sokolskemu delu in ki ne pojmujejo idealnega sokolskega dela za povzdigo in procvit naroda. Ponosno apeliramo na naše napredne starše, pošljite svoje dečo v sokolsko telovadnico, kje si bo s sistematično telovadbo krepila telo in duha ter postala vreden član mogočnega sokolskega društva.

Kakor smo že omenili, je imela tekma pred vsem namen pokazati društvenim funkcionarjem, kakšne uspehe je rodilo zimsko delo v telovadnici, javnosti pa bodo pokazali svoje delo vsi društveni oddelki z veliko telovadno akademijo na realki, ki se bo vršila v drugi polovici tega meseca. Sporod in čas bomo pravočasno objavili. Zdravo! I. H.

Sokola I.

Člani društva Sokola I. se obveščajo, da je te dni začel inkasant pobirati članarino za leto 1928. Člani se naprošajo, da inkasanta ne odpravljajo z izgovorom, da bodo sami osebno poravnali članarino v društve, ni pisarni ali temu podobno. Iz izkušnje namreč vemo, da se to ponavadi ne zgodi, ker marsikdo na to kaj tad pozabi. Ob koncu leta pa ima matrikar zaradi takih članov težko stališče, ker ne more skleniti bilance, mora pa po pravilih vsakega člana, ki ni plačal članarine, črtati iz seznama članov.

Člani, ki članarino še niso plačali, se sicer še vedno vabijo, da jo poravnajo v društveni pisarni med uradnimi urami (od 16. do 19 ure), ali po položnicah, če jo še imajo, ker pr hranijo s tem društvu izdatek za inkasanta, matrikarju pa olajšajo delo. To pa naj stori takoj! Inkasant bo obračunal namreč vsako soboto z matrikarjem, ki mu bo ob tej priliki odvzel listke za tiste člane, ki so med tem že izpolnili svojo obveznost. Le-ti člani naj evencuano došlemu inkasantu na hitek napišejo, da so članarino že poravnali. Vsi drugi pa se naprošajo, da inkasanta ne odkliko, saj jih pride torej tega, kar so bili dolžni storiti.

Kdaj torej članarino za to leto še ni poravnal, naj inkasanta z veseljem sprejme in mu plača s tem se reši; te nadalje skrbi in obenem še morebitne nevolje, če bi bil ob koncu leta zaradi svoje lastne pozabljivosti črtan iz seznama članov.

Društvo živi tud iz dohodkov iz člana, —ne zato morejo biti člani društva te taki

bratje in sestre, ki svoje društvene dolžnosti tudi s te strani v ređu in točno izpolnjujejo.

Program tehničnega dela JSS za 1929. in 1930. leto. Na seji zbora župskih načelnikov v Kragujevcu se je v glavnih potezih določil program za leto 1929. in 1930. naslednje: 1. Takoj po zletu v Skoplju naj se prično priprave za II. jugoslovenski vsehokolski zlet v Beogradu l. 1930. ter čim prej izdado vse vaje zanj, tekmovalne in skupne za javno telovadbo. — 2. L. 1929 mora vsako društvo prirediti javni nastop z vaji, določenimi za vsehokolski zlet. — 3. Vse župe morajo l. 1929 prirediti župne zlete in tekme z vaji za vsehokolski zlet. — 4. Vsaka župa mora l. 1929 prirediti župni prednjaški tečaj. — 5. Da se omogoči čim večja udeležba na zletu, naj vsa društva uvedejo sistem štednje, kakor ga ima župa v Mostaru. Navodila za to objavi br. Colić.

Izpraševalno komisijo za savezne prednjaške izpite za tekoče poslovno leto tvorijo bratje: predsednik dr. V. Murnik, Stane Vidmar (predsednikov namestnik), ing. A. Poženel, Janko Jesih, Evgen Lovšin in dr. Tigar; namestniki (namestnice) pa so bratje M. Vojnovič, D. Šulce in dr. Krajec ter sestre A. Jugova, D. Hličeva in E. Skalarcjeva.

Savezni prednjaški tečaji. Letos se vršita v Ljubljani dva savezna prednjaška tečaja; za vodnike in vodnice narščaja in deče bo od 16. do 29. aprila; za članice od 1. do 28. oktobra 1928.

Slavnostni kroj za moški narščaj JSS. Moški narščaj je že jako nujno potreboval primeren slavnostni kroj. Letošnja glavna skupščina JSS je sprejela kroj, kakor ga je predložil brat Pačić iz Zagreba v sporazumu s TO JSS. Kroj je ličen in ne bo drag.

Sokolske knjižnice. Opozarjamo sokolska društva, da dobe lahko nekaj knjig za obogatitev svojih društvenih knjižnic, in sicer brezplačno od Ministrstva prosvete (Odeljenje za narodno prosvetevanje) in od Srbske Matice v Novem Sadu.

Sokolske razglednice. Jugoslovenski Sokolski Savez izda serijo jako lepih sokolskih razglednic, ki jih je izdelal umetnik H. Smrekar. Ko razglednice izdeajo, se še povmemo k njim.

Pokrajinski sokolski zlet v Skoplju, ki bo obenem veličastna manifestacija našega Sokolestva ob desetletnici obstoja naše države, je pred durni! Vsa bratska društva ter vsi poudincibratje in sestre, prijavljajte se resno za ta zlet po navodilih od starešinstva JSS.

Gostilničarska zadruga v Gornji Radgoni

V ponedeljek 2. t. m. se je vršil v gostilniških prostorih g. Vujeca v Radench skupni sestanek gostilničarjev, včlanjenih v Gostilničarski zadrugi za sodni okraj Ljutomer in Obrtni zadrugi gostilničarjev, mešarjev itd., III. skupina v Gornji Radgoni je šlo za to, da se izločijo gostilničarski obrti iz sedanje Zadruga gostilničarjev, mešarjev itd., III. skupina v Gornji Radgoni ter da se jih včlani v obstoječo Gostilničarsko zadrugo za sodni okraj Ljutomer, ki spremeni vsled te razširitve delokroga svoj sedanji naslov v Gostilničarsko zadrugo za srez Ljutomer v Ljutomeru.

Posvetovanje je vodil zvezni načelnik g. Oset, ki je obširno polasnul namen in pomen organizacij ter svetoval navzočim, naj sklenejo izločiti gostilničarje iz sedanje skupne obrtne zadruga ter ustanoviti samostojno gostilničarsko zadrugo za sodni okraj Gornja Radgona. Po krajši debati je bil predlog z večino glasov sprejet. V pripravljani odbor so bili izvoljeni restavrtar v Gornji Radgoni Janko Karbaš, gostilničar pri Kapeh Rudolf Horvat, Domanjko Franc iz Radencev, gostilničar iz St. Jurja ob Ščavnici Matija Domanjko, kavarnar v G. Radgoni Janko Čirič, gostilničar v Apačah Karel Fürst in gostilničar v Gor. Radgoni Martin Pitojca. Za načelnika pripravljalega odbora je bil izvoljen Jakob Karbaš. Sprejeta so bila pravila nove zadruga, v katerih je tudi določba, da je novostanovljena zadruga članica Zveze gostilničarskih zadrug mariborske oblasti v Mariboru.

V šoli.

Učitelji: Povej mi, Janezek, katera žival se najbolj privreže k človeku.

— Pijavka.

Dekla me je debelo pogledala in mi rekla »vi«!

Zdaj šele, zdaj sem spoznal moč olike! Materi in očetu sem se poklonil, se malo pomenkoval, potem pa po vasi, da obiščem sorodnike. Naj vedo vsi, da nisem bil zaman v šolah! Tega jim ne morem praviti, kaj je pisal baron Janez Vajkard Valvazor, z oliko jim pa lahko pokažem, kdo sem in kaj.

Pa ti srečam po cesti Parčeža. Parčež je bil star pastir in volar in vse, kar je treba takih poklicev pri najbolji premožnem kmetu na vsi. Bil je razcapan, da je vse viselo o njega. Ljubil je žganje in žvečil tobak. Kadar človek ni bil nahoden, ga je lahko ovohal že iz precej znatne razdalje. Poleg tega je imel Parčež še eno lepo lastnost. Preklinjal je namreč tako gromko, da se je kar bliskalo. Nikoli ni vsaj rekel treh besedi, da se ne bi bil vsaj dvakrat pridušil. Ali Parčež je bil star, preko petdesetih je že moral imeti. Zanj torej ne bi bil na mestu samo navadni »Dober dan«! Gmal je živino napajati in je krepko pokal z bičem, ko mu pridem nasproti, na vso moč prijazno zavijem klobuk in zapojem v prijaznem naklonu:

»Klanjam se!«

Oj, ti gromska strela, kako sem se prestrašil. Še pokrtil se dobro nisem, ko začutim čez roko in čez lice ostro: »Švrk!« Klobuk odleti po tleh, Parčež pa s hreščavim glasom: »Na, hudič zeleni, piškavi, da se boš drugič vedel norčevati iz mene! Mišiš, kaj si, če po šolah hlače trgaš, nihče zanikarno!«

In je bilo vmes toliko duš krščenh, da bi bila vase premahljna, če bi se bile vse odzvala Parčeževim klicem!

Roj otrok se je na vse grlo smejal in drl, ko sem vse rdeč in ko piruh pisan pobiral svoj zaprašeni klobuček. Jokal nisem, ali v srcu mi je bilo tako težko, da bi bil umrl od žalosti in sramote... Vse počitnice in prazniki, vse je bilo skaženo!

In sem rekel podlež gospodinji, da je marsikaj lepo in prav, samo tisto zastran olike pa, nak! Tega pa ne! Tudi na lico in na roki se je še poznal pasič, tako da mi je morala tudi gospodinja verjeti, kaj sem moral prestati zaradi olike.

Moda in drugo, kar spada k nji

Dva vzorca promenadnih oblek za pomladno sezono.

Revija pomladne obutve

Čim bolj toplo pomladno solnce, se hočemo iznebiti vsega zimskega. Hitro odložimo kožuho in zimske suknje ter oblečemo sezonske plašče in svrtnike, čeprav nas v njih še zebe. Toda to nič ne de. Kožuha smo se čez zimo navečali in morda je tudi oguljen ali pa ne odgovarja modernemu kroju in zato mora rotati v omaro. Preteveza se najde tudi pri obleki in klobuku, ki smo se ga čez zimo navečali.

Ko odložimo kožuho, zimske suknje, obleke in klobuke, je treba odložiti tudi zimske čevlje, ki nas na vsakem koraku spominjajo na brozgo. Spomladi si je pač treba omissiti nove čevlje. Glede čevljev pa je izbira zelo težka, ker moda pri tem ne pozna tako točnih predpisov, kakor pri obleki. Spomladi potrebujemo v prvi vrsti nove promenadne čevlje. Letos imamo v obutvi veliko izbiro, tako da si lahko omissimo najlepšo in najprikladnejšo. Zadnja leta se izdelujejo čevlji iz dragega materiala, največ iz pristne krokodilove, gadjale ali kuščarjeve kože. Navadno se te drage kože kombinirajo z navadnim usnjem v enaki ali pa drugačni barvi. Kuščar se kombinira zlasti z jelenovo kožo in lakom, kar velja tudi za gadjjo kožo. Krokodil se kombinira z rjavo barvo.

Take luksuzne čevlje si pa lahko omissi samo dama, ki more kupiti vsako sezono več parov čevljev, kajti malokateri omenjeni čevlji bi bili prikladni za vsako obleko. Vsaka moda mora imeti kak ekscentričnost. Isto velja tudi za čevlje. Lani so veljali za zelo ekscentrične modri čevlji, toda čez leto so se že tako udomačili, da se nam niso zdeli več kričiči. Med luksuznimi čevlji vzbujajo zdaj največjo pozornost filigranski čevlji iz rjavoga kuščarja, kombinirani z belo antilopo. Toda v ljubljani bi težko nosili take čevlje, ker so narejeni izključno za rivijero. Seveda pa s tem ni rečeno, da mora vzeti dama s seboj take nepraktične čevlje, če gre na počitnice na morje. V morskih letovisnih se nosijo večinoma beli čevlji. Če hočemo imeti za vsako

ceno kombinirane bele čevlje, jih lahko kombiniramo z rjavim usnjem. Res praktični so beige čevlji, ki jih lahko nosimo skoraj k vsaki obleki. Svetlorjavni čevlji, ki so bili še pred dvema letoma zelo moderni, se nosijo zdaj večinoma samo k sportnim oblekam. Promenadni čevlji so večinoma polokrogli, pete so lahko nizke, pa tudi visoke. Visoke pete so ozke in ravne. Nizki čevlji se zapečajo na zaponko ali gumbce.

Tudi pri sportnih čevljih je opaziti letos dvojni material. Ker plešemo ne le pozimi, marveč tudi spomladi, še bolj pa poleti, se moramo pomeniti tudi o večernih čevljih. Ti so bolj pričasti, nego promenadni, peta mora biti seveda visoka, francoska. Brokat se je moral umakniti srebrenemu in zlatemu chevreuxu. Zelo priljubljeni so tudi pestri atlasi, ki se prilagodevajo barvi obleke. Večerni čevlji so zelo podvrženi okrasom, brez katerih niso dovolj elegantni. Večerne bi lahko nazvali tudi domače čevlje. Vsaka dama rada odloži plesne čevlje in obuje domače iz mehkega usnja, žameta, duvetina ali sukna. Tudi domači čevlji so okrašeni, če hočemo imeti elegantne, seveda pa ne tako, kakor plesni.

Plesalkam in plesalcem

Doslej se ni bilo rešeno vprašanje, je-li dovoljeno med plesom prevzemati plesalca dame, ali pa je treba to navdado opustiti. Prav tako nereseno je bilo tudi vprašanje, da-li more in sme iti dama sama po plesalca. Da dobi točen odgovor na ti dve vprašanji, je razpisal list »Plesna revija« anketno, na katero je dobil mnogo odgovorov. Iz vseh odgovorov se da posneti, da je prevzemanje dam med plesom grda navada, ki jo je treba čim prej opustiti. Ta navada izvira še iz časov, ko je bilo v mod kolo, in lahko rečemo, da modernji ples samo podpirajo prizadevanja, da se ta grda navada opusti, kajti pri modernjih plesih je prevzemanje dam bolj redko.

Omenjeni list tudi ugotavlja, kdo je kriv, da plesalci dame med plesom prevzemajo. Nekateri pravijo, da propagirajo prevzemanje dam med plesom

plesni mojstri. To pa ni res, kajti vsak plesni mojster dovoli ali odredi prevzemanje dam samo zato, da pridejo vse na vrsto, kajti navadno je na plesu več plesalk, nego plesalcev. Če je pa slučajno več plesalcev, bo vsak plesni mojster prevzemanje prepovedal. Oboje prakticirajo plesni mojstri samo kot nujnost med plesnimi urami in zato ne moremo trditi, da bi bilo prevzemanje dam med plesom pravilo. Na plesu se nikoli ne sme nveljaviti praksa iz plesnih sol.

Prevzemanje dam med plesom je prijetno menda samo onemu, ki jih prevzema. Gotovo pa ni prijetno plesalcu, ki mora odstopiti plesalko drugemu, pa tudi ne plesalki, zlasti če se dogaja prevzemanje pogosto. Sploh je nerazumljivo, kako si morejo nekateri plesalci lastiti pravico, da prevzemajo med plesom damo, čisto celo nevesto, plesalca, ki je prišel samo zaradi nje na ples. Prevzemanje dam med plesom je za plesalke do gotove meje žaljivo, tudi če niso vse oddane. To je torej grda navada, ki jo je treba izkoreniniti. »Plesna revija« apelira na dame, naj dosledno odklanjajo plesalce, ki jih hočejo med plesom prevzeti. Družabni običaji jim dajejo v to popolno pravico in ni se jim treba bati bojkota od strani plesalcev, kajti pravi plesalci imajo vedno dovolj smisla za pravice plesalk. Plesalec, ki tega ne razume in ki bi hotel izvajati bojkot dotične dame, je v družbi nemogoč in plesalki ni treba biti žal, če zapusti plesno dvorano. List apelira tudi na vsa društva in korporacije, naj pouče svoje člane, da prevzemanje dam med plesom ni dovoljeno.

Letešnji damski klobuki

Proč s klobučevino, kliče letos modna revija »Femina«, ki se ozira pri tem na izid ankete med pariškimi modistkami. Klobučevina, ki je zelo trpežna in ki se da večkrat predelati tako, da dami ni treba kupiti novega klobuka, je prišla letos ob ves kredit. Moda jo je enostavno črtala. Pariški modni saloni so poslali v svet celo serijo širših klobukov, ki jih bodo morale dame hočeš nočeš nositi. »Lončki« ki so se tako dobro prilagajali hubiglavčičem, so prišli v nemilost. Morda jih je zadela bridka usoda zato, ker so se držali cela tri leta. V nadomestilo so dobile dame letos bogato izbiro klobukov. Prevladujejo razne vrste slame, med katerimi je najbolj moderna črna panama slama, ki je skoraj tako trpežna, kakor klobučevina. Ta slama je sicer precej draga, vendar pa ima to prednost, da lahko klobuk predelamo. Moderni so tudi klobuki iz raznih eksotičnih pletenin kakor hankanga, togala, petala itd. V barvah prevladuje črna, ki se pogosto kombinira z rdečo, modro, zeleno, žolto itd. Moderni so tudi rdeči klobuki. To barvo so dame že več let ignorirale, dasi vedo, da jim dobro pristaja. Vsi ti klobuki so bogato okrašeni s svjlo. Blesteča slama se okraši z motno, motna pa s svetlo svjlo.

Vse modne revije so prinesle letos model zelo širokega klobuka, okrašena spodaj s ploščatimi rožami. Ta klobuk pa ni nič kaj posebno lep. V splošnem lahko rečemo, da je malim klobučkom zdvonilo. Ženske nočejo več nositi klobukov, ki so podobni moškemu.

Pomladanske plašče

moderne, v krasni izvršitvi, najlepših modnih vzorcev, boste kupili pri tvrdki FRAN LUKIČ, Ljubljana, Stritarjeva ulica.

jem, njere nožice so se pogrezale v perzijske preproge, na stenah so viseli dragoceni svileni prtčiči s citati slavnih pesnikov. Na vrtu so rastle in cveli fikusi, palme, akacije in druge eksotične rastline. Da bi se ji ne tožilo po gorah, je dal zgraditi stajne in ograje za velblode, najlepše arabske konje, gazele, noje, pavijane, koze in osle. Vse to je Abdul kupil, da si ohrani njeno ljubezen.

Toda zdelo se je, da ga krasna Heša ni ljubila iz vsega srca. Vedno je čepela med svojimi ljubljenimi živalmi, s katerimi je kramljala in jim nosila slaščice. Abdulova duša je trpeala peklenške muke. Siromak ni imel nikjer obstanka.

In nekega dne, ko je ves nesrečen opazil, kako Heša poljubila osličke, je izrazil nepremišljeno željo: »Da sem osel, bi me ljubila bolj nego moža.«

Komaj je izgovoril te besede, se je izpremenil v pravega osla.

Sam se je ustrašil le izpremembe, toda tolažila ga je zavest, da se je zgodilo to zavoljo pogleda krasne Heše. Odšel je med osle in nihče ni opazil, da je na svetu en osel več. Oslji imajo vedno srečo.

In res se je njegov položaj mahoma zboljšal. Heša je takoj opazila inteligentnega osla, ki jo je razumel in jo ubogal tako, kakor uboga osel na dveh nogah lepo ženo. Kar zaljubila se je v

svojega oslička, nosila mu je slaščice, kakršnih njen mož nikoli ni videl. Cesar ni dobil kot zakonski mož, je dobil kot osel. Na tihem je triumfiral in bil je ves srečen.

Gospodarjeva odsotnost ni vzbudila nobene pozornosti niti pri služinčadi, kajti Abdul je čisto potoval po trgovskih opravkih in se mudil v tujih krajih dolgo. Samo Heša je bila nekaj časa zamišljena. Toda njena žalost ni trajala dolgo. Kajti v ljubimkanju z ljubimim osličkom je našla oljko razvedrila, da se ji po možu ni tožilo.

Osliček je bil ves srečen in želel je, da bi ostalo tako vse večne čase, in bil bi res vse življenje tako srečen, da ni... O, usahnite solze, da ne boste kraljevi oči. Uthajite vetrovi, da oblaki ne bodo zastirali sinjine uboge duše.

Ko je minilo leto dni in Abdala še ni bilo nazaj, si ga je Heša izbila iz glave. Da bi ga popolnoma pozabila, je začel dvoriti pesnik Ariš, ki se je na neki pesniški tekoni proslavil. Gospa Heša je bila lepa in bogata. Ti dve vrtilni pa zadostujeta tudi nesmrtnim pesnikom v njihovi skromnosti. Abdul sam za ni imel rad, ker mu je bil pesnik dolžan, pa ni poravnal dolga.

Pesnik je začel opevati lepoto bogate Heše, v svoje stihle je vplival najgloblja čustva, hrepenenje po ljubezni in med vrsticami tudi pohlep po denarju. In njegove pesmi so zazibale lepo

Modni detajli

Pod modnimi detajli razumemo šale, nogavice, dežnike, žepne robce, ročne torbice, nakite, rože in sploh vse, kar spada kot nekaj privesek k elegantni obleki. Ti priveski se nam zde malenkost, pa so vendar zelo važni. Eleganca zahteva, da priveski vedno harmonirajo s celoto.

Na prvem mestu je treba omeniti ročno torbico, ki ji posvečajo dame največ pozornosti. Najmodnejše ročne torbice so vrečaste, zgoraj nabrane, narejene iz safijana, krokodila, gada, avtolaka, a često tudi iz težke svile. Svilene torbice so večinoma okrašene z ročnimi deil. Na večernih torbica so okraske v obliki gobelinov ali fantastičnih brokatov. Zadnji pariški modeli ročnih torbic za miniaturne manicule, v katerih ima dama vse, kar rabi za toaletno. Iz mode so prišle torbice v obliki kužka, ker res ni bilo posebno estetično, če je dama vlekla iz pasijega trebuščka razne toaletne potrebščine.

Namesto šala se nosi sedaj pisana ruta, ki je zelo elegantna in ima to prednost, da lahko zakrijemo velik dekolte. Če jo zavežemo na rami. Dežniki so postali tako majhni, da bi človek mislil, da niti glave ne moreje zakriti, če jih gleda v izložbi. Če jih pa odremo, vidimo, da so vendar še dovolj veliki. Moderni so letos temnomodri, rjavi in zeleni dežniki. Mnogi so okrašeni s širokimi trakovi drugačne barve. Moderno so glace rokavice svetlih barv. K veliki večerni toaleti spadajo dolge bele glace-rokavice.

Lenoba vseh grob groba

Znameniti ruski pisatelj Dostojevski slika v svojem romanu »Zločin in kazen« tragedijo mladih ljudi, ki žive brez dela in ne vedo, kaj bi s časom. Pa padcu starega ruskega režima vidimo junake in junakinje tega romana v čisto drugačni luči, nego smo jih videli pred vojno. Takrat smo videli v Dostojevskem novega Kristovega apostola, modernega evangelista, ki je označil usmiljenje in odpuščanje grehov. Zdalj vidimo v njem genialnega opazovalca in umetnika, ki analizira bolezni ruske duše z občudovanja vredno preciznostjo. Družba, ki jo opisuje v svojih romanih, že v času, ko je Dostojevski še živel, ni bila sposobna intelektualno voditi ruski narod. Šele sedaj vidimo iz romanov nesmrtnega Dostojevskega, da je sploh čudno, da se je ta način življenja v Rusiji obdržal še 50 let. Tako, kakor so živel veleposelniki, študenti in meščanstvo Dostojevskega, sploh ni mogoče živeti.

Cudoviti so ženski tipi v romanih Dostojevskega. V ospredju večine njegovih romanov stoji prostitutka, poklicna ali amaterka. Dostojevski obravnava te ženske postavne zelo rahlo, čutno in usmiljeno. Če pa odgrnemo koprno laskavih besed, vidimo v sanjavih bitjih ženske, ki jim je dobro došlo vse, samo delo jim ne diši. Dostojevski nam slika ženske, ki mislijo, da so ustvarjene s razuzdanost in lenobo. Prav nič se ne sramujejo dolgog, prosjčenja in prostitucije. Nekak mučniški fatalizem jih žene, da žive na tu račun. Zdičujejo, pretakajo solze in more svoje znanec z dolgimi tiradami o svoji nesreči in trpljenju, pri tem pa niti s prstom ne ganejo, da bi postale srečne. Za nobeno delo ne pri mejo in vendar se čutijo zapostavljene in užaljene, kakor bi hotele nekoga obdolžiti, da je kriv njihove nesreče. Očividno si domišljajo, da jih mora nekdo rediti in oblačiti.

Edina izjema v »Zločinu in kazni« je Razkolnikova sestra. Ona je nekaj simbol, ki kaže pot iz tega moralnega blata. V času, ko je Dostojevski pisal svoj roman, so bile take ženske še bele vrane na svetu sploh, kaj šele v Rusiji. Toda razmere same so prisilile tudi ženski svet, da se je otrešel gnilobe in oprjel praktičnega dela. Razkolnikova sestra je dekle, ki se zanaša samo na

svoje delo. Preživlja se sama kot domača učiteljica, pri tem pa se podpira brata-študenta in mater. Obeta se ji poroka z bogatim zeminom, toda kmalu spozna njegov podli značaj in mu vrne dano besedo, češ da se hoče še nadalje preživljati z delom svojih rok.

Zadostuje prečitati roman »Zločin in kazen«, da spoznamo, kako so gnile ženske duše srednjih slojev v brezdelju, na katero jih je obsojala takratna družba in kako »mizerno je bilo njihovo življenje v času, ko bi morale odrasle hčerke z doma, pa so sedele doma in pasle lenobo, če so jih mogli rediti, se udajale prostituciji. Gnile so ne le v Rusiji, marveč po vsem kulturnem svetu. Moralo se je nekaj zgoditi, da se rešijo. In zgodilo se je. Dekleta so se otrešale predsodkov, lotila so se praktičnega dela in zdaj so ženske, kakršne opisuje Dostojevski, že bele vrane. Delo in gnotna neodvisnost je za vsako žensko najboljša opora, zlasti takrat, ko ji vse drugo odpove.

Humoristični kotichek

Grdo sumničenje.

Zena možu: Ze zopet si se ga nazehtal. Snoči si prilomastil pozno domov in štorčkljal po stopnicah tako, da si spravil na noge vso hišo.

— Izključeno! To nisem bil jaz. Šel sem po stopnicah tako tiho, da me ni mogel nihče slišati. Iz previdnosti hodim namreč vedno po štirih.

Da ne zamudita.

On: Imam dva sedeža v operi.
Ona: Tako, torej se moram takoj oblačiti.

— Prav, prideva vsa enkrat pravčasno, kajti vstopnice so za jutri.

Kočljivo vprašanje.

— Koliko ste stari, gospodična?
— Videla sem 24 pomladi.
— A koliko let ste bili slepi?

V trgovini.

Dama: Ali je ta ročaj iz pristne slovnine?

— Jamčim vam, da je iz slonovega zoba, žal vam pa ne morem jamčiti, da sloni ne nosijo umetnih zob.

V zverinaku.

Uslužbenec zverinaku pojasnjuje posetnikom: Ta zverina, cenjene dame in gospodje, je krvočlen bengalski tiger, ki pogoltno v četrni ure največjega osla.

Neka dama potegne svojega moža za rokav: rekoč: Dragi Jaka, ne stoj tako blizu.

Skrben dušni pastir.

Župnik se je zaman trudil, da bi razložil svojim vernim ovčicam nekatera verska vprašanja. Ves obupan je tarjal sam pri sebi: Kaj poročem gospodu bogu, če me vpraša na sodnji dan, kako sem pasel svojo čredo? Najbolje bo, da mu odgovorim: Zverine si mi poslal, dobri bog in zverine ti vračam.

Nedeljski lovec.

Nedeljski lovec pripoveduje: Lisica je najbolj zvit žival. Pomislite, včeraj so moji psi zavohali lisico. Zbežala je, jaz pa za njo. Ze sem mislil, da jo imam, pa mi je zopet ušla. Po treh urah se mi je posrečilo ustreliti jo. Toda lahko si mislite moje presenečenje, ko sem zagledal prej seboj psa namesto lisice. Pa naj še kdo reče, da lisica ni zvita.

Dvojno sočutje.

— Ah, prijatelji, okraden sem bil.
— Smilíš se mi.
— Ukradli so mi vse moje pesmi.
— Potemtakem se mi smilijo tudi vaši.

Treniran kandidat.

Ravnatelj varijeteja hoče sprejeti v službo mladega prosilca, s katerim dela razne vratolomne poizkuse.

— Če hočete ostati pri meni v službi, se morate dati za pet minut zapreti v skrinjo.

— Za pet minut? To je malenkost. Saj sem bil že tri leta zaprt, pa me ni bilo konec.

Lahka pomoč.

— Dragi gospod, saj dobro veste, da ne trpim, da bi kdo govoril o mojem denarju.

— O, če je tako, vam pa prav lahko pomagam. Izročite mi denar in zagotavljam vas, da ne boste nikoli več slišali o njem.

Pri fotografu.

— Izvolite zapreti usta.
— Ne gre, gospod, saj vendar hočem, da bi se na fotografiji videlo, da imam zlate zobe.

Osemurnik.

Gospod berač: Dejali ste, da ste slepi, a snoči sem vas videl na klopi v parku čitati novine.

— Je že mogoče, gospod. Po osemurnem delu si človek pač lahko privoščiti malo razvedrila.

V vaški krčmi.

— Čemu ste mi prinesli tega petelina?

— Saj ste vendar zahtevali budilnik, da bi vas zbudil ob petih jutraj. Ker pa nimam budilnika, sem vam prinesel petelina; ki poje točno ob petih.

Težka izguba.

— Tako, zdaj jo pa imam. Izgubil sem žepni robec.

— Saj to ni tako velika izguba.

— Kako, da ne? Napravil sem si na njem voz, da bi na nekaj dni ne pozabil, zdaj je pa konec mojega spomina.

V. R.:

Abdul Nedžed

Bil je zelo bogat trgovec. Po trgovskih opravkih je potoval celo v Španijo. Vsako leto se je udeležil sejma v Okazhu pri Mekki, ki je bil združen z raznimi svečanostmi, rokoborbami in recitacijami pesnikov.

Tam je tudi prvič zagledal krasno Hešo. Obraba ni imela zastrtega. Pri pogledu na njo mu je zaprlo sapo. Samo mimogrede se je ozrla nanj, pa so ga njene divne oči takoj očarale. Bila je vitke postave, lepo zagorelega obraza, nežne, na dozorevali breskve spominjajoče polti in črnih oči. Abdul Nedžed je bil podjeten trgovec. Zeniti se še ni nameraval, čim je pa zagledal Hešo, se mu je vnelo srce in zaljublil se je do ušes. Njen očarljivi pogled ga je tako mamil, da se ni mogel preumagati in da je napel vse sile, da se čim prej seznanji z njo. Heša je bilo dekle iz pastirskega rodu z gor v Jemenu in z brati je prišla na sejem. Krasno biserno ogrizlo je nesla domov kot darilo Abdula Nedžeta zato, ker se mu je prijazno nasmejala.

Abdul ni mogel dočakati prhodnjeja sejma. Bil je blazno zaljubljen in ljubosumen. In kakor se je pri kupčijah vedno odločil naglo, tako je vzel tudi Hešo za ženo, ne da bi dolgo razmišljal. V svoji hiši jo je obdal z razkoš

Kaj delajo, mislijo in govore po svetu

Muha cece grobar človeštva

**Muha cece je iztrebila v Afriki že cela plemena. — Prenosa bacile spalne bolezni, ki je bila še nedavno sploh neodra-
ljiva.**

Zloglasna muha cece, ki jo pozna-
mo mi k sreči samo po imenu, ni večja
od naše domače muhe, pač pa zna
imenitno prenašati v človeško kri ba-
cile, ki povzročajo navadno smrt. Ta
muha je iztrebila v tropičnih afriških
krajih že cela plemena, ki so živela v
pokrajini med vzhodno obalo Nigira do
veletoke Zamezi. Eldorado smrtonosne
muhe cece so zlasti močvirnatih krajih
ekvatorialne in belgijske Afrike. Višje
ležečih krajev se izogiba. Prvotno se je
držala ta nevarna muha le v nekaterih
krajih, toda divja plemena so jo zanes-
la na svojih pohodih od obale Indij-
skega morja do Atlantskega oceana
tudi tja, kjer bi se ne bila najbrž ni-
koli pojavila. Stanleyjeva ekspedicija,
ki je prepotovala pred dobrih 50 leti
Afriko, je mnogo pripomogla, da se je
ta zahrbiti sovražnik človeštva, znan
pod imenom glossin, zelo razširil.

Pik te muhe je zelo nevaren, veči-
noma smrtonosen. Zele se napno, člo-
vek oslabi in postane zaspan tako, da
ni sposoben za nobeno delo. To bole-
zen so poznali afriški črnci že davno
in zato so kupovali razni trgovci samo
take sužnje, ki niso bili okuženi. Člo-
vek, ki ga piči muha cece, dobi najprej
hudo mrzlico, podobno malariji. Poz-
neje ga začne boleti glava in udje, oči
se same zapirajo, roke se začne tres-
tati, bolnik vidno hira in kmalu se ga loti
spanec, ki traja vsaj po več dni. To
bolezen nazivajo Francozi malade du
sommeil, Angleži sleeping sickness, Portu-
galski pa doença do somno. V tretjem
stadiju bolezni izgubi bolnik zavest in
umre v globokem spanu ali pa podleže
vnetju pljuč.

imeli spalno bolezen, tudi v drugih
pokrajinah guinejskega zaliva. Poseb-
no ekspedicije, ki so se vrnile nedavno
iz okuženih pokrajin, so potrdile pr-
votno domnevo, da prenaša spalno bo-
lezen muha cece. Te muhe letajo samo
podnevi v senci in v močvirnatih krajih
same podležejo bolezni, ki jo prenaša-
jo. Bacili se množijo v človeški krvi z
neverjetno brzino. Zgodnja leta se je
muha cece tako razpasla, da se je ba-
tili, da iztrebi cele pokrajine, če ne bo
pravočasno zatrta. Domačini morajo
obdelovati zemljo z motikami, ker jim
vsa živina pogine. V nekaterih afri-
ških krajih nosijo tovorne žrnice, ker se
boje pustiti v gozd živno, da bi je
muhe cece ne opikale.

Na to nevarnost v tropičnih krajih je
opozarjal že l. 1914 profesor Schilling,
ki je po naročilu nemške vlade posetil
kolonije, da bi ugotovil, kako bi se da-
lo zatirati pogubonosno muho. Prvotno
je mislil, da bi zadostovala izsušitev
močvirja, toda kmalu je ugotovil, da
prenaša spalno bolezen tudi neke druge
vrste muha, ki ji močvirje ni potrebno.
Zato je začel razmišljati, kako bi se da-
lo ugonobiti bacile same. Bolezen na-
preduje počasi in doseže vrhunec, ko
pridejo bacili v možgane. Nekateri bol-
niki podležejo čez nekaj mesecev, dru-
gi pa bolehalo več let.

Kako strahovito razšala spalna bole-
zen v francoskem ozemlju Gabun, sledi
iz trditve domačinov, ki pravijo, da je
pri njih vsak človek bolan. Nekatera
plemena so res že izumrla, pri drugih
pa se je število skrčilo na eno petino.
Muha cece je kriva, da iz gabunskih
pragovodov ne morejo v polni meri iz-
važati znamenitega mahagonijevega le-
sa. Dr. Albert Schweitzer je sklenil po-
magati nesrečnemu prebivalstvu pokra-
jine Gabun. Zbral je potrebna denarna
sredstva in ustanovil v pragovdu ob
reki Ogove bolnico, v kateri je prostora
za 250 bolnikov. Pomagata mu dva
asistenti in zamorci prihajajo od vseh
strani, da jih reši sigurne smrti. Do-
mačini pripovedujejo, da jih belci dok-
tor najprej usmrtili (narkotizira), potem
jim pa vrne življenje in pošlje zdrave
domov. Dr. Schweitzer je nazval svoj
tek germanin. Oxfordski biolog Huxley
pravi, da bo to lekarsko zavezništvo
kotistilo več, nego vse nemške repara-
cije.

Spalna bolezen je že od nekdaj ko-
sila zamorce tropične Afrike, toda v
Evropi so zvedeli za njo šele pred ka-
kimi 130 leti. Takrat so prihajale pre-
tresljive vesti iz Sierre Leone in an-
gelski zdravniki so se začeli zanimati
za to bolezen. Zdravniki Fort in Dut-
ton sta prva opazovala pod dobrozle-
dom kri spalne bolezni podvrženega
zamorca misleč, da zagledata znane
bacile malarije. Toda namesto teh sta
opazila povsem neznan bacile, podob-
ne mikroskopskim kačicam. Ta bacil
je znan sedaj pod imenom trypanoso-
ma in o njem pišejo vse knjige, ki
obravnavajo tropične bolezni. Pozneje
so našli trypanosoma pri črnici, ki so

Soila.

Če se s svilo pravilno postopa, bo vzdržala dolgo
in se ne bo potrkala niti razpala.

Radl tega sviča ne sme priti v vročo vodo ampak
jo je treba nalahko premečkati v mrzli raztopini »RA-
DIONA«.

Ker je »RADION« izredno sredstvo za pranje, je
tak način pranja popolnoma zadosten, da sviča čisto
opere.

Po takem pranju se sviča izocre v mrzli vodi, a
prvi taki vodi se doda malo kisa da se pokažejo barve
v svojem pravem sijaju.

Posebno važno je, kako se sviča suši. Sviča je treba
zaviti v platno in gladiti s likalnikom ko je še malo
vlažna. Tako bo sviča ohranila svoj sijaj.

krnila. Boječ se katastrofe, je skočil s
padalom iz letala. Učenec je pa mirno
sedel v letalu in se začel v krogih po-
lagoma spuščati. Letalo je brez vsake
nežgode pristalo. Skoro istočasno se je
spustil na tla tudi presenečen učitelj, ki
je mislil, da je učenec izgubljen. Kmalu
se je izkazalo, da je učenec imenitno
potegnil učitelja. O'Neil je namreč za-
vohal, kakšno kazen mu je namenil uč-
itelj in zato je vzel v letalo rezervno kr-
nilo, katero je vrzel na tla.

50.000 vohunov v Rusiji

Sovijski režim sloni na dveh glav-
nih stebrih, na armadi in na vohunski
organizaciji, ki šteje okrog 50.000 člo-
nov. Zloglasna carska vohunska orga-
nizacija ni nič v primeri z boljševiško.
Vohunov mrgoli po mestih in vaseh.
Ljudstvo je tako zastrašeno, da niko-
mur ne zaupa, ker ni nikoli varno pred
vladnimi vohuni. Tajec, ki prispe v
Moskvo, ali sploh sovjetsko Rusijo, ta-
ko spozna, da ga povsod opazujejo in
zasedajo. Če opetovano se je pripetilo,
da so tužji, ki so imeli opraviti s
sovjetskimi oblastmi, presenečeni spo-
znali, da so oblasti točno informirane o
vsakem njihovem koraku.

Posebno pozornost posvečajo sov-
jetski vohuni inozemskim poslanikom,
konzulatom in trgovskim misijam. Pred
vsakim inozemskim zastopstvom stoji
dva vojaka, ki sta obnem vohuna.
Tudi med uradnimi je vse polno za-
pnikov tajne policije. Mnogi inozem-
ski diplomati so nalašč sprejeti v službo
vladne vohune, da bi ne bili pod stal-
nim nadzorstvom, ne da bi vedeli, da
jih vladni zapukniki zasledujejo. Sov-
jetska vlada ne stedi z izdatki za vo-
hune. Z zlatom se ji je posrečilo kupiti
celo estonskega poslanika Birkka, ki se
na zahtevo svoje vlade ni hotel vrniti
v Reval, marveč je odkrito prestopil v
boljševiško službo. Te dni se je vrnil
Birk kot preganjanca zver v postope
norveškega poslanstva, kajti boljšev-
ška vlada ga je odslovila, češ, da nje-
govih uslug v Rusiji sami ne potrebuje.
Birk je pokleknil pred norveškega po-
slanika in ga prosil, naj r. š. ker
... bili agenti češevške neprastano za
petami in ker ga boljševiška vlada
pustila stradati. Izjavil je, da gre raje
v estonske zapore, nego da bi bil pod
stalnim nadzorstvom v Rusiji.

Reklama na nebu

Najmodernejša reklama je ona na
nebu, ki datira iz l. 1900. Izumil jo je
angleški major Sagrave. Konstruiral je
aparāt, s katerim je lahko napravil ve-
like oblake gostega dima. Ta aparat je
hotel praktično izrabiti z letalom v zra-
ku. Toda takrat letalstvo še ni bilo raz-
vito in moderna tehnika ni poznala le-
tala, ki bi se lahko z večjim tovorom
dvignilo v zrak. Reklama v zraku je
težava letalska umetnost, za katero so
potrebni izkušeni letalci. Aparāt ma-
jorja Sagrave napravil kemičnik po-
tom v eni uri okrog 700 kubičnih me-
trov dima. Oblaki dima se dajo s po-
močjo vročega zraka, ki puhti iz mo-
torja, razdeliti tako, da nastanejo v
zraku paralelne proge. V ta namen je
pritrjena na motorju posebna cev, sko-
zi katero letalec regurira dim in dela
visoko v zraku ogromne črke. Vsako
sekundo lahko izpusti 7 kubičnih me-
trov dima.

Črke so vlike okrog 1.500 m. da se
dobro vidijo z zemlje. Če hoče letalec,
da so te ogromne črke z zemlje dobro
vidne, jih mora pisati v višini 4000 m.
Taka reklama se vidi kakih 250 km da-
leč okrog tako, da je res prvovrstna.
Odvijna je pa seveda na vreme. Če
je nebo oblačno, so črke na nebu brez

pomena, ker se itak ne vidijo. Letalec
ki hoče delati reklamo na nebu, mora
bit zelo spreten in izkušen, ker mora
napraviti z letalom pot, ki tvori obnem
črko. One dele zračne poti, ki ne spa-
dajo k črkam, mora preleteti z zaprt
cevjo. Poleg tega mora preleteti črko
narobe kakor v zrcalu, da jo lahko lju-
dje na zemlji pravilno čitajo. Naravno,
da so potrebni za reklamo na nebu pr-
vovrstni letalci, ki se morajo za svoj
težaven posel temeljito pripraviti. Na-
vadno se večja pilot za pisanje rekla-
me s kolesom na zemlji. Toda tudi po
dolgem vezbanju se letalec težje po-
sreči napisati visoko v zraku črke ta-
ko, da bi bile enakomerne in pravilne.

Da se te ovire odstranijo, so poiz-
kusili v Angliji nov način, pri katerem
se črke na nebu ne pišejo, marveč ti-
skajo. Pri tem načinu pilotu ni treba
delati vijug v oblaki črk, marveč izstrel
iz pištole poedine črke, iz katerih se
napravi na razdalji kakih 100 m od
aeroplana napis, če ne pila močan ve-
ter. Da se olajša pilotu delo, sestavi o
iz pištole skupino tako, da nastane iz
izstreljenih črk cel napis. Pištole se
izstrele vedno istočasno in naboji eks-
plodirajo v zraku tako, da nastanejo na
nebu podnevi napis iz rdečega dima,
ponoči pa svetlobni napis. To reklamo
lahko dela pilotov spremljevalec tako,
da se pilotu ni treba ukvarjati z njo.

Orijent se probuja

Potovanje afganistanskega kralja
Amanullaha in njegove soproge po Ev-
ropi je vzbudilo veliko zanimanje za to
ekstotično srednjeazijsko deželo, ki dela
sedaj prve korake, da dohiti v kultur-
nem in tehničnem napredku to, kar je
v mnogih stoletjih zamudila. Potovanje
kralja Amanullaha po Evropi ima tudi
velik politični in simbolični pomen. Saj
je to prvi primer, da potuje afganski
mogotec po deželi »nevnikov«. Kakor
nekaj ruski car Peter Veliki, ki je
nastopil dolgo študijsko potovanje po
zapadni Evropi da bi morel v Rusiji
uvesti zapadnoevropske reforme, tako
se je napotil tudi Amanullah v Evropo,
da se seznanji z napredkom civilizacije
in kulture. S svojim spremljevalcem je
zavestil prestolnico Kabul že 30. novembra
preteklega leta in se napotil preko In-
dije, Egipta, Italije, Nemčije, Francije,
Anglije, Rusije in Turčije v Perzijo, od
koder se vrne domov.

Amanullah Han je stopil na afganski
prestol po svojih prednikih, ki so si tudi
prizadevali osvoboditi in povzdigniti
afgansko državo. Njegov dedec Abdur
Rahman je ustvaril iz fevdalnih držav
poedinih plemen enotno državo pod an-
glo-indijskim protektoratom. Amanulla-
hov oče je začel prvi uvajati v Afgani-
stano tehnične reforme in simpatizirati
z idejo panislamskega pokreta. Po nje-
govih nasilni smrti je dosegel v avgustu
1919 sedanji emir Amanullah priznanje
popolne neodvisnosti Afganistana od
strani Anglije in od tistega časa je znat-
no utrdil neodvisnost s prijateljskimi
pogodbami s sovjetsko Rusijo, Turčijo
in Perzijo. V prestolici Kabul imajo zdaj
diplomatska zastopstva Rusija, Anglija,
Turčija, Perzija, Francija, Nemčija in
Italija.

Po osamosvojitvi Afganistana je za-
čel kralj uvajati številne reforme, pri
katerih mu je pomagal zlasti zunanji mi-
nister Mahmud Han Tarzi. Takoj prva
leta njegovega vladanja so bile usta-
novljene nove šole in l. 1923 je bil
proglasen splošni obvezni in brezplačni
šolski pouk. Pravne razmere Afgani-
stana slone še vedno na starem islam-
skem pravu, zvanem šaria. Čigar glavni
vir sta koran in stari mohamedanski
cerkveni predpisi. Verska svoboda v
Afganistanu še ni tako velika, kakor v

novi Turčiji. Poleg pravovernih moha-
medanov so dovoljene samo nekatere
verske sekte. Obligatni tedenski praz-
nik v Afganistanu je četrtek. Prebival-
stvo govori razna narečja, ki so zmes
indijskega, perzijskega in turškega jezi-
ka. Uradni jezik je perzijski. Afganistan
ima sedaj že telefon, radiopostaje, ki-
nematografe, dobre ceste in kralj ima
doma celo letalo. Zeleznic pa ta orien-
talska dežela še nima in glavno pro-
metno sredstvo so še vedno velblodi in
konji.

Med igro umrla

Bndimpeštanska policija je zvedela,
da sezbira v neki hiši v Esterhazyjevi
ulici vsako noč večja družba. Seveda je
policija takoj mislila, da so gospodje v
frakih in dame v večernih toaletah ko-
munistični zarotniki in zato se je za-
čela za zadevo zanimati tajna policija.
V torku ponoči so detektivji vdrli v sta-
novanje veleposelnika Josefa Horva-
tha, kjer so res našli zbrano večjo
družbo. Tri sobe Horvathove stanova-
vanja je imel v najemu francoski grof
in bivši tajnik Viktor Levaul, ki je po-
rabil eno sobo za igralnico.

Detektivji so našli v sobi 40 gospo-
dov in dam pri hazardni igri. Zena ne-
kega bančnega ravnatelja je dobila hu-
de živčne napade in je začela histerično
plakati. Vsi so se morali legitimirati in
detektivji so jim denar zaplenili. Nato
so hoteli detektivji pregledati še druge
sobe, misleč, da so tudi tam tajne igra-
lice. Prišli so pred zaklenjena vrata, ki
so se na ponovno trkanje odprla. Pre-
senečeni detektivji so zagledali na po-
steli mrtvo ženo, kraj hje na obloka-
nem moža. Mož je bil veleposelnik
Horvath. Čigar ženo je zadela med ha-
zardno igro ka.

Boj z antilopo in kačo

Neki južnoafriški list poroča o sko-
raj neverjetni, toda po pričah potrjeni
pustolovščini, katero je moral doživeti
neki farmer, ki se je naselil v južni Afri-
ki. Mož je živel že nekaj dni brez mesa
in se je podal na lov, da bi si priskrbel
nekaj slastne pečenke. Farmar je zapu-
stil v petek popolnoma. Čez dva dneva
ga še vedno ni bilo nazaj in njegovi
prijatelji in znanci so začeli ngnitati, kaj
neki se mu je moglo pripetiti. Šli so ga
iskati in so ga po čudnem naključju našli
ter mu rešili življenje.

Farmer je na lovu zasledil antilopo.
Ranil je žival s kroglo in antilopa mu
je hotela zbežati. Zatekla se je v votli-
no nekega mravljnjčarja, kamor ji je
lovce sledil. Ker se je žival zarila z
glavo v neko manjšo odprtino, se je
skušala otrestiti zasledovalca na ta na-
čin, da je brala z zadnjima nogama.
Tako se je antilopa skoro popolnoma
zakopala v pesek in je odprtino votli-
ne malo zadelala.

Farmer, ki še nikoli ni doživel šče-
nega dogodka, sedaj ni več mislil na
to, kako bo antilopo premagal in jo
vzel domov, temveč si je skušal rešiti
življenje. Izdolbel je majheno lino, sko-
zi katero je mogel po malem vdihavati
zrak. V tem stanju je prebil 12 ur od
večernega mraka do jutranje zore. Zjut-
raj je posijalo solnce in lovec je bil
vesel, da bo lahko prišel na prsto. Za-
čel je odkopavati pesek z rokami — to-
da glej, jedva je odkopal toliko, da bi
lahko zlezl na prsto. Že se je pojavila
pred njegovim obrazom ogromna kača,
ki se je metala proti njemu, da bi se ga
ovila ter ga usmrtila s smrtonosnim
strupom. Lovce se je tel napadov bran-
il s peskom, katerega je metal kači v
glavo. Dva dneva in dve noči je trajal
farmerjev boj na življenje in smrt s ka-
čo, potem pa so prišli njegovi prijate-
lji, ki so kačo ustrelili in lovca rešili
življenje.

Nova metla v Parizu

**Pariz je dobil novega policijskega prefekta, ki se je spraval na
nočne lokale tako, da je začel slovitv Montmartre pripadati.**

Vsak novi pariški policijski prefekt
je spocetka nova metla, ki zna imenitno
pometati Parizani imajo poseben izraz
za racijo ali nenaden vpad policije v
sumljive nočne lokale. Takemu vpadu
pravijo rafle. Policia pa potrka vsaj
indiskretno tudi na vrata hotelske sobe,
kjer prenočujejo zaljubljeni parčki. Ta-
kim nočnim posetom pravijo Parizani
descente. Vsakemu človeku se pa la-
hko pripeti, da naleti v Parizu ponoči
na falango več ali manj uniformi-
ranih gospodov s kolesi in brez njih, ki
ga uljudno vprašajo, če ima pri sebi po-
trebne dokumente, da se legitimira. Če
jih nima, ga v imenu zakona zelo ne-
uljudno povabijo, naj gre z njimi preno-
čevat na policijo.

Tako se dogaja v Parizu po vsakem
imenovanju novega policijskega pre-
fekta. Toda nova metla se kmalu obrabi
in razuzdanost gre zopet v klasje. Sa-
mo sedanji policijski prefekt Chiappe, ki
vlada že 4 mesec, tvori častno izjemo.
Od 1. oktobra do 1. marca, je izjavil
Chiappe na seji občinskega sveta, so
ustavili policijski organi v mestu 225.000
oseb. Na policiji je prenočilo ta čas 13
tisoč oseb. Od teh je ostalo 11.419 v tes-
nejših stikih s policijo. Policia je po-
sredovala v 2260 primerih zločinov in
prestopkov, v 849 primerih proti tuj-
cem, v 3756 zaradi prostitucije in v 996
zaradi hazardnih iger.

Čiščenje Pariza se pa ne omejuje
samo na racije po mestu in nočne po-
sete po hotelih, marveč sega globlje.
Policija je zaprla od 1. oktobra do 1.
marca 28 nočnih lokalov, kjer so bili
gostje preveč razposajeni in zaljubljeni.
Zapreti pa ni primeren izraz, kajti pari-
ška policija je v takih primerih zelo
stroga. Lastniku nočnega lokala odvzame
dovoljenje glede godbe, obnem pa
postavi pred vrata redarja, ki vpraša
vsakega gosta, kdo je in kaj hoče po-
četi v lokalu. Policia pazi tudi na por-
nografske publikacije tujega izvora.
Tudi prostitutke, ki ponujajo po cestah
svojo ljubezen, so večinoma tujke. Pod
vlado policijskega prefekta Clappea so
se spremenili tudi pariški bulvarji. Chi-
appe pravi, da noče biti profesor mora-
le, marveč hoče iztrebiti grdo navado,
ki se je razpasla zadnja leta v Parizu,
da namreč moški nadlegujejo na cesti
sako žensko, pa naj bo še tako dostoj-
na in poštena. Parizanke so že po na-
vni veselje in zato ni čuda, da živahno
namenjajo, ko hodijo v službo in po
pravkih. Tujci, pa tudi domačini, mi-

slijo, da imajo opraviti s prostitutkami
in jih na vsakem koraku nadlegujejo.
Novi policijski prefekt pravi, da morajo
tujci spoštovati Parizanke in jih pustiti
pri miru. In res je zdaj zelo težko se-
znati se na bulvarju z žensko Chiappe
se je posrečilo ugnati nadležne mo-
ške, ki zdaj dobro pazijo, s kakšno žens-
ko imajo opraviti. Tudi vrste raznih
sumljivih spremljevalcev, ki so oprav-
ljali ponoči svoj posev blizu kavarne
de la Paix in pri Operi, so se znatno
skrčile.

Po odredbi policijskega prefekta je
vzela policija na piko tudi tako zvane
mondene pesalce. To so večinoma sta-
rejši gospodje, o katerih kvoziro po me-
stu take vesti, da bi morali zardeti celo
tazudanci svetopisemske Sodome in
Gomore. Cim izgine kak Američan
dragocen nakit, čim nastane kaka dru-
žabna afera ali pa se rodi kak mladi
Parizanki nezakonsko dete, obkolže te
gospode in sicer z redkimi izjemami po
pravici. Poleg tega so vsi tsumljeni,
da se pečajo s tako zvano vagabondage
special. Med poklicnimi pesalci je naj-
več priletnih gospodov, ki znajo izkri-
stiti vsako prijeko, da si napolnijo žepo.
Zelo radi prirešajo pod krinko družab-
nih plesov orgije, pri katerih izgine tu-
patam tudi kak dragocen nakit, ki ga
potem lastnica zamaži s čee.

Posledice trne v zraku

V neki newyorški letalski šoli se je
pripetil nedavno dogodek, ki priča,
kakšne posledice ima lahko trna. Slu-
šatelj te šole O'Neil je samozavesten,
duhovit in podjeten mladenk. Njegove
bafke na zemlji in v zraku so imponi-
rable tovarišem, ne pa učitelju letalstva,
ki je zelo resen in vester mož. Učitelj
je hotel kaznovati O'Neilovo vrtogla-
vost in spomnil se je starega pravila, ki
pravi: Če hočeš bogga naučiti plavati,
ga vrzi v vodo, pa naj si sam pomaga k
brezu, kakor ve in zna.

Solsko letalo ima dve krmili. Učitelj
sedi zadaj, učenec pa spredaj. Učitelj
lahko krmilo med poletom odvije. In to
možnost je izrabil O'Neilov učitelj, da
kaznuje razposajenega učenca. Ko sta
se dvignila visoko nad letališče, je od-
vil krmilo, ga pokazal O'Neilu in vrzel iz
letala. Učenec je takoj zvedel, da more
voditi letalo samo on in da lahko po-
kaže, kaj zna. Tffir je odvil drugo kr-
milo in ga vrzel iz letala. Učitelju so se
začeli jeziti lasje. Letalo je ostalo brez

Spolna higijena in prosveta

Naša mladina črpa v šolah potrebno in nepotrebno znanje, o spolnem življenju je pa nihče ne pouči. — Strašne posledice zanemarjanja spolnega problema.

O spolnem življenju se v dostojni družbi navadno ne govori. V tem problemu vidijo ljudje nekaj nedostotnega ali celo sramotnega, a vendar je to eno najvažnejših vprašanj, ker tvori čisto vir vsega zla in ker je radi neumestne sramežljivosti tako zanemarjeno, kakor nobeno drugo vprašanje. Vse organsko na svetu je prehodno. Rodi se, raste, dozoreva in umira. Življenje se vzdržuje potom razmnoževanja. Da ni spolov, bi bilo razmnoževanje nemogoče, a brez razmnoževanja bi vsi organizmi od bakterij in bacilov do slona izumrli. Zemlja bi se izprazenila v puščino. Da se ohrani življenje ne glede na umirajoče poedinih živih bitij, je ustvarila narava pripomoček za ohranitev življenja in to je razmnoževanje. V ta namen je narava ustvarila dva spola, moški in ženski, in vložila v oba močan nagon tako, da se medsebojno privlačita. Ta nagon se pojavi žal pri mladini obeh spolov, še predno se je utrdil njen značaj. V mladini se oglasijo strasti in ker ji razum ne more dati prave smeri, nastanejo čisto pogubonosne posledice.

Spolno vprašanje še ni rešeno, kakor ni rešeno tudi socialno vprašanje. Ti dve vprašanji sta tesno zvezani med seboj, toda ta zveza ne spada k stvari in zato o nji ne bomo govorili. Za izobrazbo mladine je v spolnem dobro poskrbljeno. Imamo ljudske, meščanske in visoke šole, v katerih vstopajo mladini v glavo za življenje potrebno in nepotrebno znanje, toda o spolnem življenju je nihče ne pouči. Dekleta in fantje stopijo v nevarno obdobje spolnega razvoja povsem nepripravljene, ne da bi vedeli vsaj približno, kakšna nevarnost jim preti v tem obdobju. Nepoučenost mladine bi se pa dala morda še opravičiti, če bi ne šla tako daleč, da sklepajo mladi ljudje tudi zakone, pa nimajo o spolnem življenju niti pojma.

Naziranje o spolnem življenju se je zadnja desetletja zelo izpremenilo. Če primerjamo spolno življenje naših prabab in pradedov z onim našega pokolenja, vidimo veliko razliko. V starih časih je bilo življenje voščje patriarhalno, trezno in mirno, zakonsko življenje pa čisto. Zakonske nezvestobe, razporok, odprave telesnega plodu, nezakonskih otrok in drugih takih pojavov naši pradedi skoro niso poznali.

Zdaj je pa mladina z redkimi izjemami razuzdana, spolno občevanje je postalo nekaka običajna zabava, spolne bolezni so se razpasle, odprava telesnega plodu ni nič posebnega, skratka, spolno življenje je krenilo na pot, ki vodi človeštvo v pogubo. Največja nevarnost za človeško družbo pa pomenijo spolne bolezni.

Najstrašnejša spolna bolezen je sifilis. To je nalezljiva bolezen, ki se v 3 do 4 letih prenehanja lečenja navidez izleči in če se sifilitik v tem štadaju oženi, lahko spravi na svet potomce, ne da bi okužil ženo. Toda potomci umro navadno že v materinem telesu ali pa kmalu po rojstvu. Nekateri otroci sifilitičnih očetov ostanejo živi, toda v najlepši otroški ali moški dobi podlezejo paralizi možganov ali hrteničnega mozga. Sifilis pa lahko preskoči eno pokolenje in se pojavi še z večjo silo pri drugem. Potomci v drugem kolenu navadno zblazne ali pa so božjastni in nagnjeni k zločinom. Vse te podedovane bolezni so skoro neozdravljive.

Druga spolna bolezen triper je zelo razširjena. V mnogih državah je okuženih nad 70 odstotkov moških v starosti 20 do 30 let. Triper se zelo težko ozdravi in je prav tako zahrbtna bolezen, kakor sifilis. Tudi ta spolna bolezen ima več štadijev in če se moški, ki še ni popolnoma izlečen, oženi, okuži zdravo ženo. Pri ženskah preide triper rad na maternico, kjer povzroči težko vnetje tako da nesrečna žrtev dolga leta zaman hodi od zdravnika do zdravnika.

Spolne bolezni, ki so najstrašnejše socijalni bič, se dajo najuspešneje zatirati s spolno prosveto. Mladina bi morala biti poučena o spolnem življenju še predno spolno dozori. Vedeti bi morala, kakšni nevarnosti je izpostavljena v tem obdobju in kako se mora čuvati. Tj so poklicane zlasti matere, da pravočasno pouče svoje hčere o vseh pojavih spolnega življenja, kajti dekleta so najbolj izpostavljena nevarnosti spolnih bolezni. Nepoučenost glede spolnega življenja je čisto tudi vzrok nesrečnih zakonov. Edino prosveta lahko regulira spolno občevanje in odstrani glavne ovire na poti do harmonije in sreče v zakonskem življenju.

zajetnimi belimi ovrtniki, v katerih je glava z barvitimi trakovi in vezanimi v jaseh kot droben cvet. Ali druga s pisanimi kriki, rožnatim predpasnikom, temnim modrčkom nad belo bluzo in visokim in širokim okrovalom, v katero so uvezene cvetlice. Zdi se kot da vsemu temu nečesa manjka. Manjka pokrajina; zelena polja, menajoča se z redkimi gabi, do katerih se razpreza reka s tisočimi pritoki; sločijo se nad njimi visoko dvignjene brvi; a po njih drse ladje od enega do drugega; po njih je običajna pot v šolo, do ovravkih, v cerkev, na obisk. Ta močvirna deželica vsemu poseben čar in sama se je ob pogledu nudila primeru v Holandsko, z Benetkami. Številne razstavljene slike odličnega slikarja Kube, podajajo v zunanjem videzu to lepoto tako gosto strnjenosti vase: žene v svojih nožah, kjer se domišljia ne ustavi ob nobeni meji, može v bolji mrklji oblekah, pokrajine Poleg slik in noš se lahko razgleduješ še med vezanimi. Malo, a izbrano in zgovorno za vsakega kdor razume ta jezik barv, strogoresnih pogledov, v katerih gorita žalost in skrb. Vsak prišelce obstane začuden, ozleduje, lista po knjižah razporejenih po mizi, pisanih v neznanem jeziku, ki pa je vse in največje bogastvo malega naroda.

V prvih stoletjih naše dobe so Lužiški Srbi poznali moč in blagostanje. V njihova mesta so prihajali tuji iz sosednih dežel, iz daljnega vztoke; cenili so jih visoko in njihovem gostoljublju in se čudili demokratičnemu ustju države, kati v tistih časih je bila demokracija po vseh drugih deželah tuj in prazna beseda. A že v desetem stoletju je začel trd boj med Slovani in Germani. Naprej se odnehala mesta. Ni nam v krvi ustanovitvi šume prestolice; kot da za nas meščan vsled ločitve z naravo obnemore in propade za mesti se je krhala dežela: kos za kosom in danes jih je še dvostotico okoli Budišina in Chosebuza. Pomagale in rešilo so jih kočevare: kakor v trdnjave se je vanje zakopal Lužiški Srb in ponosno kljubuje nemški prikuški Truena so znanje priče nekdanje njegove slave a tudi postaje njegovega križevga pota: Rujana, Laba, Spreva, Vineta, Lipsko in sam Berlin.

Kakor drugi so se tudi Lužiški Srbi prebudili iz stoletne dremavosti ob svezem dihu pomladi narodov leta 1848. Od takrat naprej je narodna zavest naraščala in se utrdjevala. Jezik je poznal določeno razcvitje. Prav bolhotila se je literatura. Ne bomo se spuščali do podrobnosti, ker je ime prazno, ampak bom imenoval te glavne: pred vsemi največječa, Čišniska, lužiškega slavca, ki ga Lužičani s poseosom uvrščajo med druge največje slovanske pesnike: nadalje Mina Withele, Mato Kosyk, Jos Novak in dr. Vstali so iim slikarji (Novak), glasbeniki (B. Krawel) znanstveniki (Jos Muka). Večjo kakor družod, skoro apostolsko vlogo igralo časopisi (Lužiški Serbski Vestnik, Lužiško Serbske Novine), založniška družva (Srbska Matica), ki so glavna a tudi edina znanja vez. Kajti njihov jezik je pregan iz šole in uradov in kot dragoceno dediščino ga predaje mati sinu. Požrtvovalnosti žene in matere se ima narod mnogo zahvaliti. Pred njenim pragom se je zlomil nemški val, kar v zunanem najboli očituje deštvo, da je žena ohranila, vse boli kakor mož, narodno nošo in narodno izročilo. Kot zaklade čuvaro narodne pesni, legende in običaje. Sai so zapisali za mali narod lužiških Srbov nič manj kakor tisoč melodij. Nikjer drugje ni tako pravična sodba nemškega potnika o slovanskih želah: Ali govoril ali pojo.

Naj omenim še dvoje deštev iz zadnje dobe ki nosita, kakor vsa ostala iz te herojske borbe, pečat mučeniške veličine. V letu 1912 so pisale Srbske Novine: »Blizu se nevihta iz katere bomo izšli prosti. Wilsonove besede so bile zanje evangliji. Leta 1919 so vložili pri Zvezi Narodov napre: »Spomenico o načelih, ki bi uredili pravice Lužiških Slovanov pod pokroviteljstvom Zveze Narodov; nato »Spomenico o preganjanju Lužiških Slovanov«. Dvestotisoč jih je. Prazno imanje. Niso se začeli vprašanja ob zeleni mizi.

O tem, a vse boli obširno in vse lenje je govoril pretekli torek na razstavi g. Jean Bourvois, vneta patriot in zagovornik Slovanstva. Predavanje je bilo dolgo, česar pa ni nihče zapazil, tako so bili vsi od čarom njegove vznemene besede. Kakšen je zaključek? Ohraniti jezik in navade je končan govornik in sklenil z besedami Goetheja: »Naprej, v bodočnost, preko grobov«. Gloria onostranstva se razseva v njih.

Po predavanju ki so ga večje sornelije skloptične slike, se je v treh točkah predstavila lužiškosrbska glasba. V skladbah Bernarda Krawca, najboljšega lužiškega skladatelja, ki je uspel začeti, vanje čisti in rahel dih slovanske duše; žul sen poteg sebe ljudi ko so ob teh presomih in lahkih zvokih omeniali Chonina. Ob prenosni navnosti narodnih pesmi, sem se domislil na-

ših; saj »smo sinovi ene matere«. Je žalost je v njih še vse bolj ledka. A čakalo nas je še prijetno presenečenje: izvažali so prvič »Lužiško rapsodijo« moistra Marca Delmusa (pri klavirju skladatelj, violina edc. M. Pucovska). Naslanjajoč se na narodne melodije, je ustvaril v rapsodiji čisto apoteozo naroda mučencev, z vsjo ono srčno toplino, ki jo tako pogostoma srečavaš pri velikih Francozih.

Ali bom pretiraval, da je bil v terek za Lužiške Srbe zgodovinski dan. Priborili so si novih pravic svetovnega občanstva. Empe.

Film Tolstega „Vstajenje“ v Elitnem kinu Matica

Nesmrtni roman velikega ruskega pisatelja, filozofa in preroka je bil že večkrat z večjim ali manjšim uspehom obdelan za film pod režijskim vodstvom najrazličnejših narodov. Sedanji film, katerega smo videli ob priliki posebne predstave za tisk, je ameriškega izvora, a režiral ga je mojstrsko po intencijah velikega pisateljevega umotvorca — Edwin Carewe. To je gotovo velikega pomena, kajti dosedanje filmske inscenacije »Vstajenja« so bile vse preveč banalne, recimo senzacionalne.

Z ozirom na to dejstvo smo bili ob priliki prve predstave precej skeptični, misleč, da bomo videli film, ki bo kvarno vplival na veliko remek - delo ruske književnosti in njega etično neprecenljivo vrednost. Toda ta naš pesimizem se je razblinil liki megli na žarkem solncu. Takoj v prvem dejanju smo odkrili glavno noto lepote in globine vsega dela, in ta nota se je vedno bolj pri vsakem nadaljnjem dejanju razpletala ter se izražala vedno jasneje. — Vse dejanje, vse scene se spajajo v harmonično celoto, a disonance, katere se morajo pojavljati v vsakem činu, se razvrščajo logično in v takem redu, da se končno tudi one zlijajo v harmonično akorde, bodisi radosti ali trpljenja — vse vodeče h končnemu cilju — k prepovedi — k Vstajenju dveh človeških duš. Tako je tudi v romanu samem.

Glavni junak knez Dimitrije Nehljudov mora prebiti fazo brezmišelnega načina življenja, življenja gardijskega častnika v Petrogradu, da zamore nato iz kontrasta, iz mukopolnega življenja Katjuše Maslove spoznati grozoto svojega zločina. Njegov kes in spoznanje zla pa ga mora dovesti do notranje preobrata, do Vstajenja.

V tem filmu, ki je nedvomno umetniško delo prve vrste, nastopajo v glavnih vlogah Rola Rocque in Dolores del Rio. Zlasti poslednja uživa pri nas v Ljubliani prav posebno simpatije in čisto po pravici. Njene kreacije so skozi in skozi odlične. Tudi kot Katjuša ima krasne momente izredne veličine: Opozariamo tu le na sceno pred sliko Madone na domu Nehljudove tete, na prizore, ki se odigravajo na mučnem potovanju v Sibirijo, v temnici, itd.

Ekfektivni so posnetki drvečega brzovlaka skozi temno, mrko noč, kakor tudi dogdki, ki so v zvezi s prihodom vlaka na postajo in največji burji in nevihti. Izredno lep utis napravijo na gledalca slike zimse narave, katera deluje na dušo z ono mirno rusko mistiko — kot nekaka priprava na mogočeno finale duševnega očiščenja, prerjenja — Vstajenja.

Ta film — umotvor moramo pač priporočati, da si ga med velikonočnimi prazniki ogleda vsakdo brez izjeme!

Vsaka križčica pompozna reklama je ovčel

Vstajenje

z Dolores del Rio in Rod la Roque po nesmrtnem romanu Tolstega je umotvor prve vrste, ki ga mora videti vsakdo brez izjeme. Premijera na Velikonočno nedeljo v ELITNEM KINU MATICA

Darujte za spomenik kralju Petru Osvoboditelju!

plavati. Vlak pošten blagajnik, ki poveri, pobegne v Ameriko. — To je že taka navada. Toda tudi tam imajo že svoje delniške družbe, kreditne zavode in banke, ki so pa varne, ker se od tam ne da pobegniti v Ameriko. Tam so defraudanti v časti, pri nas v Evropi jih pa nihče ne upošteva. Vprašam vas zadnjič — ali hočete sprejeti blagajniško mesto? — Nočem.

In tako je splavala banka strica Morica po vodi. Od tistega časa sedi pri drugi mizi in ne ve, ali naj se smatra za poštenjaka ali za lopova. Jaz pa vem, da bi dvignil takoj kriv in vik, če bi hotel ustanoviti banko.

Kmalu nato je zadel glavni dobiček v temežarski loteriji in ni ga bilo več v kavarno. Več mesecev se nisva videla. Nekega jutra se je pa zopet pojavil, toda pil je samo malo kavo z eno presto. Takoj sem ga opazil, da ga tarejo skrb. Prisedel sem k njegovi mizi in ga nagovoril.

— Ali je vas zadela nesreča? — sem ga vprašal.

— Da. Ustanovil sem banko.

— Neverjetno! Torej vendar? In kaj se je zgodilo?

— Blagajnik mi je pobegnil v Ameriko.

— No, zdaj vidite, da ni dobro ustanovljati banko, — sem dejal smeje.

— Da toda sam človek sam nima denarja.

Svetislav Petrović — naš jugoslovenski filmski zvezdnik

(Nekaj njegove biografije z ozirom na njegov najnovejši film »Sirena« v kinu Ideal).

V vseh umetniških panogah imamo Jugosloveni svoje odlične zastopnike; eden takih naših prvakov v filmu je pa nedvomno Svetislav Petrović, o čemer je naša publika že prepričala v filmu »Orlov«. In vendar njegova filmska kariera ni šla tako gladko. Zgolj slučaj je pripisovati, da imamo danes Jugosloveni tako odličnega reprezentanta narodnosti pri filmu.

Petrović je bil rojen 1893 v Novem Sadu kot sin premožnejših staršev. Oče, ki je kmalu odkril sinovo izredno nadarjenost za risanje, je sklenil napraviti iz njega arhitekta. In res je bilo tedaj največje veselje mladega Petrovića risati ornamentike raznih stavb, razkošne palače in drugo. Po končanem srednješolskem študiju je prišel na višjo stavbo šolo v Budimpešto. Tu se je začel zanimati za petje in gledališče; imel je namreč krasen glas in vsi so mu prerovali pri operi sijaino bodočnost. Po prav kratki študijski dobi je res imel mladi Svetislav prvi kontrakt z budimpeštansko opero v žepu in s tem mu je bila pot do sreče in trumovih odprta.

Toda prišlo je drugače! Napočila je vojna in Svetislav je zapustil jadrno Budimpešto in sledil povelju domovine. Vstopil je v srbsko armado kot rezervni poročnik in odrazil na bojni polje. Kmalu je bil ranjen in njegova težka poškodba mu je zabranjevala nadaljne muke frontnih vojakov. Zato je bil dodeljen vrhovnemu vojnemu vodstvu Kralja Petra, kjer je ostal do konca vojnih operacij. Takoj po podpisu mirovnih pogodb pa je dal slovo vojaški suknji in zopet se je hotel posvetiti umetnosti in petju. Toda razmere v Budimpešti so se po vojni temeljito izpremenile in ni mu bilo bivšemu srbskemu oficirju v tedanji dobi ni bilo mogoče dobiti ugodnega angažmaja. V največji sili, ko so mu že pošla zadnja sredstva, se mu je sreča zopet nasmehnila in tedaj ga je spoznal slavni režiser Kertesz od dunajske filmske tvrdeke »Sascha«. Povabil ga je k filmu, kjer si je pridobil prav kmalu lavoriko za lavoriko. Igral je na Dunaju, nato kmalu v Nemčiji, potem v Franciji pri slavnem režiserju Leonce Perretu, ki ga je določil za glavnega partnerja Huguette Duflos v filmu »Königsmarkt«. Po velikih uspehih v Franciji, kjer je igral skoro vsepovod glavne vloge, je naposled šel tudi on v Ameriko, kjer je ostal pet let. Danes je zopet v Evropi, v Berlinu kot član in zelo priljubljen filmski umetnik, na katerega lahko zremo Jugosloveni s ponosom.

Film »Sirena« je eden iz njegove najboljših nove produkcije in izredno razkošna znamenost. Tudi vsebina in slike so krasne. Izredno pa se odlikuje umetniška režija slavnega Leonce Perreta, režiserja, ki nam je dal doslej že celo vrsto nepozabnih filmov.

Prva slovenska potovalna pisarna

JOS. ZIDAR

LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 31

se pripravljamo p. n. občinstvu za nabavo železnih vozniških listkov za inozemstvo, kakor tudi legitimacij za vse vrste veleposelstva. Pismena naročila po povzetju. Informacije brezplačno. — Telegrami: Zidar, Ljubljana. — telefon 7259.

Življenje v polarnih krajih

(Velikonočni filmski spored ZKD)

Za praznike, v nedeljo in ponedeljek, dne 8. in 9. aprila vsakokrat ob 11 uri dopoldne predvaja ZKD v prostorih kina Matica najnovejši film berlinske produkcije »Ufa«, ki je eden najlepših kulturnih filmskih proizvodov te slovitne tvornice. Tega filma ni zamenjati s filmi, ki jih je ZKD že opetovano predvajala kakor »Nanuk« ali »Scottova ekspedicija« temveč je popolnoma novo, po ZKD doslej še ne predvajano delo, po ZKD doslej še ne predvajano delo, po ZKD doslej še ne predvajano delo, po ZKD doslej še ne predvajano delo.

Pred očmi gledalca se razvija monotono, tihe življenje najskečajnejših severnih krajev, kjer je človek obdan od večnega snega in ledu, navezan na edinega svojega tovariša — psa. Primitivno življenje v carstvu tečnih ledenikov, v kraljestvu ledenih sanj! Bajne so slike polarnega solnca ter originalni posnetki doslej neodkritih krajev Grönlandije! Ta film nadkriljuje po svoji lepoti vse doslej predvajane, kar lahko vsakdo razvidi že iz fotografij, katere je ZKD razstavila v svojih izložbenih oknih ob kavarni »Zvezda«.

Kljub ogromnim nabavnim stroškom, ki jih je imela ZKD za pridobitev tega najnovejšega filmskega umotvorca, je ostala vendar pri svojih izredno nizkih cenah, to je od 2 do 8 Din za sedež in osebo. Glede na izredno poučnost in krasoto tega sporeda, priporočamo vsakomur ogled filma. Blagajna bo zaradi velike udeležbe, ki jo je pričakovati, odprta v nedeljo in ponedeljek vsakokrat že od pol 10 ure dalje.

Lužiskosrbski dan v Parizu

K pariški razstavi narodne umetnosti Slovanov med Labo in Jadranom

Nihče mi ne bo ugovarjal, če zapišem, da v zemljepisni Franciji niso preveč doma. Lastna dežela jim v svoji lepoti zadostuje in zdi se, da Pariz, vesoljno velemost, ki priteza vse narode, s svojo bleščavo zabrisuje prave meje. Če poznamo vsakega, se jim Rusija že zubi v meglavini, Českoslovaška, Jugoslavija in balkanske države, to je pa že pravilnico daleč in nalezotičnejske slike jim vstajajo ob teli imenih. Českoslovaki se z vsega tega kaosa uveljavljajo še najbolj. Za nas je precej težje, Srbije, Youngoslavije, Tschechoslovaquie, Youngoslovaquie, kdu bi našel iz te zmede. Priroveditec o Jugoslaviji, oni pa kmalu. Da, da, Česlovačija, leno mesto vam je Praz.

Fden glavnih namenov pariške razstave je bil, začrtati jasno podobo vsake teh novih držav. Českoslovaška se k temu prizadeva z vsjo vnamo. Jugoslavija bolj tako, tako. Lahko bi bilo boljše. Toda naj ne povnavljam, kar sem že zapisal. Trka je misel in peče, kako bi bila beseda sladka.

A kaj nai bi rekli o lužiških Srbih, kojih oddelek na razstavi je tesno vtisnjen med jugoslovenskega in českoslovaškega. Kdo jih je poznal pred leti: Kak antropolog, kak rčen knjižgorski. A danes! Na lužiskosrbskem dnevu je bila dvorana polna: lubečen je našla pot do preprostih src. Mali slovanski narod je vzbudil zanimanje, je vzbudil občudovanje.

Če grem do vira tega uboznavanja, kakor če grem do vira razstave same, povsod obstane ob družstvu prijateljev lužiških Srbov in če grem še dalje, ob Omeniti postavljajo gospde de Van Phal dan oni je začrtala prvi krog, ki je naraščal in naraščal. Šel preko meje in preko oceana. Danes za deneč ob prijatelje lužiških Srbov ne le v slovanskih deželah, v Sloveniji menda že obstaja, ali se šele snuje, ampak v Angliji v Združenih Državah. Kje in kdaj je omahnila čudovita požrtvovalnost začnečnice pokreta. Pred nevednostjo; p salja je članke brošure, priprata predavanja. Kmalu se je izkristaliziral okoli nje vence odličnih sodretnikov: minister Mar.n. ki je s svojo veljavnostjo prevzel predsedstvo, dr. Papilliant, J. Bourgoim, J. Piekon, G. Chikavac, da imenujem le naimejitneje iz te srede je poglajala vsa binost razstave.

Lepo je opazovati narod po knjižah in opisih, a vse boli živo se ti vtisne njegov obraz, kadar gledaš resnične podobe pred seboj.

Postatáš pred lužiško srbskim oddeikom in se lenoti ne prečudiš. Pač očituje bogastvo praznična narodna noša s srebrnimi in zlatimi naveški. A v slofnošem je obleka preprostata, barvna. Čutiš kako so ti ljudje blizu naravi, ki jim je bila dobra, ki jih je varovala. Morda se zdi na prvi pogled nekoliko čudna noša s širokimi, naruhanimi

Viktor Rakosi:

Banka strica Morica

S stricom Moricom sva se seznanila v kavarni Zofie Pandurove, kamor sva hodila na kavo. Poleti pri oknu, pozimi pri peči. On je imel rad poletje, jaz zimo. Kavo sva imela oba rada. On s tremi prestami, jaz s štirim. Poletje in zimo sva imela rada tudi brez prest. On je kadil, jaz sem poziral dim. On je čital novine, jaz tudi. On je delal opazke k političnemu delu in iskal loterije, jaz sem pa poslušal. Poslušal sem tako vztrajno in on je tako vztrajno govoril, da sem naposled s svojo trmo obrnil nase njegovo pozornost. Zgovorni ljudje smatrajo navadno molčiče za osle, toda jaz sem znal menda tako lepo gledati strica Morica, da je napravil izjema.

— Zdi se mi, da ste navilhan dečko, — je dejal.

Zasmejal sem se.

— No, mar ni res? — je nadaljeval. Zadovoljno sem se smehljaj.

— Ne bodite tako skromni. Že celo leto vas študiram in mislim, da se ne motim.

Nasmehnil sem se še bolj prijazno in sladko. On je pa nadaljeval:

— Zdi se mi, da ste poštenjak. Tudi jaz sem poštenjak. Če se združita dva poštenjaka, lahko dosežeta vse.

— Kako to? — sem vprašal.

— Jutri vam razložim ves načrt.

Nato se je zopet vrnil k potovanju

bolgarskega kneza Ferdinanda in se ni več zmenil zame.

Drugi dan je bilo sicer mrzlo, vendar me je pa potegnil k oknu in mi gledal prijazno v oči.

— Tudi najboljša razsvetliava ne izprejenti ničesar na moji večerajšnji sodbi o vas, — je dejal smeje.

Sedla sva. Novin še pogledala nisva. On je zrl nepremično skozi okno, naravnost na, kjer je stal policijski omnibus, čigar konduktur nosi sabljo in vozi potnike k sebi na dom.

— Ustanoviva banko, — se je oglasil stric Moric.

Morda mu je šinila ta misel v glavo pri pogledu na policijski omnibus.

— Ne razumem vas, — sem odgovoril.

— Že zopet ste skromni. Vsak človek razume to.

— Slišal sem, da je potreben za ustanovitev banke tudi denar.

— Seveda. Samo da ga preskrbe drugi. Midva dava razum.

In ponosno se je udaril po glavi. Celo obrnil se je in me dregnil s kazalcem v čelo. Nato se je znova udaril po glavi, kakor da hoče primerjati, katera lobanja bolj doni.

— Jaz bom ravnatelj, — je našaljeval, — vi pa blagajnik.

— Blagajnik? — sem vprašal presenečeno. — Zakaj baš blagajnik?

— Zato, ker imate blagorodna lica in poteze, ki vzbujajo zaupanje. To je blagajniku nujno potrebno.

— Toda pri tem imam veliko napako... —

— Kakšno pa? Na dan z besedo!

— Zelo sem podvržen morski bolezni.

— No in kaj za to?

— Kako pa naj pridem v Ameriko?

Planil je pokonci, me prijel za glavo in potegnil še bliže k oknu, kjer me je temeljito ogledal.

— Jaz da bi se motil? — je mrmral, — vi da bi bili falot? Na prvi pogled se človek lahko zmoti.

Stopil je od okna in se znova vrnil. Ustavil se je pred menoj, rekoč:

— To mi je tem ljubše.

In znova je stopil od okna v temo.

— Smatral sem vas za tepca. Zmotil sem se. Tem bolje. Zato ostanete blagajnik, toda v Ameriko odpotujem jaz. Vi ostanete tu in dvignete krik in vik. Priznate poverbo, odkrijete moje sleparije in prekonete čas, ko ste se z menoj seznanili.

— Da, to je vse lepo, toda koncem koncev me vtaknejo pod ključ.

— To ni sigurno.

— Seveda je sigurno. Saj nisem tako imeniten gospod da bi mi vse lumparije spregledali.

Nekaj časa sva molčala in si gledala v oči. Nato sem spregovoril:

— Mar je neobhodno potrebno pobegniti v Ameriko?

— Kako mislite to?

— Če bi se lahko skrtil kje v Evropi, bi morda sprejel blagajniško mesto.

— Proti modernemu toku se ne more

Z ŽIGOM

KEJČ

najboljše, najtrajnejše zato najcenejše!

Pomlad v ljubljanskem Tivoliju

Pomladna idila po tivolskih stezicah in klopčah. — Tri cone in tri kategorije prijateljev tivolskega elderada.

Že prastara je pesem o pomladnem prebujanju in brstenju in vendar vedno nova. Za one, ki jo občutijo globoko in živo prvič, kakor tudi za one, ki so jo občutili že večkrat. Prvo spomladansko solnce in popki na vejah in žvrgolenje kosa, skratka probujajoča se narava potegne za seboj tudi človeka in ga prerodi, poživi.

Tako se godi povsod in seveda tudi v Ljubljani. Ulice ožive, izlozbe se pronove, nova spomladanska moda in z njo okičeni nežni in robati spol, mestni avtomobil, ki škropi že prave ulice, »Ljubljana«, ki ropoče v sinjih visavah in še marsikaj drugega jasno pričja, da je pomlad prirojala razigrana in razkošna v deželo. Najboljša pričja čarobne moči prihajajoče pomladi je pa življenje in nehanje v ljubljanskem Tivoliju. Zato se izplača prislusniti šumečim kostanjem v drevoredu in brstecim grmičjem nad drevoredi in skromnim klopčam pod kostanjami in smrekami. Čudovite pripovedke vedo povedati tudi take, če bi jih popisali, bi Pepe, tisti, ki sedi v uredništvu, zardel in se sramežljivo popraskal za ušesom, češ, ta pa ne pojde, je prehuda, preveč lascivna in to in ono. On bi že, v kolikor je znana njegova širokogrudnost, ali oni drugi tam na Bleiweisovj cestvi v rdeči hiši nočejo, to se pravi, tudi ti bi hoteli in vrag vedi, kdo prav za prav noče.

Da bo razlika med spomladanskim in zimskim Tivolijem, tem bolj odplivlja, je treba kratko popisati, kakšen je pozimi. Kostanji so seveda goli in snežna odeja pokriva naš Tivoli. Sam na sebi torej ni zamišljen, zanimivejši so pa njegovi obiskovalci. Večina sami starejši gospodje, ki na vse zgodaj korakajo spohajajoč po stezah. To so kneipovci, ki hočejo pregnati arterijo, skledo in poščegetati žledec, da bo apetit tem večji ter podžgati že nekam leno tekočo kri. Sami boljši gospodje, ki so na stara leta postali solidni, ker jim nič drugega ne preostane. Med njimi je najmarkantnejši ljubljanski Debelinko, ki tako piha, da se deia meglja okoli njega. S tem smo skoraj že pri kraju. Omenimo le še lahko Janeza iz redakcije, ki ima uradno opravka s »pučki« in zategadelj ne pozabi nakrmiti sinčice in ščinkovce in vrabce tudi v zimskem Tivoliju. To ne preživijo, skoraj pusto sliko nudi ljubljanski Tivoli v mesecih od novembra do marca.

S prirodo oživji in se spremeni tudi Tivoli. Kneipovci ostanejo njegovi stalni gostje. Pridejo pa novi z drugimi nameni in cilji. Nepremagljivo spomladansko hrepenenje jih žene v kipečo spomladansko naravo in Tivoli je za to vendar najprapravnejši in najbližji.

Spomladi se Tivoli razdeli v tri glavne dele. Prva cone se razteza od glavne pošte do želenziškega prehoda in morda še malo dalje, vendar pa ne presega poti pod gradom in Tivoliju. Od tu dalje je drug cone, ki konča za gradom in jo omejujejo še ne preveč zavite Rožnikove steze. Potem pa sledi tretja cone, najnevarnejša pravijo. V prvi coni je največje vrvežje. Deklice, ki jim je na pomlad vzbrstelo v nedr. h, sramežljivo koketirajo z golobradci, v katerih se je tudi z naravo vred zgenilo nekaj dosti novega. To so oni, ki jim bo ta pomlad pomlad prve ljubezni. Navadno se še ne upajo v drugo cono, kjer setajo izkušenejši, ki so že okusili sladkost in grenkobo prvega zarocha. V tretji coni, najzapeljivejši, ker je najbolj samotna, so šetali samo v parih in se tesno pritiskajo drug k dru-

gemu, tem tesnejše, čim bolj se oddaljujejo od meje druge cone.

Tako je dejansko stanje glede con. Nekoliko drugačno je, če upoštevamo cone in dnevi čas istočasno. V zgodnjih jutranjih urah hodijo po Tivoliju vnevsoln in Janez iz redakcije, ki tudi spomladi ne pozabi pritič in jih hodj poslušati in gledat, kako se ptičjo (samje samec), zavedajoč se, da so mu »ptičke« nenadomestljivi vir duhovnih in gmotnih dobrin. Protj pol dnevu postaja Tivoli vedno pestrejši, dišakji in dijakinje, tisti, ki »špricao« in tisti, ki imajo pristo, pestumje z otročiči in mlade gospe s princji in princezami, brezposelni po svojih tuji krivdi in še drugi uživajo zlato solnce in prebujajočo se naravo. Popoldne Tivoli zopet preplavijo pestumje in zaljubljenci iz prve cone, kajti Tivoli jim je najpriljubljenejši rendez-vous. Ko solnce zatone in se zmrachi, prideta v pošteve zadnji dve coni. Najvažnejše so pri tem klopčice v drugi coni in ker jih v tretji ni, obiskovalce te cone sprejme v naročje sama mati narava z vse, m isvojnimi ugodnostmi in nečastakji. Tajna znamenja na klopčah, vrezana v les ali napisana s kredo ali svinčnikom, služijo za medsebojno sporazumevanje.

Lahko bi seveda povedali, kaj vse se godi v tivolskem drevoredu, ko poženo popki in ko pokuka izza oblakov bleda luna, pa ne kaže motiti nadebudne mladine, kajti bi utegnili pogledati na klopčice in v grmičje oko postavte, ki bi spravilo marsikoga v začrgeto ali pa celo v uradno kamrico. Eno je pa gotovo, da namreč naš Tivoli jako izdatno podpira družabnost in skrbi, da človeški roci v ljubljanskem pomeriju ne bo izumrl. In to je hvalevredno delo, za katero gre Tivoliju vsa čast in priznanje.

Sport

Gostovanje budimpeštanskega Kispesti AC v Ljubljani

Kispest : Ilirija 8. in 9. t. m. ob 16. na igrišču SK Ilirije.

Na velikoono nedeljo in ponedeljek odigra SK Ilirija dve mednarodni nogometni tekmi z budimpeštanskim Kispesti Atletikai Clubom enim najboljšim madžarskih profesionalnih klubov I. lige. Po nastopih raznih čeških avstrijskih nemških, francoskih in italijanskih moštveh v Ljubljani nudi Ilirija mnogostevilnim pristajšem in prijateljem nogometnega sporta priliko, videti tudi odlično madžarsko profesionalno moštvo.

O visoki stopnji madžarskega nogometa smo navedli nekaj podatkov že pretekli dnevi. Za kvaliteto Kispesta pričajo med rezultati, ki smo jih tudi že prinesli, zlasti 3 : 0 proti Sabariji, 2 : 2 proti Hungariji, 2 : 0 proti Vasasi in FC 33, 1 : 0 proti Jugoslaviji, 3 : 1 proti BSKU, dalje njegove uspešne turnee v Nemčijo, Italijo in na Poljsko. Kispest postavi proti Iliriji oboi dni kompletno I. moštvo: Dénes-Wegner, Dudás-Raix, Porezeld, Truckenbrod-Senkev, Juhász, Dán, Ffirstner, Csendes-Senkev, Dudás, Dán, Raix in Dénes so madžarski oz. budimpeštanski reprezentanci igralci Kispesti obeta pokazati v Ljubljani ekshibicijsko pronaogandno igro Ilirija bo nastopila jutri in poutrišnjem v sestavi Miklavčič-Pleš, Verovšek-Volkar ali Košenina, Dekleva, Lado-Zupančič I. Šiška, Zupančič IV. Oman, Doberlet, v

poštev pa prideta še event. Beltram in Jenko. V glavnem nastopi Ilirija torej z moštvom, ki je lani z lepimi uspehi igralo za državno prvenstvo. Moštvo se je na igro s Madžari vestno pripravljalo. Sicer je šele v začetku sezone, toda je že priljčno v formi in bo tudi madžarskim profesijonalom protivnik, proti kateremu bodo pri morani rzi vsjo svojo umetnost, ako bodo hoteli doseči pozitiven izid.

Tekmi se vršita ob vsakem vremenu. Ob povoljnem vremenu se vršita oba dni ob 14.30 predtekmi, in sicer v nedeljo prijateljska tekma Svoboda : Ilirija rez., v ponedeljek prvenstvena tekma Ilirija rez. : Hermes rez. — Predprodaja vstopnic se vrši v trgovini J. Gorec in v trafikii Sever, Seienburgova ulica.

Program naših klubov SK Ilirije in ZSK Hermes

Nedavno smo poročali, da je lani naš sport preživel nekako dekadenco in da se je nahajal v hudi krizi. Da sanira te prilike in da zanimanje za sport zopet poživi, se je odločil LNP, da izvede obširno propagandno akcijo, ki naj predvsem temelji na ciklu sportnih in kulturnosportnih predavanj. Zdi se, da akcija LNP lepo uspeva, kajti opaziti je, da se zanimanje za sport zopet dviga, poleg tega so pa tudi vsi klubi zaželi z energično akcijo, da pomagajo sanirati naše sportne prilike. Vsi klubi, zlasti prvorazredni, na čelu jim Ilirija in Primorje, potem Hermes in Jadran, prav resno streme za napredkom in navajanju mladine k sportu, ki je vir in temelj zdravja.

Naš najbolj agilni klub je bila in je še vedno SK Ilirija, dasi s tem nečemo delati krivice drugim klubom. In tudi letos hoče Ilirija, ki je vedno stremela za tem, da sportno vzgoji naše mladino, obenem pa da tudi sport ljubeči publiki nudi zabavo in razvedrilo, izvesti obširen program. Kakor druga leta, tako projektira Ilirija tudi letos celo vrsto večjih prireditel vseh vrst, tako nogometnih, lahkootletskih, bazenskih, plavalnih, teniških in drugih. Zaenkrat imamo na razpolago samo program, ki ga namerava izvesti nogometna sekcija. Program sicer še ni točen in je zaenkrat predvidevan samo za pomladno sezono. Nogometna sezona je sicer pri nas že otvorna, nekaka oficijelna otvoritev pa bo šele o Veliki noči. Za velikonočne praznike se nam obetajo zanimive prireditve. Ilirija se pogaja z raznimi renomiranimi domačimi in inozemskimi klubi, ki naj bi o Veliki noči gostovali v Ljubljani. Od domačih klubov je projektirana simpatična beogradska Jugoslavija, ki se je letos zopet priborila naslov prvaka BNP. Zal da zahteva Jugoslavija previsoko odškodnino in sicer 35.000 Din. Ilirija je odpravljena na 25.000 Din, obenem pa da se Jugoslavija tudi obveže za revanžo. Ni izključeno, da dobimo v goste simpatične Beograjdane.

Potem so stavili svoje ponudbe tudi dunajski profesionalni klubi in sicer Slovan, Sportklub, Austria, Vienna in Hertha. Slovan zahteva 35.000 Din, Sportklub 25.000 Din, Austria 4500 šilingov, t. j. 34.000 Din, Vienna 700 dolarjev, t. j. okoli 40.000 Din, dočim je bila še najcenejša Hertha, ki se je ponudila za 23.000 Din. Ta ponudba je bila razmeroma še najbolj ugodna, toda Hertha si je medtem že premislila, kajli gostovala bo o Veliki noči na Poljskem. Koga si bo Ilirija za praznike izbrala za nasprotnika, torej že ni določeno, ker je izbira silno težka in večina ponudb previsoka. No, vsekakor bo publika prišla na svoj račun.

Maja ali junija utegneta v Ljubljani gostovati profesionalna in vodilna madžarska kluba FTC in Hungaria. FTC zahteva 800 dolarjev, kar tudi ni bagatela. Z Ilirijo pa vodi pogajanja tudi Gradjanski iz Zagreba, da bi za Veliko noč gostovala v Zagrebu. Dne 1. aprila igra Ilirija v Celovcu, dočim je v maju veči ali manj okupirana s prvenstvenimi tekmami. 22. maja igra v Mariboru, poleg tega pa moramo

mimogrede omeniti, da še vrši 6. maja tudi medmestna tekma Gradec—Ljubljana v Ljubljani. V drugi polovici maja in to v primeru prostih terminov igra odnosno gostuje Ilirija na Bavarskem in sicer proti kluboma Bayern in München 1890. H koncu moramo 3. omeniti, da si letos Ilirija izbere trenerja, ki naj njeno moštvo primerno vzgoji.

Šišenski Hermes, ki je zadnja letni zgotjl živoril in je bil nekak dobavitelj igračev ostalim klubom, je znova oživel. Vodstvo kluba, odnosno njegove nogometne sekcije je prevzel bivši reprezentativni branilec Ilirije Dolinar, ki je dal moštvo nove pobude in mu vlil duha, ki je potreben za borbo. Prvi sadovi se že kažejo, Hermes se je pozimi razvil v vsega upoštevanja vredno moštvo, ki je baš s svojimi zadnjimi nastopi pokazalo, da bo kmalu našim vodilnim moštvom Iliriji in Primorju enakoveren nasprotnik. Po svoji precizni kombinaciji prekaša danes Hermes Ilirijo, dasi pač nima takšne rutine.

Tudi Hermes ima letos zanj razmeroma obsežen program. Predvsem je to vprašanje igrišča. Zato se je ustanovila posebna sekcija pod vodstvom častnega predsednika direktorja inž. Kneževiča, klubovega predsednika Preturja in podpredsednika Lukežiča. Hermes ima na razpolago toliko število dobrih igračev, da lahko postavi na noge tri moštva, toda ker je brez igrišča, prehajajo njegovi igrači redno k drugim klubom. Glavna ovira je pomanjkanje kapitala, vendar Hermes upa, da mu bo s pomočjo prijateljev sporta uspelo premagati tudi te težave in zbrati potreben kapital za igrišče, ki ga potrebuje tako kakor človek vsakdanjo hrano.

Hermes ima tudi letos zagotovljeno gostovanje v Gradcu in Celovcu, kjer je lani s prav lepim uspehom zastopal naš sport. Klub ustanovi tudi lastno lahkootletsko sekcijo, kajti za to lepo panogo sporta je zanimanja dovolj, pa tudi sposobnih atletov in sportnikov zadosti.

Radio

Marconi o bodočnosti radia

Pred svojim odhodom iz Anglije je znameniti italijanski izumitelj govoril z dopisnikom »United Press« Millerjem o možnostih brezžičnega prenašanja in o razvoju radia vobče.

Ze v doglednem času bo mogoče prenašati slike in faksimile. — je izjavil Marconi. Reprodukcijske celih strani teksta, pisanih na stroj in z roko, bo mogoče v par sekundah pošiljati na vse strani sveta. Velikega pomena je tudi izpopolnitev brezžičnega prenašanja na daljavo tako, da se omogoči istočasno in v isti smeri, to je s istim zračnim valom več prenosov. Razvoj radiotelegrafije bo mnogo pripomogel tudi k poglobitvi stikov med poedinimi narodi in bo zmanjšal možnost oboroženih konfliktov. Z razvojem in napredkom radiotelegrafije bo narasčalo tudi splošno blagostanje človeštva.

Prepričan sem, da bomo morda že čez nekaj mesecev lahko prenašali po radu faksimile. Ta uspeh pomeni velik prevrat v poročevalski službi. Človeška misel se bo lahko širila na vse strani res bliskovito. Dostoj se prenašala besedila beseda za besedo in stavek za stavkom, ostlej bo pa mogoče pošiljati cele stolpce in strani. Po mojem mnenju se bo dalo kmalu telegrafirati tisoč besed v minuti. Ni daleč čas, ko se bo potrebno besedilo fotografirčno zmanjšalo tako, da bo na eni strani sto in sto-tisoč besed. Brzojavke se ne bodo več računale po številu besed, marveč po kvadratnih centimetrih besedila.

Marconi je tudi omenil, da se rabijo v brezžičnem prometu med Kanado, Avstralijo, Južno Afriko in angleško Indijo 16 do

34 m dolgi valovi. Z antenami in reflektorji se ti valovi usmerjajo na govo msko, dočim so se pošiljali doslej v vse smeri. Zanimivo so tudi odkrila o lastnosti kratkih valov. Ugotovilo se je, da ubirajo valovi v radioprometu med Anglijo in Avstralijo pot čez Atlantski ocean, ki je okrog 5400 km daljša, nego običajna pot, ki znaša 22.400 km. Pač pa dajejo valovi popoldne in zvečer prednost smrti preko Azije. Da se ta sanovolja valov prepreči, grade zdaj radiopostaje, ki lahko oddajanje in sprejemanje poljubno usmerjajo in uravnavaio.

Izkušnje so dokazale, da dosežemo na dolgih progah, če rabimo antene in reflektorje na obeh koncih, stokrat močnejše znake, nego če rabimo isti tok z neusmerjeno oddajo postajo. Novi poskusi s kratkimi valovi so pokazali, da se da združiti telefon z brzojavkom. Gospodarski pomen tega uspeha je zelo velik, kajti z združitvijo telefonske in brzojavne službe bo poročevalska služba zelo napredovala. Na polju radiotelegrafije se obetajo sploh velike izpreembe. Vsaka dežela zahteva zdaj direktno zvezo z vsemi deli sveta. Treba je radiotelegrafijo tako izpopolniti, da podine države ne bodo odvisne od drugih in da njihovih vestih ne bo mogel preprečiti, kdor ni v to poklican. Marconi je prepričan, da ni daleč čas, ko bo tudi ta največji nedostatek radiotelegrafije odstranien.

Knjige Vodnikove družbe za l. 1928

Na občnem zboru Vodnikove družbe, ki se je vršil dne 31. marca t. l., se je določilo, da izda »Vodnikova družba« svojim članom v letošnji jeseni sledeče knjige:

1. Vodnikova pratika za leto 1929. Njena vsebina bo tudi letos jako pestra in zanimiva. Okrašena bo z mnogimi slikami.

2. Fran Govekar: »Olga«. Povest je zajeta iz burnega življenja povojnih let, ko so bile razburkane najrazličnejše strasti in ko se je življenje v mestih in na kmetih razvijalo v doslej pri nas neznanih oblikah.

3. Fran Matičič: »Na trtvi straži«. Zgodovinska povest je zajeta iz dobe, ko so se naši predniki bojevali za svojo svobodo s krvoločnimi Turki. V ospredju povesti stoji glasovit junak Herbert Turjaški. Povest bo zanimala zlasti široke sloje.

4. Dr. Ivan Lah: »V boju za Jugoslavijo«. Desetletnico ustanovitve naše države hoče proslaviti »Vodnikova družba« s to knjigo, ki bo razvijala dogodke od leta 1904. do 1918. Okrašena bo s številnimi slikami.

Zanimiv književni program, ki bo gotovo zadovoljil vsakogar, naj vzpodbudi še one prijatelje lepih in zanimivih knjig, ki dosedaj še niso pristopili k »Vodnikovi družbi«. Da store to vsaj sedaj. Obenem pa naj bo vzpodbuda vsem poverjenikom, da čimprej končajo svoje nabiralno delo; zlasti naj izrabijo v to velikonočne praznike. Naj napno vse sile, da doseže »Vodnikova družba« letos vsaj 20.000 članov. Knjige bodo vredne, da se jih natisne v kolikor mogoče visoki nakladi. Vsako leto se je dosedaj dogajalo, da se je prav mnogo ljudi prišlo do članov šele potem, ko so knjige že izšle in so se morali zadovoljiti samo s 3 knjigami, ker je bila Pratika vedno takoj razprodana. Da se to letos ne ponovi, naj pristopijo k družbi takoj. Zlasti naj se zglasijo pri poverjenikih vsi dosedajnji člani. Če se niso pristopili za leto 1928.

Willys Overland

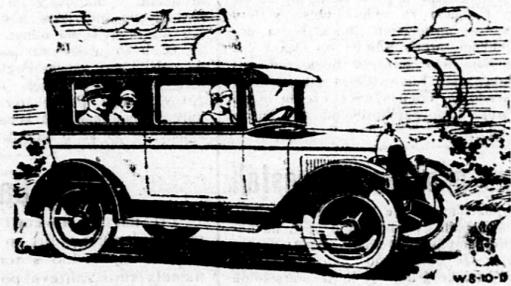
Whippet (hrt)

Znani ameriški sportni turistovski in štipacni voz je sedaj zastopan tudi v Sloveniji po

Ing. G. Tönniesu,

LJUBLJANA, Dvorakova ulica šte. 3 Telefon št. 2762

Cena odprtega pet sedežnega automobila je samo Din 56.000.—
Poraba bencina 8 do 10 litrov na 100 km, hitrost do 100 km na uro

Zakaj smatramo pomlad za najlepší čas?

(Po nalogi za premestni izpit v 4. šoli).

Spomladi rajajo otroci na travniku z venčki na glavi; odrasli pa sede, zvečine paroma in najrazličnejših splov, v senci grmovja, se naslanjajo drug na drugega in se poslušujejo kitare.

Mnogo odličnih umotvorov so ustvarili slavni slikarji, na katerih se vse to vidi. To vem iz nemških ilustriranih časopisov in iz starega Tomšičevega »Vrtca«.

Zato smo šli tudi mi, ata, mama, strici, tete, ženini in oboževalci ter njih dotične sestrične, zlasti pa vsi mali otroci naše Zlahte, spomladi na travnike in livade. Samo boter Krišpin, o katerem pravljica, da je samo pomotoma kot človek na svet prišel, je šel raje v kavarno. Na livadah smo rajali, pili pivu ter jedli žemlje, safalade in pomaranče. Mesto kitare je gosp. inštruktor vzel harmoniko seboj.

Toda je kmalu prišel poljski čuvaj, nas vse zapisal in zapodil, ata je pa moral na županstvu plačati globo radi poljske kvare.

Stric Gustel, ki je ves čas sedel na tleh, leži odtlej za revmatizmom in počle v toplice. Sestrčini Malči in An-

gela sta dobili na svojih svetlih krilih, ob spodnjem koncu hrtbenice, od trave in prsti zelene in rjave madeže in je računala tvrčka Reichova za kemično opravilo po 100 Din.

Zato ne vem, kaj je prav: Ali ubogati slikarje in pesnike, ali poljskega čuvaja? Spoznal sem pa iz tega, kako si na svetu nasprotujeta idealnost in realnost.

Spomlad nam prinaša še mnogo značilnih pojavov.

Spomladi n. pr. spoznaš, da so dekleta gibčna; to pa razi tega, ker obdrže na sebi le nogavice in tanki srajci podobno svileno haljo. Najlepše se njih gibčnost opaza, če hodimo za njimi. To imenujejo umetniki ekspresionizem.

Spomladi dekleta deloma ljubijo, deloma pijejo lizol. To je zapravljanje in zdravju škodljivo. Vprašati se moramo: Ali naj se bori »Sveta vojska« res samo zoper tromeljana in jeruzalemea?

Moški ne hodijo v sami srajci, ker ni njihova gibčnost tako plemenita, kakor ženska. Oddajo spomladi le zimsko suknjo v zastavljalnico in dobe nahod.

Spomladi imajo v posavskih gostilnah žarglie ali beluše, katere so pa vselej že drugi pojedli, če zanje vprašaj. V Ljubljani so boljši in cenejši:

toda jih v gostilni ne ješ, ker te sicer povabijo na davčno administracijo radi povišanja fasije.

Pivo postane zopet pitno, ker ga začno devati na led. Za mladoletna se pa pojavijo sladoledarski vozčki. Sladoledarji imajo dostikrat turška imena, njih hlapci turške kape, odjemalci pa angino.

V predmestjih zahtevajo vrtove z gnojnicjo. Čim priteče na cesto, postane »glas iz občinstva« in stoji v listih. Po tem pride komisari, ki gnojnice prepove smrdeči. Spomladi včas solnce sijje. Ponavadi dežuje ali sneži. Še raje oboje. Včasih je tudi slana. Zato povedo kmetije že okoli velike noči mešancom, da je vsa letina uničena. Ko pride polje, pa uničeno letino še enkrat uničita suša in toča, da boljše drži. Tako pride ubogi kmetič vsako leto ob vse, kar bi bil pridela, in mora živeti ob sami izgubi in zahtevati najvišje cene. To je umno poljedelstvo.

Nad poljedelstvom se belega dneva veseli skrijanček in žvrgoli, toda vedno iste skladbe, kakor vojaška godba v »Zvezdi«.

V gozdu kuka kukavica, ki nese splošno nepriljubljena jajca.

V mestnem logu pa stoji tičarji s postavo v roki, da vedo, katere tiče se splača loviti, ker je prepovedano.

Ker ena lastavica še ne napravi spomladi, jih pride vselej kar zvrhano. Kadar letajo ob tleh, bo dež. Če pa že gre, letajo visoko, ker jim je že vseeno. Mokre so tako ali tako.

Lastavice in tice pevke so zelo koristne zaradi muh in gosenic. Še koristnejša je ocvrta žaba. Žaba ima samo zadnje noge, a nič života n glave. Zato spada med nepopome živali, kakor sardina, ki tudi nima glave in živi v olju.

Kebrovo leto pravimo tistemu, kadar imajo hročči vsekebrovski zlet. Toda odpade o vsi svečani sprejmi in tudi zastav ne izobesimo radi tega.

S kebri se ne da ničesar pametnega početi, ker so prenemurni. So pa zelo škodljivi, zlasti dokler so še tako zvani ogreci. Orjaške ogrece imenujemo Ogreci in žive na Madžarskem.

Spomladi začenjamo spat pri odprtih oknih, zato ne moremo spati. Vso noč kriče pijanci in drgnejo s palicami po roletnih prodajal, da s tem pokažejo radost, ki se spomladi polasti vsakega bitja. Zato jih tudi policaji puste čisto na miru.

Po nasadih pa začno neznanzi zlikovci ruvati klopj in drugo škodo delati. Ker so neznanji, jim policija ne more do živiga, nego pridejo med domače novice.

Spomladi se vse mavca, oja kanarč-

kov in mačk do politikov. Iz tega nastane državna akcija, ki trajajo do druge pomladi.

Pomlad je prvi letni čas, zato ne pričena z novim letom, nego 21. marca, a na kmetih že 12. marca. O kresu se zaveš, da je res že pomlad in tedaj v toplem zraku že prav dobro počutiš, ker je poljeje.

Pesniki nazivajo pomlad tudi vesno in naši pradedje, če bi bili znali pisati, bi jo bili pisali Vesna z veliko začetnico, ker so mislili, da je to posebna beginja, ki dela pomlad. Ko jih je pozneje obsila sveta vera, so pa spoznali, da ni nobenih boginj, ker je samo en Bog in je ta še danes samec. Če pa čitaš kje »Vesna d. ž. o. z.«, več, da bo kmalu falirala.

Pevci so pravijo pomladi vigrad. Toda raje bi ti ne pridoje v lopi pesmi zavest, da se »vigrad povrne«. Store to oglej šele takrat, ko si se dokončno in popolnoma odpovedal kakršnimkoli interesom tega sveta in te torej tudi neslana opazka, da se vigrad povrne, prav nič ne zanima. Čemu sploh opozarjati na nekaj, kar je vsakomur znano iz pratike in vsakdanje izkušnje?

Iz vsega povedanega pa je jasno, zakaj smatramo pomlad za najlepší čas.

M. V. Kosov.

Automobilizem, avtomobili in avtomobilska industrija

Razvoj avtomobilizma v Sloveniji

Če se ozremo za eno ali dve desetletji nazaj, vidimo, da je avtomobilizem v Sloveniji zadnja leta, zlasti pa po vojni klub neugodnim gospodarskim prilikam in previsokemu obdavčenju razmeroma zelo napredoval. Dasi že vedno ne v toliki meri, kakor bi bilo želeli. Pomisliti je namreč treba, da se je prvi avtomobil pojavil v Ljubljani šele l. 1909, prva avtotaksa pa l. 1911, dasi smo v tem pogledu celo posekali Zagreb in Gradec. Od takrat pa do danes so se na razmere bistveno izpremenile in avtomobil igra zdaj pri nas v vsem javnem življenju izredno važno vlogo. Avtomobil zdaj ni več luksuz, za kar se ga je smatralo še pred leti, marveč važna in praktična potreba in je kot moderno prometno sredstvo neobhodno potreben.

Avtomobilizem se je tako kakor drugod tudi v Sloveniji v glavnem razvil šele tik in po svetovni vojni. Za časa svetovne vojne je sicer nastal v avtomobilskem sportu zastoj, vendar ni neugodno vplival na poznejši razvoj, kajti tehnika je baš med vojno zelo napredovala.

Avtomobilizem in podlaga za uspešen razvoj avtomobilizma so pa lepe in gladke ceste in dovolj goste omrežje. Pri nas v Sloveniji so sicer ceste razmeroma v dobrem stanju, dasi ni zanikati, da se zadnja leta precej trpele in da so vedno manj potrebne popravila. Gosto omrežje in lepe ceste so za avtomobilista najvažnejše, kajti pri njem igra glavno vlogo dva važna momenta: brzina in prihranek na časa. Oboje je za seveda doseči samo na dobri cesti. Važen faktor za razvoj avtomobilizma zlasti avtomobilske turisticke v Sloveniji, pa je naravna krasota krajev. In Slovenija je deležna teh naravnih krasot bolj, kakor vsaka druga pokrajina v naši državi. Naši avtomobilisti imajo priliko, da preizkušijo svoja vozila ne samo v ravnini temveč tudi v goratem hribovitem, romantičnem polnem terenu. Z avtomobilom se lahko popnete v Sloveniji na strme gorske prelaze, odkoder se nudi gledalcu najlepši razgled po naših najvišjih vrhovih. Naj samo omenimo naš Ljubeli, Jezerski vrh in Vršč. Prekrasne divle romantične ceste vodijo na te vrhove, v složnih in strmih serpentinah nas vodi pot. Minozredde moramo pohvalno omeniti agilno prizadevanje Avtomobilskega kluba SHS, ki se ni strahnil truditi na stroškov, da popravi in ohrani naše alpske ceste v kar najlepšem stanju. Še subparne številke nam predložila, da je avtomobilizem v Sloveniji res zelo napredoval. Dočim je bilo pred vojno v vsej Ljubljani samo par avtomobilov, v vsej Sloveniji pa jedva 100, se je po vojni njih število podnesorilo. Tako je bilo že l. 1920 v Ljubljani 242 avtomobilov, v Sloveniji pa 428. Tekom zadnjih dveh let se je pa tudi to število podvojilo. Tako je bilo lani v Ljubljani nad 500 voz, v celi Sloveniji pa okoli 2000.

Da je zdaj avtomobil praktična potreba, smo že omenili omeniti pa moramo še, da je k nam nemu razvoju avtomobilizma v Sloveniji v obliki meri pripomogla zelo razvit trgovina in industrija, kateri je avtomobil kot moderno prometno sredstvo neobhodno potreben. Za povdigi avtomobilizma v Sloveniji ima pa največje zasluge Avtomobilski klub v Ljubljani. Ta je v zadnjih letih privedel celo vrsto sportnih prireditev, propagandnih voženj, izletov, dirk itd., zainteresiral je prebivalstvo za avtomobil in dal inicijative k splošnemu razmahu avtomobilizma vobče. Ne bomo naštevali vseh teh prireditev, ker so itak znane, povdariti pa moramo, da je Avtomobilski klub storil za propagando naših krajev veliko delo. In v tem pogledu sta bili obe ljubelski dirki v letih 1926 vrhunec sportnega in propagandnega delovanja. Za dirko in ob enem za naše kraje so se pričeli zanimati tudi tujci, ki so bili očarani nad krasoto naših krajev in naših letovišč, katerim bodo odslej posvečali čim večjo pozornost.

Avtomobilski klub bo tudi v bodoče vodil odločno propagando za avtomobilizem v Sloveniji. Žal, da ga pri tem ovira denarno vprašanje. Tako bo moral letos opustiti že tradicionalno dirko na Ljubeli, kajti lanskoletna je bila visoko pasivna. Dohodki so znašali jedva četrtino vseh izdatkov, dasi ni tajiti, da je bil moralen uspeh zelo velik. Pač pa bo privedel Avtomobilski klub propagandni izlet v Nemčijo, da se tako oddolži Nemcem za njihov obisk v letu 1927. Ta izlet je projektiran 30. maja in gre vožnja iz Ljubljane preko Spitala ob Dravi čez Solnograd in Monakov nazaj v Solnograd, potem v Berchtesgaden, Königssee in nazaj v Solnograd, čez Ischl in Trieben na Brežje in preko Celovca in preko Celovcaokords mil end um in Celovca v Ljubljano.

Varnostne naprave na cestah
Pri nas, posebno pa še v borni Sloveniji, ne poznamo posebnih avtomobilskih cest, na katerih bi se avtomobilski promet mogel prosto razvijati. Če je že danes kdo tako srečen, da ima stroj, ki gre okrog 100 — to je marsikomu kriterij dobre voza — mora voziti vedno z malo brzino. Kakemu voščiku ne gre v glavo, da bi hodil po desni strani. Negov gospodar pa itak spi na vozu. To je žalostna slika z naših cest.

No, do ameriških avtomobilskih cest je pri nas še daleč. Kljub temu si kompetentni faktorji prizadevajo, da ustvarijo udoben promet na odprtih cestah.

Pred vsem so potrebna za avtomobiliste sledeča navodila: vozi po predpisani strani ceste, vozi z brzino, ki odgovarja varnostnim napravam avtomobila in trenutnemu prometu, ter ozičaj se na varnostne znake.

Varnostnih znakov imamo precej, ki so ostali še iz avstrijskih časov. Seveda so ti znaki stralno pomanjkljivi, tudi so vsled spremenilnega cestnega reda postavljeni na napačni strani.

Sportna komisija ljubljanskega avtokluba si je medela nad vse hvalvredno nalogo, da postavi take varnostne znake po vsej Sloveniji. Lansko leto je bilo 20 takih znakov postavljenih na prog Ljubljana—Tržič. Njihova neprecenljiva vrednost se je pokazala pri lanski ljubelski dirki, ko na tej progi klub ozromnemu avtomobilskemu prometu in klub marsikakemu nevarnemu mestu ni bilo nikakih nesreč.

Kako žalostno je letos gledati te table. Niti ena med njimi ni neposkodovana. Dve sta celo odtrgani. In to so table ki uživajo drž. zaščito. V interesu javnosti so ti znaki, toraj naj jih javnost tudi upošteva in šteti. Starši naj pazijo na otroke, da ne bodo teh znakov pokvarili. Orožništvo pa naj neusmiljeno postopa proti vsakemu krivcu, ki »drugemu jamo koplje«.

O ameriški avtomobilski industriji

Amerika danes ni več dežela, Amerika je pojem. Pojem sistematičnega in smotrnega dela. Tudi Evropa se je orientirala po Ameriki in tako ne bo trajalo dolgo, ko nas bo ločila od Amerike le še velika luža.

Amerika si je ustanovila svojo samostojno industrijo. Ni gledala na morebitno stališče v Evropi. Od malega, od elementov je začela in ustvarila industrijo, kot je bila mogoča le pri najintenzivnejšem in najbolj smotrenem delu.

Kar diferencira Ameriko in Evropo, je smotrenost v delu. Organizacija je Američanom začetek vsakega poslovanja. Tako se jim je tudi posrečilo, z racionalnim delom ustvariti fabrike, ki jih je širša javnost morala kupiti.

Poglejmo le avtomobilsko industrijo. Ko je v začetku tega stoletja Amerika začela proizvajati svoje prve avtomobile, se je Evropa ponasala že s precejšnjim številom avtomobilskih tovarn in klub temu je danes ameriška avtomobilska industrija za dolgo vrsto let pred evropsko in ji je celo vodilna v svojih principih. Vsa evropska avtomobilska industrija se obrača po ameriških normah.

Američani so racionalizirali svoje delo. Istočasno so znali strniti v enem podjetju fabrikacijo vseh potrebnih delov od sirovino do končnega fabrikata. Take fabrike so postavili na trg in direktno diktirali kupcu, kaj mora kupiti. Mesto da bi avtomobilska industrija akomodirala trenutnim zahtevam onega ali drugega kupca storila je lažjo stran: kontrolirala je okus svojim interesom. Ta razlika med Ameriko in Evropo, ki je fabricirala po želji konsumenta, je ustvarila atako bajno nizke cene ameriškim fabrikatom.

Amerika gre svojo pot naprej. Fabricira v enem samem mestu, v Detroitu, nad 50 odst. svetovnih fabrikatov. Vse različne vozove: od največjega do najdražjega vse tipe, ki si jih interesent želi. Vsaka tovarna ima svoj kog odjemalcev, na katere s sigurnostjo računa. Zato se ameriški avtomobilski industriji tudi ni bati za njen obstoj. Če pa že preti kakı tovarni konec, se fusionira z drugo. V Ameriki podpira kapital kapital, ne pa, da bi ga uničeval.

Tipičen primer ameriške fabrikacije tvori njena začetnik Ford. 20 let je izdeloval eno tipo. Ko je spoznal, da je mogoče ustvariti za skoro isto ceno modernejši voz, je preuredil obrat. Izbral je od vseh tip, ki jih je že leta in leta preiskoval v svoji tovarni, najboljši in zopet postavil dober in poceni voz na trg. Kako je z njim ustregel kupcem, nam jasno dokazujejo dosežanja naročila.

Pri tako velikem številu fabrikatov je čisto evidentno, da se je razvil na visoko stopnjo tudi spoj s kupci. Ameriška reklama je alter ego ameriške industrije. Tovarne se ne postavijo na stališče, da mora kupec priti po fabrikat. V Ameriki stremi vsak producent, da pride z odjemalci v več ali manj direktno dotiko.

Za reklamo izdajajo Američani bajne vsote. Nič čudnega ni, če plača tovarna za eno sraserata v tedniku 25.000 dolarjev. Zato po tudi ve, da pride ta 3 milijonov v roko.

Drug način ameriške reklame je organizacija pisarn. Vsa klijentela se poslazi promptno in hitro. Zato pa so tudi urelene pisarne v Ameriki: z raznovrstnimi aparati, ki omogočajo hitro poslovanje.

V zvezi s pisarnim obhvalenjem je v Ameriki razna demonstracija fabrikatov samih. Ko nas je pred dvema letoma obiskala Fordova reklamna karavana, je vzbudila veliko senzacijo. V Ameriki so take demonstracijske karavane vsakdanjost. Tudi Evropa se počasi obrača k tem principom. Seveda je tak način reklame v Evropi še velikiški luksuz.

Dobro bi bilo, ko bi se tudi naša podjetja, ki delajo v marsikaterem slučaju neracionalno, ravnala po ameriških navadah. Seveda morajo biti pripravljena na odpor konkurentnih firm, ki se ne bodo plaše ni najprostesejšega sredstva, da uničijo ves uspeh. Poglejmo le trasičen primer, kako se je hotela zapreti novemu Fordu pot v Evropo. Po nekaterih državah so se konkurentni podjetniki nad konstrukcijo zavor. In zadnje — so se biamirali.

Harley Davidson

Pri nas v Sloveniji se je zadnja leta motociklistični sport in motociklizem silno razvil. Vzporedno s tem razmahom pa je nastala tudi zahteva po novih, dobrih tehnično izpopoljenih motorjih. Med te spada Harley Davidson. Prekrasen stroj, ki danes radi svoje stabilnosti, elegancje in prvovrstne kvalitete dominira na svetovnem trgu, se je močno zadržal tudi v Sloveniji, kjer istotako prevladuje. Saj je končno res užitek, če si ogledamo močnega, oljno barvanj stroj. Ze zunanja oblika je izredno okusna, estetična in impozantna. Stroj sam je priznana tehnično sijajna konstrukcija in je skoro popolnoma odveč, če pohvalimo njegove vrline. Omenimo naj samo, da nudi vožnja v Harmey Davidsonu, zlasti pa v motorju s priklole izreden užitek. Radi svoje opreme, ki preprečuje vsako tresenje, je danes Harley Davidson nedvomno najboljši motor sedanosti. Voz je popolnoma izbalansiran in lahko razvije izredno hitrost.

Model 1928 je popolnoma nova konstrukcija. Je sicer nalik prejšnjim modelom, ima pa nekatero nove tehnične naprave in posebnosti. Konstruiran je pa tako, da odgovarja vsem zahtevam današnjega časa.

Poleg tega, da je uporaba goriva neznatna, razvije motor izredno hitrost.

Nemški pregovor pravi: «Gefeiite Freud — doppelte Freud». Zato nudi Harley Davidson s pribolico res dvojno veselje, zlasti če vzamemo na priklole drugega gasta. Izleti za praznike, koncem tedna, vožnja na lov, skupni in klubski izleti — vse to nudi vozaču in sportniku dvojni užitek. Omeniti je še, da se je konstrukcija voza izpopolnila in toliko, da sta karoserija in kolo premaknjena nekoliko naprej. S tem je bila dosežena ne samo večja stabilnost voza, marveč tudi to, da sta si vozač in sopotnik drug drugemu mnogo bližja, kot je bilo to popreje.

Priznati je treba, da se tvrdka Harley Davidson ni strahila ne truda ne časa, ne stroškov, da zgradi specialen stroj. Velika hitrost in moč, najmanjša vibracija motorja, komodno in praktično upravljanje voza so glavne vrline novega modela, ne glede na vse ostale posebnosti in novosti. Tvrdka je letos konstruirala več tipov, model z dvema cilindroma 1000 ccm, stroj z enim cilindrom 350 ccm, ki se upravlja pri glavi, stroj z enim cilindrom 350 ccm, ki se upravlja s strani in več drugih vrst.

Generalno zastopstvo za vso Jugoslavijo: Tehnična komercialna družba z. o. z. Ljubljana, Tavčarjeva ulica 6.

A. J. S.

Glasoviti A. J. S. motocikli so izdelek angleške tovarne A. J. Stevens ter spadajo k najbolj priljubljenim, kvalitetnim motociklom Anglije. Pri vseh kvalitetnih vožnjah so se izkazali siljano ter so u. pr. pri lanskih dirkah dosegli krasne uspehe ter zmagali v največjih dirkah, katerih so se udeležili, najlepše uspehe ter južno-afriški Tourist-Trophy, Ulster Grand Prix, Brooklands Grand Prix, Grand Prix d'Europe, belgijski Grand Prix, švicarski Grand Prix, avstrijski Grand Prix ter japonsko prvenstvo. Tudi v Jugoslaviji so imeli ti motocikli pri vseh dirkah, katerih so se udeležili, najlepše uspehe ter si je pridobil na motociklu od 350 ccm hrvatski novinec P. Peters prvenstvo Hrvatske in Slavonije. Ravnotako je naš znani sportnik, g. W. Stuzzi zmagal pri internacijonalni dirki Samobor—Plješevica ter je tako na siljen način dokazal tudi Jugoslaviji kvaliteto teh motociklov. Ravno tako so zmagali ti motocikli pri dirkah na Cernomercu, Medvođe—Gaštel ter v Martoboru. Najlepši uspeh je pa dosegel g. Stuzzi pri ljubelski gorski dirki, pri kateri je z normalnim 500 ccm strojem dosegel najboljši čas dneva prikolico in sicer za 10 km 12 minut 25 sekund ter potokel največje stroje do 1200 ccm. Prva letošnja internacijonalna dirka, t. j. Južno-afriški Tourist Trophy ima zopet A. J. S. motocikl kot zmagovalca in sicer 2. januarja 1928, kjer je siljano zmagal Cohen na največji, 386 km dolgi progi in postavil s povprečno brzino od 111,443 km na uro nov rekord za to dirko. Tovarna izdeluje različne modele za sure in sport od 250 ccm, 350 ccm, 500 ccm, z enocilindrijskim motorjem ter 800 ccm z dvoecilindrijskim motorjem. Vsi ti motorji imajo tudi izmenljiva kolesa ter nudijo s temi vozaču največjo udobnost.

Henderson Super X

Glasoviti ameriški motocikl Henderson Super X, 4 in 2-cilindrijski so izdelek znane tovarne Excelsior, ki spada med najstarejše tovarne za izdelovanje motociklov. Henderson motocikl je službeno vozilo ameriške policije, ki jih je uvedla radi mirnega delovanja stroja, velike moči in gonilne sile motorja. Tudi ameriška avijatika uporabila pri svojih avijacijskih oddelkih normalne Henderson motorje za svoja šolska letala. Neslišni tek motorja, nenavadna akceleracija istega in neimodernejša konstrukcija vsega motocikla nudi vozaču vse prednosti modernega velikega voza. Model Henderson Spezial doseže na uro do 160 km hitrosti in vozi tudi s priklopljo z brzino do 125 km na uro. Radi siljano konstruiranega «Zenith» razplinjivača je uporaba bencina zelo majhna. Motocikli so opremljeni z Bosch magnetom za vžigavanje zalamecno je tudi brezhibno delovanje motorja. Tudi Super X motocikli, izdelek tovarne Excelsior, so najmodernejše opremljeni z Bosch-magnet, prenos samo z eno verzigo in so vošče priljubljeno vozilo radi svoje izredno praktične in moderne vžigave. Tovarna izdeluje poleg tega tudi model Super X Sport, ki je med sportniki splošno priljubljen. S tem motorjem je bilo v Ameriki postavljenih več rekordov.

Nekaj o Mercedes avtomobilu

Prvo motorno vozilo, opremljeno z bencinskim motorjem, ki v svojih osnovah odgovarja današnjemu modernemu avtomobilu, je zgradil Carl Benz skupno z Gottliebom Daimlerjem leta 1885. Ta najstarejši avto je sedaj shranjen v Monakovem in lamošnjem tehničnem muzeju. Iznajditelja sta vsak ustanovila svojo tvornico avtomobilov, in tako je prišlo, da nista delila usode toliko iznajditeljev, ki njih iznajdbe postanejo slavne šele po njihovi smrti. Oba sta mogla glas svojega imena širiti po vsem svetu. Zanimivo pa je, da sta obe firmi po 40 letih združili znova svoje obrate, da potem te združitev dveh najstarejših in najkakovnejših avtomobilskih tvrdk ustvarita organizacijo, ki je zmorna po svojih konstrukcijskih izkušnjah ter trgovski tradiciji upreti se mladi ameriški avto-industriji, ki je po srečno končani vojni navalila v povojnih letih na svetovni trg.

Tvornice DAIMLER-BENZ, ki so eden največjih obratov avtomobilske gradnje v Evropi, ne polagajo važnosti na to, da bi kvantitativno prednjačile pred vsemi evropskimi tvrdkami, zlastje jim, da so na vodilnem mestu v kvaliteti produkcije. Tega

principa se drže posebno pri novih MERCEDES-modelih, ki združujejo visoko brzino z brezslušnim tekom motorja in izredno zmogljivostjo vzpenjanja; obenem pa imajo majhno težo, udobno namestitev vozača kakor tudi potnikov; pri tem so štedljivi v obratu. Novi modeli z 2- in 3literskim motorjem, ki so nastali pod vodstvom znanega šefkonstrukterja dr. ing. Porscheba, so v bistvu enako ustvarjeni. Konstrukcija kaže celo vrsto posameznosti, ki so izredno zanimive in ki jih je najti sicer le pri najdražjih vozovih, tako na primer generalno centralno mazanje, ki prekrbuje vse točke cele šasijske avtomatično o-1 motorja z oljem. Na daljnje d-tajje se vsled pomanjkanja prostora, žal, ne moremo spuščati.

Pri vsej popolnosti in znano izbornem delavčevem delu so produkti tvornice DAIMLER-BENZ še razmeroma ceni, poleg tega dovoljuje izborna pro-lajna organizacija in organizacija zastopstev velike olajšave pri odplačilu.

Posebno vrsto predstavljajo uporabna in tovarna vozila tvornice DAIMLER-BENZ, vsa opremljena s šestcilindrijskim motorji, četrto oziroma šestkolesno zavoro sistema BOSCH-DEVANDRE, razsvetljava in električno napravo.

Posebno priljubljeni so avtobusi, ki oskrbujejo mestne službe tudi v naši metropoli Beogradu. Slike avtobuse ima v prometu tudi nemška poštna uprava.

Čitajte „Ponedeljek“!

Skopljanska občina v kritičnem položaju

Ponužajo ji posojilo, čigar pogoji so naravnost sramotni. — Zaradi neznatnega dolga naj bi se otvoril konkurz nad občinsko imovino.

V beograjski »Politiki« so bili te dni objavljeni zanimivi podatki o pogojih inozemskega posojila, ki ga hoče najeti občina mesta Skoplja. Posojilo naj bi znašalo 4 milijone dolarjev, ki bi se izplačali v petih obrokih tekom 21 mesecev. Emisijski tečaj bi znašal 78 odstotkov obresti 7 odstotkov s 10letnim obrestovanjem, amortizacija pa bi pričela leta 1931, ter bi bila končana leta 1971. Že ti pogoji za posojilo so izredno težki. Naravnost katastrofalni pa so ostali pogoji posojila, ki so predvideni v načrtu pogodbe.

Skopljanska mestna občina hoče najeti to posojilo, da izvrši velika investicijska dela. Toda občina ni izvršila za ta dela še nikakih priprav, nima nikakega izdelanega regulacijskega načrta, še manj proračune za velika dela, ki jih namerava izvesti. Odplačilo posojila in plačilo obresti bi se moralo vršiti iz dohodkov posameznih objektov, ki se imajo izvesti. Amortizacija posojila bi imela pričeti po 2 letih, a že danes je jasno, da predvideni objekti v tem času še ne bodo gotovi, in tudi sredstva za njihovo izvršenje ne bodo zadostovala.

Po načrtu pogodbe bi se posojilo imelo realizirati v celoti in občina ne bi smela skleniti drugega posojila niti v tuzemstvu niti v inozemstvu. Kot garancijo za posojilo hoče občina zastaviti hipoteko na vso občinsko imovino, kakor tudi na objekte, ki se bodo iz posojila gradili. Zastaviti hoče vse proračunske dohodke, kakor tudi dohodke od trošarine. In končno dohodke od specialne takse, ki bi se imela uvedi izključno za odplačilo posojila. Družba, ki bi preskrbela posojilo, ne bi samo financirala gradbe objektov, temveč bi jih tudi projektirala in izvršila. Razen tega pa bi družba dobila še kontrolno nad vsemi občinskimi dohodki.

Že ti pogoji so izredno težki, oni pa so naravnost blagi napram pogojem, ki vsebuje tehnični dodatek pogodbe, ki ima biti sestavni del pogodbe. Ti pogoji garantirajo posojilodajalcu, da sam projektira vsa dela, da jih tudi sam izvede, nikjer v pogodbi nima občina garancije za kakovost izvršenih tehničnih del in tudi gradbeni stroški posameznih objektov niso nikjer omejeni.

Za tehnični elaborat, studije, prehodne skice, detaljne načrte in nadzorstvo priznava pogodba družbi kot honorar 9 odstotkov od gradbenih stroškov, dočim honorar za tak dela, zlasti pri tako velikih objektih, nikjer ne znaša več kakor 3 do 4 odstotke.

Kakor omenjeno, bo družba, ki daje posojilo, tudi izvršila vsa dela. Če se računata, da bo podjetniški dobiček družbe znašal najmanj 20 odstotkov, in če se temu doda še 9 odstotkov za načrte in nadzorstvo, ter onih 13 odstotkov, ki se bodo odbili pri emisiji zaradi podpor letnega emisijskega tečaja, tedaj vidimo, da bo občina prejela v resnici samo 58 odstotkov posojila. Namesto ene četrtine milijarde Din bo torej občina od tega posojila dejansko prejela komaj nekaj nad 100 milijonov Din.

Wanderer avtomobili in BSA motorji

Med najmodernejše in najelegantnejše avtomobile naše dobe spada nedvomno nemški voz «Wanderer». Čigar zastopstvo je prevzela ljubljanska tvrdka Pavel Stele, ki je bila sploh prva, ki je uvedla vožnje z avtomobili v Ljubljani in to že pred vojno, o čemur smo že svoječasno poročali. Zadnji model «Wanderer» avtomobilov se ne odlikuje samo po svoji lepoti — pripomniti moramo, da je voz lani prejel v Nemčiji na lepotni konkurenci prvo nagrado — marveč predvsem po svoji kvaliteti in tudi elegantni obliki. Voz v tehničnem oziru odgovarja vsem zahtevam modernega časa, opremljen je izborno tako, da nudi vožnja v njem zares užitek. Avtomobil razpolaga s štirimi zavorami, čistilcem za olje, mazanje je urejeno po sistemu Boewn. Omeniti je, da je tvrdka izdelala več vrst voz, tako sportnega, potem je odprti voz, elegantna limuzina, 2- in 4-sedežni Cabriolet, ki je opremljen z zložljivo streho. Wanderer avtomobil je prevozil progo Ljubljana—Bled z direktno prestavo.

BSA motorji so znani po svoji izborni kvaliteti in uživajo velik renome. Slava tega odličnega motorja se je še povečala s krasnimi uspehi, ki jih je dosegel letos 11. februarja pri dirkah za Colnotov pokal v Angliji. Pri tej klasični dirki je startalo 218 motorjev, večino zmagal pa je odnesel stroj BSA. Dirkači na strojih BSA so si priborili tri dragocene pokale in trofeje, tri zlate in šest srebrnih kolajn. V splošnem so dosegli BSA motorji najboljšo oceno — dosegli so pa na dirki tudi najboljšo čase. Dirke so se udeležili tudi vozovi s priklole, Zastopstvo BSA motorjev ima istotako tvrdka Pavel Stele.

Kakor je iz gornjega razvidno, so pogoji, ki jih diktira omenjena družba, odnosno g. M. Magner, ki ponuja to posojilo občini, naravnost sramotni, ne samo za skopljansko občino, temveč tudi za vso državo. Kakor se domneva, g. Magner dejansko ne predstavlja nikake finančne skupine, temveč hoče s pogodbo odnosno opcijo v roki še iskati finančnike, ki bi hoteli vse financirati.

Ko je javnost zvedela o teh neverjetno težkih pogojih, je takoj skopljanska sekcija jugoslovskega združenja inženjerjev in arhitektov predložila spomenično ministrstvu financ kakor tudi ministrstvu notranjih del, v kateri zahteva, da se to posojilo ne odobri. Z vprašanjem tega posojila se je bavila tudi beograjska sekcija združenja jugoslovskih inženjerjev in arhitektov in je tudi ona opozorila skopljansko občino na izredno težke posledice, ki bi mogle nastati za skopljansko občino, če bi se hotelo nameravana komunalna dela izvršiti in financirati s tem posojilom.

Strokovnjaki so si na jasnem, da se ureditev Skoplja ne da izvršiti preko noči. Najprej si mora Skoplje preskrbeti dober regulacijski načrt, izvršiti mora točne projekte posameznih del in šele tedaj, ko ima na razpolago vse načrte s proračuni vred, more šele misliti na to, da sklene veliko inozemsko posojilo. Posojilo pa ki ga hoče na podlagi nekakega paragrafa finančnega zakona za leto 1926, najeti uprava skopljanske občine, pomeni za mesto neizbežno katastrofo. Tako posojilo pa mora imeti tudi zelo slabe posledice za prestiž naše države v inozemstvu. Danes skopljanska občina komaj plačuje obresti za posojilo pri državni hipotekarni banki v višini 14 milijonov Din. Zato je izključeno, da bi mogla obrestovati in amortizirati posojilo, za kar bi potrebovala letno 20 milijonov Din, dočim znaša celokupni proračun mesta komaj 14 milijonov dinarjev.

Podatki o pogojih nameravanega posojila mesta Skoplje, ki jih je objavila »Politika«, so vzbudili v srbski javnosti izredno pozornost. Kakor poročajo iz Beograda, je nastopil v zvezi s tem zanimiv moment, Skopljski advokat g. Smanlagić je namreč kot pooblaščenec žene pokojnega Muhamed Bega in Brahimanica iz Banje Luke zahteval na podlagi srbskega konkurznega zakona, da se otvori konkurz nad celotnomo imovino skopljanske občine zaradi dolga v razmeroma nezadni višini 36.450 dinarjev. Zanimivo je tudi, da je glavna kontrola poslala v Skoplje svojem inšpektorja, ki zapečati občinsko blagajno in pregleduje sedaj občinsko finančno poslovanje.

Chang!

Velefilm iz džungle! Drama iz Indije in Siama. Film, o katerem govori ves svet, in kateremu vsa svetovno kritika prizna, da je umotvor.

Predvaja se od jutri dalje v Kinu Dvor.

najboljši štiricilindrski avtomobil

Telefon 24—77

AMERICAN MOTORS LTD., Ljubljana, Dunajska cesta 9.

Telegram AMOT

G. W. Appleton.

Skrivnost stare vojvodinje

Sicer pa ni bilo izključeno, da je imel vojvoda Frangipani s svojo sorodnico dobre namene. Edino, kar mi je služilo za orientacijo, je bila vojvodinjinina senzacionalna izjava, o kateri pa nisem točno vedel, je-li zanesljiva ali pa je bila samo plod njene fantazije. Prišel sem do zaključka, da je treba sprejeti vojvodinjinino trditev, da je vojvoda umoril svojega očeta, z največjo previdnostjo. Za vsak primer sem sklenil počakati s končno sodbo dotlej, dokler ne spregovorim s svojo materjo. Zdelo se mi je, da moram govoriti z njo čim prej. Očelo ko zvenel od nje vse podrobnosti o četovi tragediji, se bom lahko orientiral v labirintu teh domaev in dvomov.

Zato sem napisal pri večerji materi pismo, v katerem sem ji sporočil, da moram nujno govoriti z njo in da prispevam v ta namen v Tunbridge. Nato sem odšel v ordinacijsko sobo, kjer sem dve uri naporno delal. Ko je bil zadnji pacient odpravljen in ko sem že hotel ugasniti luč ter oditi domov, se je nenadoma pojavil zidar Mimms. Takoj na prvi pogled se mu je poznalo, da je dobre volje.

Mislil sem, da bi bilo dobro, da se še enkrat oglasim pri vas, gospod doktor, da vas obvestim, kaj se je zgodilo, odkar sva se zadnjič videla.

Zdelo se mi je odveč omeniti mu pogovor z detektivom Davisom in zato sem se začel takoj zanimati za novice, ki jih je prinašal Mimms.

— Da, dragi Mimms sem dejal, — zdelo se mi je naravno, da pridete in celo čakal sem vas. Menda ni treba posebej omenjati, da mi je ta zadeva zelo neprijetna, že iz vidika mojega poklica. Smatram, da ste ravnali prav, ko ste se zglasili na policiji. Upam pa, da ne bom zapleten v to afero.

— Nikakor ne, gospod doktor, zato vam jamčim s častno besedo. Tudi na

policiji sem izjavil, da vi pri tem nimate ničesar opraviti.

— In kaj so vam odgovorili?
— Kaj so mi odgovorili? No, takol so dejali, séveda ne.
— Potem pa?

— Potem je poslal inspektor v našo hišo nekega civilnega gospoda, da si ogleda vojvodinjinino stanovanje. Mož je bil zelo spreten, najbrž detektiv, ki je namazan z vsemi mazili. Vpraševal me je o vsem mogočem in se šalil z mojo staro. To je moral biti kak Don Juan, je dejal, ki se je zmotil v predmetu svojih srčnih krčev in je pograbil v temi staro babo namesto mlade. Lahko ste veseli, gospa Mimms, da ni ugrabil vas.

— Moja stara bi bila skoraj počila od smeha in tudi jaz sem se od srca smejal. Mislil, da bi hotel kdo ukrasti mojo staro, je bila res pretirana.

— No, — sem dejal, — in kaj potem?
— O, potem si je ogledal vse vojvodinjinine reči in jaz sem mu pokazal vaš inventar. Ko je zagledal na njem vaš podpis, je dejal: line doktorja Perigord mi je zadostno jamstvo. On je splošno znan. Zložite vso to robo nazaj, v omare in shranite jo na varnem, da je kdo ne ukrade. Hranite jo, dokler ne pride kdo po njo, tako pazite, da je ne oddaste na napačen naslov, sicer boste imeli sitnosti s policijo.

— Baš to sem vam hotel tudi jaz reči, dragi Mimms. Samo vojvodinjinina ima pravico do svojih reči. Ne izročite jih nikomur, dokler ne pride po nje sama vojvodinja.

— Prav pravite, gospod doktor, kovčegi in vse, kar je zapustila vojvodinja, je zdaj za mojo posteljo tako dobro spravljeno, da nepoklicana roka ne more blizu.

— Dobro. Kaj pa policija, ali se na noben način noče vmešavati v to zadevo?

— Ne more se, gospod doktor — vsaj detektiv mi je rekel tako.

— Ali ste se sedaj potolažili?
— Da, odleglo mi je. Nocoj se mi zdi, da sem v devetih nebesih.
— Torej je razburjena konec?
— Da, gospod doktor, veste —
— Ah, zdaj sem se spomnil: ali je bil hišni posestnik pri vas?
— Ne, gospod doktor, odpotoval je. Toda detektiv mi je dejal, da lahko zahtevam od njega odškodnino.
— Tako! Vse kaže, da boste pri tem še dobro zaslužili.
— Bogme, gospod doktor, tudi meni se zdi.

IX.

Še istega večera sem pisal svojemu prijatelju, ki je bil vedno pripravljn nadomestovati me, kadar sem moral po nujnih opravkih odpotovati. Prosil sem ga, naj bi me drugi dan nadomestoval. Drugi dan ob 4 popoldne sem pozvonil v vili v Tunbridge Wellsu, kjer je stanovala moja mati.

Takoj so mi odprli in me odvedli k nji.

Ležala je v salonu na divanu. Na prvi pogled se ji je poznalo, da je težko bolna. Že več mesecev je nisem videl in takoj sem opazil, da se je ta čas zelo postarala. Ko sem se ji približal, mi je podala blede, drhtečo roko. Prijel sem jo zaročno in primaknil stol k divanu.

— Ali se ne počutiš dobro, draga mama? — sem vprašal.

— Ne, Julij, — je odgovorila, — toda to nič ne de. Veseli me, da si prišel, dasi sem se tvojega pisma ustrašila. Kaj se je pa zgodilo?

Pri teh besedah me je boječe in zanišljeno pogledala. Kot rečeno, je bila moja mati vedno zamišljena in nedostopna in zato se mi je zdelo njeno vprašanje tem bolj čudno. Nisem se mogel torej odločiti, da bi ji odgovoril brez ovinkov.

Zgodilo se je nekaj čudovitega. — sem dejal, — toda v mojem poklicu ni nič posebnega. V zdravniškem poklicu se mora lahko vedno čisto podvržeti težki preizkušnji. Človek čisto ne ve, kaj in komu bi verjel.

Mati se je vzravnila in sedla na divanu, rekoč:

— Nobenih ovinkov, dragi moj. Kaj se je zgodilo?

Pomisli sem, preden sem odgovoril. — Dolga leta, da, od mojega rojstva, nisi nikoli omenila mojega očeta.

Opazil sem, da so ji bile te besede zelo mučne. Nekaj časa sva oba molčala. Nato je mati odgovorila:

— Res je, toda čemu hočeš napeljati danes pogovor nanj?

— Zato, ker imam tehtne razloge, — sem odgovoril.

— Kakšne razloge?

— Takoj prideva do njih. Koliko sem bil star, ko je oče umrl?

— Osem let.

— Saj sem si mislil. In takrat smo živeli v Italiji?

— Da, v Rimu.

— Ali je bil oče tam zdravnik?

— Da — saj vendar ves.

— In nekega dne so prinesli težko ranjenega domov, kjer je kmalu umrl.

— Da, umrl je. Tudi to sem ti pripovedovala.

— Ali je bil ranjen v dvoboju?

— Tega ti nisem nikoli rekla.

— Toda pomisli vendar, draga mati, pripovedovala si mi, dobro se spominjam. Tvoje besede so mi sicer v spominu obledela, vendar jih pa nisem pozabil.

— In čemu omenjaš zdaj očetovo smrt? — je vprašala presenečeno.

Prestrašeno sem se ozrl na njo. Zdelo se mi je, da se je nenkrat izpremenila. Njen glas je postal osoren. Vzravnila se je in me srepo pogledala, kakor da mi hoče nekaj zapovedati.

— Govori, kar na dan z besedo. Zakaj prihajaš da bi spravil iz mene preteklost in spominé na mrtvega očeta?

V Tunbridge Wells sem prispel z določim ciljem. Materino vedenje me je sicer spravilo v zadrego, vendar sem sklenil priti resnici do dna.

— Zato, — sem dejal po kratki pavzi, — ker smatram za svojo dolžnost zvedeti točno, kako je moj oče umrl. Zdej ni več čas, da bi mi tajila podrobnosti o njegovih smrti. Če je bil moj oče pošten — in kot tak je vedno živel v mojem spominu — ni moglo biti na njegovi smrti nič nepoštenega. Rad bi ve-

del vso resnico. Sem njegov sin in njegov edin dedič, zato imam pravico vedeti, kako je umrl. Nobena mati nima pravice odkloniti sinu tako zahtevo. To je moj odgovor.

— A čemu, čemu prihajaš po dolgih letih s temi čudnimi vprašanji? — me je vprašala z drhtečim glasom.

Po njenem vedenju sem spoznal, da jo sila zapuščajo.

— Gotovo se je nekaj zgodilo, nekaj si moral zvedeti. Povej mi, potem ti pa morda — ne, povej mi najprej, kaj si zvedel.

Bilo je jasno, da je njen odpor zlomljen. Nisem si znal pojasniti tega nenadnega preokreta, pač pa sem čutil, da stojim na pragu presenetljivega odkritja. Na njeno vprašanje nisem hotel odgovoriti, ker sem hotel zvedeti poprej od nje, kako je umrl oče. Sele potem bi povedal, kaj se je zgodilo v hiši št. 19 na Pontifex Squaru. Njeno nenavadno razburjenje je napravilo name globok vtis. Zdej mi je bilo jasno, da se skriva za to storijo več, nego sem prvotno mislil. Zato sem odgovoril:

— Dobro, draga mati, preden ti povem, kaj se je zgodilo, bi rad točno vedel, kaj je imel moj oče opraviti z vojvodinjo Frangipanovo?

Vtis teh nepričakovanih besed na mojo mater je bil presenetljiv. Nekaj časa me je presenečeno gledala in lovila sapo.

— Vojvodinja Frangipanova? — je zajeceljala.

— Da, vojvodinja Frangipanova, — sem odgovoril.

— Kaj pa več o tej ženski? — je vzkliknila mati.

— Dostlej še zelo malo. Imam pa tehtne razloge, ki me silijo, da se podrobno informiram o nji.

— Razloge imaš?

— Da.

— Čudim se, kako si sploh mogel zvedeti za tako žensko.

Opazil sem, da izgovarja vojvodinjinino ime z zaničevanjem.

— Tako žensko? — sem ponovil.

— Da, tako žensko.

— Kaj je tako pokvarjena?

Orožje: browninge pištole za strašeni psov, samokrese, puške, zaloga lovskih in ribiških potrebščin ter umetni ogeni i. t. d. puškarna F. K. Kaiser, Seitenburgova ul. 6, Ljubljana.

SIVALNI STROJI

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz lastne tovarne. Iščena garancija. Vezanje se poučuje pri nakupu brezplačno. Pisalni stroji Adler, Kolesa iz prvih tovarn: Dürkopp, Styria, Waifenrad (Orožno kolo). Plešni stroji vedno v zalogi. Posamezni deli koles in sivalnih strojev. — Daje se tudi na obroke! — Cenik franco in zastoni! —

IVAN JAX I SIN, LJUBLJANA, Gospodarska cesta št. 2.

Dr. Schaeferja Epilepsan proti epilepsiji, krčem, padavičnosti

že 15 let najbolje preizkušen. Vsak dan prihajajo priznanja. Natančnejša pojasnila in razpisiljava Apoteka Sv. Stepana Mr. M. F. ster, Osijek III.

FIAT GARAGE

ima na prodaji sledeče rabljene avtomobile:

501 osebni 4 sedežni	50 000 Din
503 osebni 4 do 5 sedežni	60 000
Austro-Daimler 4 do 5 sedežni	45.000
Puch 1/1 6 sedežni	14.000
Gräf & St ft 6 sedežni	18.000
Wanderer 3 sedežni	35.000

Vsi v brezhibnem stanju.

Nova motorna kolesa

Puch 220 ccm	11.500 Din
Puch 175 ccm	10.000

Oddaja garaž (boksov), bencinsesalka, olje, mast.

FIAT - Autodelavnica

„Semperit“ pnevmatika Autopribor

TRIUMPH-AUTO družba z o. z.
L ubljana VII, Celovška cesta 38.

Nakup zlata, srebra, platina, bobra, sodnina, črna ud — Posreba za izkuste dragih kovin, Ljubljana VII. 48/1

Prodaj lahko kočijo
Ogleda se: Sv. Petra cesta 71. 634

Najfinije čajno maslo
dobavljajo po Din 35.— za kg p. posreba od 4 kg naprej — Fran. Kolarik, Apotek pri Gorpi Redgont. 29/T

Snažna sobica
s posebnim vhomom se odda takoj stalnemu gospodu. — Navedo v upravi «Slovenskega Naroda». 635

Vpokojenec
močan in zdrav, 1800 službo vratarja v večjem hotelu ob morju; vešč slovenskega, nemškega in italijanskega jezika. Nastopi lahko takoj. — Po nudiha pod «Vratar/639» na upravo «Slov. Naroda».

Pesek vseh vrst
za zidanje, posipanje dvorišč, za baton, gramoz, kugle — po najboljši kalitni cenah postavlno na mesto ali prodano na licu mesta. Jamsa se nahaja na sproti nove cerkve v Šiški. — Pojanjila in naročila: Franjo Zajec, Zgorajša Šiška. 383

Vilo ali hišo
s 3imi ali več stanovanji v Ljubljani — kupim proti takojšnjemu plačilu — Posredovalci izključeni. — Ponudbe z navodno ceno na upravo «Slovenskega Naroda» pod «Dobro ohranjena/621».

Teod. Korn, Ljubljana, Poljanska cesta št. 3.
Krovec, stavbni, gibanterijski in okrasni klepar. Instalacije vodovodov. Naprava strelododov, kopačnika in kmetijskih naprave. — Izbirajo se posestniki in plačevalci, kakor tudi posod (škafle za konzerve) ter litografija. 22/T

Ekzistenca za dame
S tiskarno šablonov lahko trgovci vseh poslovnih promet dvignejo kar najbolje. Moderna tiskarna (predtiskarja sestoji: 24 vaj, 3 pregrinjara za voz, 6 kombinez, 6 svetilnih blasin, 6 miljejev, 4 garatur za stole, 6 petičkov, 10 petičev za omare, 12 posteljnih blasin, 6 brisač, 12 za oblačila, 12 lesenih modelov, 1 pregrinjelo za posteljo, 3 za ščetke, 3 ABC serija, 1 brisačka, 1 blasina za barve, 1 «Spritzer» garnitura, 15 za tase, 3 petiče za nizke stolce, 6 vitraž, 6 kuharic, 6 tekačev, 10 girland, 12 metinjov, 10 kulinjskih čipk, 12 blasin za divane, 12 sobcev, 6 napisov, 1 stól, 1 posteljno pregrinjalo, 1 kmetič, 4 glavnik, 100 raznih inja, 30 raznih vzorcev, pol kg barve. — Vse to pošljemo francozsko po posrebo za 2000 Din. — Blago, ki eventualno ne bi ugnajalo, tujimajmo. — Samuël Leopold Santa XIII, Bečka, moderna tiskarna Ljubljana za ručne radove. 586

Wanderer avtomobil 8/40 HP

dosedaj neprekosljiv v kvaliteti.

N. elegantnejši voz sedanosti, ki je dobil na letošni konkurenci v Nemci i prvo nagrado.

B. S. A. Motocikli najnovejših modelov 1928 so najboljši! Promptno iz skadišča Vam nudi PAVEL STELE, Ljubljana, Poljanska cesta 3, Tel. 2942, Rezervni deli vedno v zalogi!

Vse četrtletje
dobavimo lasti izbranih tovarnih znamk revij za ceno 80 — dimarjev. — Bračni krček Ljubljana, Seitenburgova ulica 7/II. Telefon 2937. 33/T

Varanec
žel znanja s priprosto mlado gospodično; izključene niso vdove. — Dopisi pod «Spormlad/679» na upravo «Slovenskega Naroda».

Zagovodja
želi nastopiti službo pri kakem večjem podjetju, zmožen samostojnega vodstva in dober organizator delavstva. Reflektira samo na stalno službo pri večjem podjetju. Gre tudi izven Sloveije. — Ponudbe pod «Zagovodja/676» na upravo «Slov. Naroda».

Opremljeno sobo
s posebnim vhomom, zračno in z električno razsvetljavo v sredini mesta — išče gospa za takoj ali s 1. majem. — Ponudbe pod «Svetla soba/617» na upravo «Slov. Naroda».

Naprodaj lahka kočija
Ogleda se: Sv. Petra cesta 71. 674

Zamenjam
lepo stanovanje dveh sob in kuhinje v mestu, ki stane Din 70, za enako ali večje. — Ponudbe pod «Zamenjaja/680» na upravo «Slov. Naroda».

Hladilnik
trdke Surth v Kölnu — kompleten, kratek čas v porabi, pripraven za mesarje in prekajevalce — naprodaj radi opustitve podjetja za 30.000 Din. — Pojasnila v hotelu «Stara pošta», Rimske toplice. 631

Deček
star 14 let, močan, zmožen tudi nekoliko nemškega jezika — se želi izučiti v trgovini z mešanin blagom; najraje na dežel, da bi imel stanovanje in hrano v hiši. — Ponudbe pod «Učenec/643» na upravo «Slov. Naroda».

Prodaja predmetov, ki so bili najdeni v času od 1. I. do 31. III. 1927 na železnici in ostali nedvignjeni do danes, se vrši dražbenim potom na postaji Ljubljana glavni kolodvor (urad za najdene predmete) dne 11. aprila t. l. od 9. do 12. ure. 671

Mlad gospod
vojašine prost, zmožen slovenskega, nemškega in italijanskega jezika — išče službo v pisarni ali kaj sličnega. Nastopi lahko takoj. — Ponudbe na upravo «Slov. Naroda» pod «Nujno/675».

Navorodaj
vsake vrste ledne omare za gostilne, delikatese in privatne hiše; izvršujem tudi vsa druga mazarška dela za stavbo in pohištvo. Gostilniške vrtno naprave kakor tudi privatne poročilo in najsolidnejših cenah. — S. Praprotnik, Jenkova ulica 7. 670

Gospodična
z mnogoletno trgovsko prakso in z dobrimi spričevaji, katera lahko dobi samostojno obrtno pravico — želi mesto prodajalke ali blagajničarke. Gre tudi na deželo. — Ponudbe na upravo «Slov. Naroda» pod «Zanesljiva/681».

Kot družabnik
s kapitalom Din 25.000 pristopim v kakšno trgovino z mešanin blagom ali pa samo v speccerijako. — Dopisi pod «Dobro izveštan 677» na upravo «Slovenskega Naroda».

Skladiščnik
starejša moč — išče stalno mesto pri večjem podjetju v mestu ali na deželi. — Ponudbe pod «Skladiščnik/678» na upravo «Slov. Naroda».

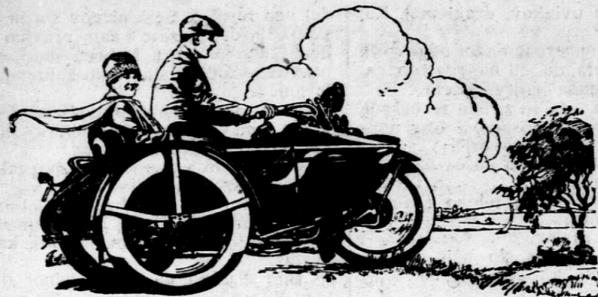
V najem oddam
na Gorenjskem trgovino z mešanin blagom — tudi s koneserijo — pripravno za eno ali dve osebi. — Ponudbe pod «Trgovina/685» na upravo «Slovenskega Naroda».

Gramofon
in 15 plošč, vse dobro ohranjeno — radi selitve za 600 dinarjev naprodaj. — Ponudbe na upravo «Slov. Naroda» pod «Gramofon/641».

A. Verbajs Ljubljana
Gospodarska cesta 13
Telefon 3867

Elektro - tvrdka
Tovarniška zaloga vséga v elektrotehnično stroko spadajočega materiala.
Radio aparatov, detajlov in vseh sestavnih delov.
Elektronski in drugi medicinski aparati.
Instalacije prevajalca vsakovrstne kakor vsa v stroko spadajoča popravila in montažiranja pod najugodnejšimi pogoji.

znani najboljši kvalitetni tovorni avtomobil model 1928 despeti Generalno zastopstvo za Jugoslavijo O. Žužek Ljubljana Tavtarska ulica št. 11

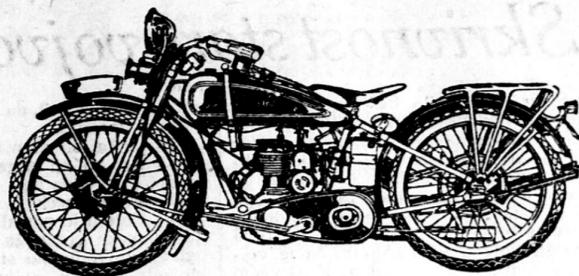

HARLEY DAVIDSON

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo

Tehniška komercialna družba z o. z.

Ljubljana, Tavčarjeva ulica št. 6

Izbava promptna! 12 mesečni obroki!

Velika zaloga vseh rezervnih delov!

Zopet prispela velika pošiljka modelov 1928. ki so brez konkurence.

Zelo znižane cene!

Dvokolesa novi modeli 1928, motorji, otroški vozički, najnovejši šivalni stroji in pnevmatika Michelin. Posebni oddelek za popolno popravilo, emajliranje in poniklanje dvokoles in otroških vozičkov, šivalnih strojev itd. Prodaja na obroke. Ilustrovani ceniki franco. «TRIBUNA» F. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozičkov. LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4.

GIOVANI BOCCACCIO:

DEKAMERON

Prevel Dr. ANDREJ BUDAL.

- I. knjiga. Broš. Din 56.—, platno Din 72.—, luksuzna izdaja na boljšem papirju po franc. vez. Din 100.— z ilustracijami.
- II. knjiga. Broš. Din 56.—, platno Din 72.—, luksuzna izdaja na boljšem papirju po franc. vez. Din 100.— z ilustracijami.
- III. knjiga. Broš. Din 56.—, platno Din 72.—, luksuzna izdaja na boljšem papirju. po franc. vez. Din 100.— z ilustracijami.

Knjige se dobe v knjigarni Jiskovne Zadruga v Ljubljani, Prešernova ul. 54.

L. Mikuš
Ljubljana, Mestni trg št. 15

dežniki

NA MALO NA VELIKO
Ustanovljeno 1839

RAST BRADÉ PRI OMAH

in vse nadležne kocike na tlini ku, pod pazduho in na obrazu odstranite sami na najpreprostejši način z mojim preizkušnim odstranjevalcem dlak — Kompletni samo Din 60 frank — ako pošljete denar naprej.

Kosm laboratorij

W. ECKHARDT, Augsburg, Deutschland. Ravensburgerstr. 12-91.

41 T

Naizenež

in najsoodnejše si napravite električno inštalacijo, ako se obrnete na

Koncesijonirano električno podjetje

Ioan Mihečič

Ljubljana — Lepi pot št. 12
(Telefon št. 2704)

ki izvršuje tudi vsa v njegovo stroko spadajoča dela: in ne le elektrone, napačije za električna zvočila, strelodavce, itd.

Kljub ogromnim nabavnim stroškom nepovišane cen!

JUTRI! — JUTRI!

Na Velikonočno nedeljo

grandiozna slavnostna premijera filmskega remek-dela

VSTAJENJE

Po nesmrtnem romanu Leva N. Tolstega

V glavnih vlogah:

Doľores del Rio Rod la Roque

in drugi priznani umetniki
Umetniška režija Edwin Carewe
Slika življenja, greha ter očiščenja in preroda dveh duš.
Nepozabna scena Pretresljiva vsebina
Pri vseh predstavah pomožen orkester. Izredno žustvena, v srce segajoča godba.

ELITNI KINO MATICA
Telefon 2124.

Predstave v nedeljo in praznik ob 8, pol 5, 6, pol 8, 9.

Predprodaja vstopnic in telefonsko rezerviranje v nedeljo in na praznik od 11—1/2, ter od 2 ure dalje.

Urejujte si prebavo, da vam minejo bolezn!

Bolezni želodca in čreves, telesno zaprtje, glavobol, pritisk krvi v glavo, nervoznost, pomanjkanje spanja, zlata žila in slab tek nastanejo zaradi slabe prebave.

Urejujte si prebavo s preizkušnim eliksirjem «FIGOL», da premine bolezen.

«FIGOL» eliksir urejuje prebavo in vam vrača zdravje.

«FIGOL» se dobiva po vseh lekarnah, izdeluje ga pa in razpošilja s poštnim povzpetjem z navodilom vred LEKARNA DR. SEMELIČ, DUBOVNIK 2

Izvirni zabojček s 3 steklenicami, omotom in poštino Din 105.—, z 8 stekl. 245 Din. 1 stekl. pa 40 Din.

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D. D. LJUBLJANA

prodaja po najugodnejših cenah in samo na debelo:

- PREMOG domači in tuzemski za domačo kurjavo in industrijske svrhe
- KOVAŠKI PREMOG vseh vrst
- KOKS livarniški, plavžarski in plinski
- BRIKETE

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 15/l.

Filiala: Beograd, Jevremova ul'ca 35.

Lečilišče Klenovnik

poleg Ivanca v Hrvatskem Zagorju sprejema samo ozdravljive bolnike s pljučnimi boleznimi za dnevno oskrbnino 120 Din brez kakršnih koli drugih taks. Najmodernejša higijenska in medicinska uredba, krasen park, razonoda. kino. - Zahtevajte informacije in prospekt od Središnjeg Ureda za Osiguranje Radnika u Zagrebu, Mihanovičeva ulica br. 3. — Telefon 6 — 64 i 13 — 55

Graški Dieslov motor

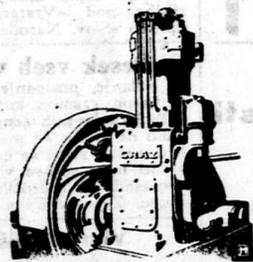
doľo preizkusen izdelek za vsak obrat.

Nivarčnejša poraba gnojilnega olja. — Prilagodljivo oskrbovanje. — Zgajen s kompresorjem ali brez njega. — d 30 H² naprej se dobavlja točno oziroma na kra ek rok.

Gr-zer Wagon- und Maschinen-Fabrik- Aktengesellschaft vormals Jo. Weitzer.

Zastopstvo za Jugoslavijo:

BEograd: Ing. O. Meinard, Knez Mihajlova 39.
ZAGREB: dr. Franjo Nuth, Marovska ulica 43.

GRAZ

VABILO

na

48. občni zbor

ki ga bo imela

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice
registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

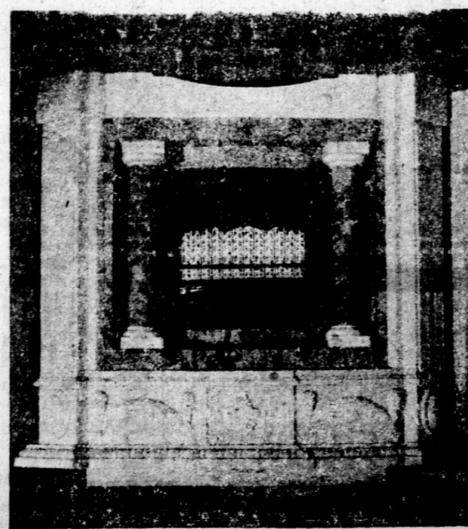
v četrtek dne 26. aprila 1928 ob 15. uri v sejni dvorani posojilnice v Ljubljani, Dunajska c 18

DNEVNI RED:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo ravnateljstva.
3. Poročilo nadzorstva
4. Odobritev letnega računa.
5. Razdelitev dobička
6. Volitev predsednika, podpredsednika in treh članov načelstva.
7. Volitev treh članov nadzorstva.
8. Predlogi zadrušnikov.

V Ljubljani, 6. aprila 1928.

Načelstvo.

Najnovejši kamin za salon.

Ustanovljena 1860
Kamnoseška industrija
Aloizij Vodnik
LJUBLJANA, poleg gl. kodv.

Nagrobni spomeniki

Rodbinske grobnice, kapele, mavzoleji

Marmornaste ploče

za mobilije
za elektromonterje
za strojarje
za trgovske pulte

Obloga sten iz marmorja

v mesnicah
v kopalnicah
v toaletih
v stojniščih in vežah

Marmornati kamini

raznih oblik
za elegantna stanovanja

Kameniti ližaki za kuhinje

MOTO- CIKLI

Henderson — Super X

2 in 4 cilind. Vam nudijo
komfort moder. avtomobila

Novi modeli 1928 dospeli, nizke nabavne cene, plačilne olajšave.

A. J. S.

zmagalet največjih svetovnih dirk - 1 in 2 cilind.-
ski - 350, 500 — 800 ccm.

Griffon

kvalitetni lažji motocikli, franko Ljubljana
lin 7800—

Generalno zastopstvo O. ŽUZEK, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 11

!! Znižane cene — Cene znižane !!

Velika izbira: cepnih robcev, rokavic, NOGAVIC FLOR in VOL-
NENIH, triko perila za dame in gospode. Srajce
ovratnike, kravate, DIŠEČA MILA. — Kompletne potrebščine za šivilje.
krojače, čevljarje in tapetnike. — Vezenin in čipke.

pri **Josip Petelinc, Ljubljana**

blizu Prešernovega spomenika (ob vodi).

6-1

Oglejte si zalogo in se boste prepričali!

Spominjajte se Tabora!

2 leti kredita!

VSEH VRST

mizarski in kolarski stroji

posamezni in univerzalni s vgrajenimi motorji ali brez njih

Polnojaremniki

Welker Werke I. Wachstein, Wien X/II,
LAXENBURGERSTRASSE 12

Razglas

Prostovoljna javna dražba manufakturnega in specerijskega blaga se bo vršila od dne 5. aprila 1928 ob 9. uri dop. dalje v gospodarski poslovalnici direkcije državnih železnic ob Masarykovi cesti št. 17 (poleg skladišča Ranzinger). — Ogled blaga je dovoljen od 8. do 9. ure dop. Kupci se vabijo.

Na drobno. Brez konkurence Na cebejo.

Oglejte si specialno detaljno in engros trgovino

vrvarskih lastnih izdelkov

Prepričati se boste, da je blago pripravljeno iz orave dobe konopije, garantirano in sicer VRVI za zvonove, transmisije, dvigala in za telovadno orožje vseh dimenzij. Posebno močne oprti za transmisije (Müllergarten), oprti navadne vseh širokosti, vrvi in mreže za seno, ribje mreže gugalne mreže (Hängematten), bombažev mrežice za otroške postelje v vseh barvah, tržne torbice, ognjevarne cevi, štriki za perilo, tržne vrvice, štrange, uzde, špaga dreva, zidarske in tesarske vrvice, trakovi in vrvice za žaluzije. Velika zaloga pravih tržaških bčevnikov, bičev, gož, jermenov, morske trave, žime vseh vrst, konjskih krtač, konjskih odel, nepremočljivih vozniških plahit, juta olatna, ibaric itd. po najnižji ceni.

Specialno montiranje (šplisanje)

vrvi za transmisije in dvigala se izvrši solidno in točno.

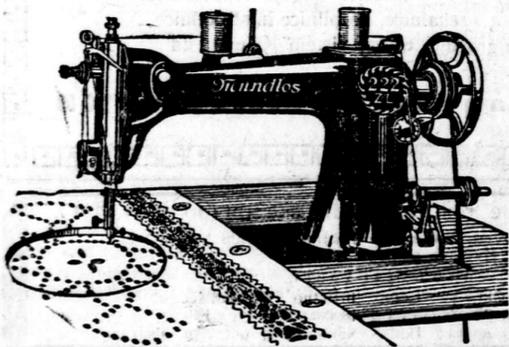
Prva kranjska vrvarna in trgovina s konopino

IVAN N. ADAMIČ, Sv. Petra cesta 31.

Telefon 2441.

Podružnici: Maribor, Vetrinjska ulica 20, tel. 454 — Kamnik, Sotna 4

Marcitla in opravila se točno in vestno izvršujejo

NOVOST! Cenjene dame, oglejte si pred nakupom zalogo ravnokar došlih krasnih brčevalnih strojev, naj-novejše iznajdbe moderne tehnike. Na vsak stroj popolnoma enostavno šivate vsakovrstno blago, našitke in čipke s cikek šivom, večzeta najmodernejšo luknjičaste vezelne gumba in gumbice. — Pouk v vezenju brezplačen! — Ceniki franko — Prodaja tudi na obroko. — «TRIBUNA» F. B. L., Ljubljana, Karlovska cesta.

Hišni posestniki!

Če nočete imeti lepe vrtove in dvorišča, posipajte jih z belim dolomitnim peskom, ki vam ga dostavi na dom K. VODNIK, Podutik, Ljubljana VII — Na ročilu sprejema tudi «Jeklo», Ljubljana, Stari trg.

D. M. C.

Največje skladišče — Avram KAJON, Sarajevo, Prestolonasledniška Petra br. 26. 566

Veselo velikonočno prazniko!

E. Gostinčar
strojno plotarstvo
Sv. Petra cesta 36

M. Gostinčar
galanterija

I. Stjepušin

ZAGREB, Jurjevska 57
priporoča najboljšo gumbe, žice, šole, variture in ostale potrebščine za vsa glasbila. Odklikovan na pariški izi zbi. Ceniki franco.

Kolesar

ki si želi za svoje kolo trpežen motor, naj zahteva opis naj-novejšega Ruppe pom. motorja 0,5 ks, 7 kg težkega, ki se dobi poleg slovitih koles znamke BRENNABOR za malo ceno pri FRAN VORSIČU, Maribor. Iščemo tudi poštene zastopnike v vsakem kraju.

Ta stroj «Triumph»

NADKRILJUJE

radi svoje eksaktnosti, trpežnosti, prožnosti, gladkega in sigurnega teka najpripravnejše razvrstitve črk — vse dosedanje stroje — Poštna direkcija v Berlinu je kupila 600 «Triumph» strojev (model 10) — Glavno zastopstvo za Slovenijo: LU DOVIK ZITN K. mehaničar delavnic v LJUBLJANI, Kolodvorska ulica 26. — Sprejema v specialno povzročanje pisalne stroje — V zalogi barvni trakovi, ogljeni papir, papirnati zvitki itd. 613

Automobili - modeli 1928 - dospeli!

Peugeot limuzine in odprti — modeli 1928 — 12, 30, 35 HP, 4 cil., 30 HP 6 cil., 2, 4, in 6 sedežni osebni, tovorni in autobusi, nizka nabavna cena. — Pred nakupom oglejte si te modele Plačilne olajšave. Generalno zastopstvo: O. ŽUZEK, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 11.

Telefon **Ivan Zakotnik** 379

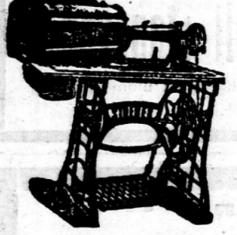
mestni tesarski mojster, LJUBLJANA, Dunajska cesta 46

Vsakovrstna tesarska dela, moderna isena stavbe, ostražje za palače, hiše, vile, tovarna, cerkve in zvonike — Stroji razne tip. stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje itd. — Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov. PARNA ZAGA. 16 L TOVARNA FURNIRJ

Za dom!

Za šivilje, krojače, čevljarje itd. **STOEWER šivalni stroj**

Le ta vam poleg šivanja entle (obšiva), veze (štrika), krpa poriko in nogavice. Brez vsakega premikanja plošč in drugo je stroj: v minuti pripravljen ali se vezenje in ravno tako hitro zopet za navadno šivanje. — Poleg vseh prednosti, ki jih za vzema šivalni stroj STOEWER je tudi najcenejši. Ne zamudite zgodnje prilike in oglejte si to izrednost pri

Lud. Baraga, brezplačen pouk v vezenju, račbi aparatov itd. — Ugodni plačilni pogoji — 15letno jamstvo Ljubljana, Selenburgova 6/1.

NAJBOLJSI BRNSKI BLAGOVI

Zajamčeno čistovolnene moške in damske blagove — zadnjih novosti — pomladno in letno sezijo — razpočilja najbolj renomirana zaloga tvornice sukna **SIEGEL - IMHOF, — BRNO** Palackého tř. 12, Češkoslovaška. Največja izbira — Najnižje tvorniške cene. Najsolidnejša izvršitev vseh naročil. Na zahtevo vzorci zastoj in poštnine prosto.

Električne instalacije:

telefonske centrale, hišni telefoni, zvonci in električna razsvetljava

IVAN BOGATAJ

konc. elektroteh. podjetje LJUBLJANA, Kongresni trg 19 (poleg nunske cerkve)

Cek. račun št. 12619 Telefon št. 2003.

Trgovina in tovarniška zaloga: inštalacijski material, motorji, telefonski aparati, moderni tenceni in svetiljke.

Drž. hipotekarna banka

trajevine Srbov, Hrvatov in Slovencev
Glavna filijala v Ljubljani.

Upravlja vse drž. in javne fonde, pupilne, depozitne, samoupravne in cerkveno-samostanske kapitale.

Sprejema privatne hranilne vloge na knjižice in obrestuje po čistih

6% na leto Obresti se računajo od prvega delavnika, ki sledi dnevu vloge, do dneva dviga. Obresti se kapitalizirajo polletno. Dvigi do Din 25 000 — so brez odpovedi.

Daje amortizacijska posojila na stavbe v mestih in trgih ter na poljedelska imetja proti

9% obrestim na leto in 1% za amortizacijo, tako da se plačuje polletno 5% anuiteto, s čemer se posojilo amortizira v 25 letih.

Daje kratkoročna posojila proti zastavi državnih in po državi zajamčenih vrednostnih papirjev (delnic Narodne banke) 9% obresti) in državnih bonov (8% obresti).

Vsa pojasnila daje
Glavna filijala Drž. hipotekar. banke v Ljubljani

Za vse obveze Drž. hipotekarne banke jamči država.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica 50 (v lastnem postopju)

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predumi in krediti vsake vrste, eskomto in inkasno menic ter nakazila v tu- in inozemstvo sale - Bonocits Ltd. Ltd. Brojovke: Kredit, Ljubljana. — Telefon št. 2040 2457 2548. Internurban 2706 2806

Komercijalna banka d. d. Podružnica Afilacija Banke čehoslovaških legij, Praga

LJUBLJANA, Mestni trg št. 5

Obavlja vse bančne posle najkulantneje, sprejema vloge na tekoči račun in na hranilne knjižice. Pooblaščen prodajalec srečk državne loterije. Prodaja drž. srečk na obroke. Prodaja in nakup deviz in valut.
Brzojavni naslov: Komerčbanka. — Telefon: 2005.
Pošt. hran. rač. št. 13.320.

Specialna mehanika delavnic — za popravilo vseh vrstnih računskih strojev, razmnoževalnih strojev in blagin po konkurenčni ceni **Lud Baraga** LJUBLJANA, selenburgova ulica 6/1

Od dobrih se najboljši šivalni stroji **KOLESA** znamke **GRITZNER in Adler** za dom, obrt in industrijo — Istopam švicarski **pletalni STROJ DUBIED** Samo pri **JOSIP PETELINCU** Tudi na obroke. **LJUBLJANA** blizu Prešernovega spomenika ob vodi **Pouk v vezanju brezplačen** **Gene nizke**

15 letna garancija

Najstarejša plesarska in ličarska delavnica **Ivan Bricelj** želi vsem cenjenim naročnikom **srečne in vesele velikonočne praznike**

Za krojače! **NOVA VELIKA** Za krojače **Knjiga krojaštva** za samouke o prirojanju moških oblačil **A. KUNC, Ljubljana, Gosposka ulica 7** Zahtevajte opis knjige!

Reflektanti za lokale, pisarne ali stanovanje v novo gradeči se hiši na Miklošičevi cesti (poševno vis-à-vis hotela «Union») za julij ali avgust — naj se javijo — Kralja Petra trg 8, pritličje, levo.

STAVBENI LES na obroke, krajše ali daljše, vsem onim ki si nameravajo postaviti lastno hišico za stanovanje **Fran Suštar, lesna industrija LJUBLJANA, Dolenjska**

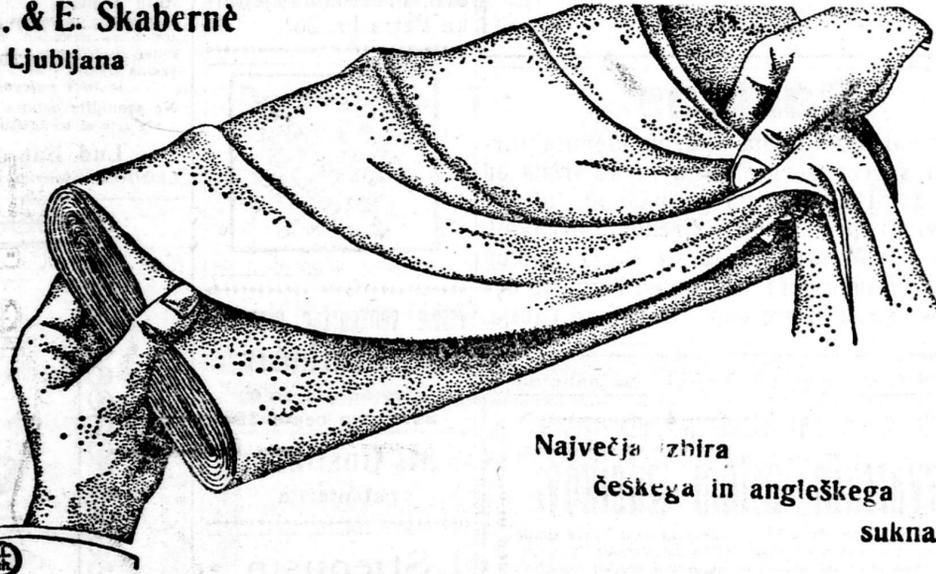
Zastore, posteljna pregrinjala perilo, monograme, obleke l. dr. veze najfinije in najcenejše **mehanično umetno vezenje Matek & Mikeš** Ljubljana, Da Imatinova ulica 13 Entlanje, ažuriranje, predtiskanje ženskih ročnih del za trgovino, šolo in dom.

Ali se hocete revmatizma, protina resiti? Vlečenje in zbadanje po udih in sklepih, otečenji udje, ohromele roke in noge, trganje, zbadanje in vlečenje po raznih delih telesa, seveda pa tudi slabost oči so često posledice revmatizma in kostobolja, ki se morajo odstraniti, ker sicer bolečine še bolj napredujejo. **JAZ VAM NUDIM** zdravilno pijačo, ki razkraja sečnino, pospešuje presnavljanje zločevanje, torej ni to tako zavrnjeno ali tajno zdravilo, n. proizvod, ki ga proži sama priča za odrešenje bolehaločega človeka. **DAM VSAKEMU BREZPLAČNO POIZKUSNJO!** Pišite mi takoj, pa dobite od mojih po vseh deželah razširjenih skladišč popolnoma zastonj in pošiljine prosto polizkušno obzem s poučno razpravo. Sami se boste nato prepričali o neškodljivosti tega pomočka in o njegovem brzem delovanju. **August Mäzke Berlin-Wilmersdorf, Bruchsalerstrasse 5 fbt: 15**

A. & E. Skabernè Ljubljana **Največja zbirna češkega in angleškega sukna**

NARODNA TISKARNA LJUBLJANA KNAFLJEVA UL. 5

OSJEČKA LJEVAONICA ŽELJEZA I TVORNICA STROJEVA d. d., Osijek Brzojavi: OLT, OSIJEK. Telefon 63 in 289. **IZDELUJE:** Zastopstva: **Beograd, Carigradska c. 23 Zagreb, Martičeva ulica 14 B**

Lehkotrgovski liv Quint-peči in gladila Podnožke za peči za kopeli Vse gospodarske stroje n. pr.: sejalnice za koruzo na dve in tri vrste, brane, robkalnice za koruzo za ročni in motorni pogon, reporeznice, sekalnice, drobilnice in stiskalnice za grozdje, tresala sistem Kalmar, itd.

Lehki trgovski liv Quint-peči in gladila Podnožke za peči za kopeli Vse gospodarske stroje n. pr.: sejalnice za koruzo na dve in tri vrste, brane, robkalnice za koruzo za ročni in motorni pogon, reporeznice, sekalnice, drobilnice in stiskalnice za grozdje, tresala sistem Kalmar, itd.

BAD-NAUHEIM Nemčija Postaja D-vlaka proga Hamburg — Berlin — Kassel — Frankfurt a. M. — Basel 45 minut od Frankfurta am Main. Svetovnoznani ogljikove kisline bogate topli vreči kulnijske soli (30, 5-34, 4° C) Nedosežni pri boleznih srca in arterij revmi, protinu, bronhitis, trpljenju hrbtničnega mozga in živčnem trpljenju. Izbrane zabave. — Vseh vrst sport. Vsi novodobni zdravilni pomočki. — Lepo, prijetno okrevališče. **Izborna preskrba ob primernih cenah.** Prospekte daje kopalniška in zdraviliška uprava Bad - Nauheim in ugodna pisarna.

ZADRUŽNA HRANILNICA reg. pos. in gosp. zadruga z o. z. v LJUBLJANI, Sv. Petra cesta 19 Podeljuje vsakovrtno kredite, eskomtra menice, inkasira fakture ter izvršuje razen deviznih in valutnih vse v bančno stroko spada oče posle Sprejema hranilne vloge na knjižice ali v tekočem računu ter jih obrestuje po dogovoru najugodnejše. Kot pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije vodi poseben oddelek za njih prodajo, poleg tega prodaja tudi srečke Ratne štete na obroke pod zelo ugodnimi pogoji